

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

SUÇ VE KENTLEŞME İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA
SUÇLULUKLA MÜCADELE
TOKAT VE ERBAA ÖRNEĞİ

Mustafa DEĞERLİ

YÜKSEK LİSANS

KIRŞEHİR-2023



©2023-Mustafa DEĞERLİ

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

SUÇ VE KENTLEŞME İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA
SUÇLULUKLA MÜCADELE
TOKAT VE ERBAA ÖRNEĞİ

STRUGGLİNG CRİME İN THE CONTEXT OF
CRİME AND URBANİZATİON
EXAMPLE OF TOKAT AND ERBAA

Hazırlayan

Mustafa DEĞERLİ

YÜKSEK LİSANS

Danışman

Prof. Dr. Fazıl YOZGAT

KIRŞEHİR-2023

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mustafa DEĞERLİ tarafından hazırlanan “ *SUÇ TÜRLERİNE GÖRE KENTLEŞME POLİTİKALARI*” adlı tez çalışması tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Prof. Dr. Fazıl Yozgat

Üye.....(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERTUĞRUL

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2023

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin Şimşek

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../20..

Mustafa DEĞERLİ

İmza

ÖZET

SUÇ TÜRLERİNE GÖRE KENTLEŞME POLİTİKALARI TOKAT VE ERBAA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Mustafa DEĞERLİ

Danışman: Prof. Dr. Fazıl Yozgat

2023 – (CXII+112)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Fazıl YOZGAT

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERTUĞRUL

Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

Toplumlarda huzur ve güvenin sağlanması adına devlet mekanizmasının en önemli görevi suç ve suçlulukla mücadeledir. Günümüzde mevcut yasal düzenlemeler kapsamında suçla mücadele konusunda yetkili ve görevli birimler kolluk görevlileri ile adli mercilerdir. Geçmişten bu yana suçla mücadele kapsamında bir çok teori ve çalışma ortaya koyulsa da suçun çok yönlü ve dinamik yapısı bu çalışmaların güncellenmesini gerektirmektedir. Bu noktada bir yerel yönetim birimi olan belediyelerin de kanuni düzenlemelerle suçla etkin mücadelede aktif bir özne konumuna getirilmesi gerekmektedir.

Sanayi Devriminden sonra ortaya çıkan kentleşme hareketleri ile bireylerin şehir merkezlerinde toplanma eğilimi, toplu yaşamının doğası gereği suç oluşmasına elverişli ortamların doğmasına neden olmuştur. Şehir merkezlerinde artan bu yoğunlaşma ile kamu düzeninin etkin sağlanması için güvenli kentler kurulmaya çalışılmıştır. Günümüzde artan teknolojik gelişmeler ve toplumsal problemlerle birlikte suç icrasının geçmişe nazaran çok daha yoğun ve kolay

gerçekleştirilmesi belediyelere bu anlamda kolluk birimlerine destek olma zorunluluğunu doğurmuştur. Belediyeler tarafından kent sakinlerine sunulan sosyal hizmetlerin yanı sıra hem bu sosyal hizmetlerin devamının muhafazası hem de kentsel huzurun kalıcı tesis edilmesi açısından kolluk kuvvetlerine suçla mücadele ekseninin de destek olunmalıdır.

Bu çalışmada Tokat ve Erbaa belediyelerine, bölge bölge artan suç oranlarına dikkat çekilerek gerçekleştirilmesi gereken kentleşme adımları kapsamında açıklamalar yapılmıştır. Suçla etkin mücadelede atılması gereken üç adım irdelenerek, öncelikle suça ve suçluluğa neden olan unsurların tespiti için yapılacak çalışmalar, tespit edilecek olgulara karşı gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler ve son olarak suçun tekrarlanmaması adına alınabilecek kalıcı önlemlere değinilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: SUÇ, YEREL YÖNETİM, KENTLEŞME



ABSTRACT

STRUGGLING CRIME IN THE CONTEXT OF CRIME AND URBANIZATION EXAMPLE OF TOKAT AND ERBAA

M.Sc.Thesis

Preparer: Mustafa DEĞERLİ

Advisor : Asst. Prof. Dr. Fazıl YOZGAT

2023 - (CXII+112)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Political Science and Public Administration Department

Jury

Asst. Prof. Dr. Fazıl YOZGAT

Assoc. Prof. Dr. Hüseyin ERTUĞRUL

Assoc. Prof. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

The most notable duty of the state mechanism so as to ensure peace and trust in societies is the fight against crime and delinquency. Nowadays, within the context of current legal regulations, the units authorized and in charge of fighting crime are law enforcement officers. Although many theories and studies have been put forward within the scope of combating crime over the past decades, the multidimensional and dynamic nature of crime calls for updating these studies. At this point, municipalities, which are local government units, should be made an active subject in the effective fight against crime through legal regulations.

With the urbanization acts that emerged after the Industrial Revolution, the tendency of individuals to settle in city centers has led to the emergence of environments suitable for crime due to the nature of collective living. Along with this increasing concentration in city centers, safe cities have been tried to be established in order to ensure effective public order. Currently, together with the increasing technological developments and social problems, the execution of crime is becoming much more intense and simple compare to the past, which has led the municipalities to support law enforcement units in this sense. In addition to the social services provided by the municipalities to the residents of the city, the law enforcement officers should also be backed up on the axis of combating crime in order to carry out the continuation of these social services and to establish permanent urban peace.

In this study, there is solid explanation related to the municipalities of Tokat and Erbaa about the urbanization steps that should be carried out by drawing attention to the increasing crime rates in the regions. By examining the three steps that need to be taken in the effective fight against crime, first of all, the studies need to be carried out to determine the factors that cause crime and delinquency, the activities to be carried out against the facts to be determined, and finally the permanent measures that must be taken in order to prevent the crime from recurring.

Keywords: CRIME, LOCAL GOVERNMENT, URBANIZATION



ÖN SÖZ

Bu çalışma, 2015 yılından bu yana kamu görevlisi olarak çalışmış olduğum zaman zarfında edinmiş olduğum tecrübeleri, suçla mücadelenin etkin yürütülmesine katkısı olması düşüncesiyle akademik alana aktarmak amacıyla hazırlanmıştır.

Gelişen teknolojik imkanlar her alanda yenilikler doğurmasıyla beraber yeni suç türlerinin ve suçta kullanılan araçların gelişmesine neden olmuştur. Bu anlamda suçlulukla mücadele konusu yeniden gözden geçirilip, kamusal görev ifa eden tüm kurumlara yeni edimlerin ve sorumlulukların yükletilmesi zaruri hale gelmiştir. Güvenilir kentlerin inşasında belediyelerin de paydaşlığı dikkate alındığında bu edim ve sorumluluktan hissedar edilmelidir. Daha güvenilir şehirlerin kurulması ve bu güvenliğin kalıcı hale gelmesi, kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve halkın güçlü koordinasyonla kuracağı işbirliği ile mümkün hale gelecektir.

Söz konusu çalışmada bir yerel yönetim birimi olan belediyelere, artan suç türleri karşısında sağlıklı kentleşmenin hangi adımlarla gerçekleştirilebileceği hususunda yürütülmesi gereken planlar açıklanmıştır. Bu çalışma, özelde Tokat ili ve Erbaa ilçesi kapsamında hazırlanmışsa da yapılan değerlendirmeler suç türü bazlı olduğundan ülkemizdeki diğer belediyeler de örnek alarak kent yönetim politikalarında değerlendirebilecektir.

Tez çalışmamda emek ve mesailerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Fazıl YOZGAT'a, Kırıkkale Üniversitesi Öğretim Görevlisi Hasan KAYA'ya, Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin ERTUĞRUL'a, Doç. Dr. Mustafa Kocaoğlu'na teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Bugünlere ulaşmamın en büyük destekçisi iki sene önce kaybettiğim babam merhum Ali DEĞERLİ'ye ve kıymetli aileme tez yazım sürecinde bana göstermiş oldukları sabır ve desteklerinden ötürü şükranlarımı sunarım.



Kırşehir- 2023

Mustafa DEĞERLİ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar/ÇİZELGELER LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
BÖLÜM I	1
1.1. SUÇ OLGUSU	1
1.2. SUÇUN TANIMI	1
1.3. SUÇ TEORİLERİ	4
1.3.1. SOSYOLOJİK SUÇ TEORİLERİ	4
1.3.1.1. Sosyal Organizasyonluk Kuramı	5
1.3.1.2. Gerilim Kuramı	6
1.3.1.3. Alt-Kültür Kuramları.	7
1.3.1.4. Sosyal Öğrenme Kuramı	9
1.3.1.5. Sosyal Kontrol Kuramı	10
1.3.1.6. Damgalama Kuramı	12
1.3.1.7. Rasyonel ve Rutin Eylemler Teorisi	13
1.3.2. BİREYSEL SUÇ TEORİLERİ	14
1.3.2.1. Klasik Okul	14
1.3.2.2. Pozitif Ekol	16
1.3.2.3. Coğrafi Ekol	17
1.3.3. PSİKOLOJİK SUÇ TEORİLERİ	18

1.3.4.	BİYOLOJİK SUÇ TEORİLERİ	18
1.4.	SUÇ VE KİŞİLİK	19
1.4.1.	Suçun Biyolojik Nedenleri	19
1.4.1.1.	Genetik Özellikler ve Suçlu İlişkisi	20
1.4.1.2.	Yoksunluklar ve Suç İlişkisi	20
1.4.1.3.	Salgular ile Suç İlişkisi	21
1.4.2.	Suçun Bireysel Nedenleri	21
1.4.3.	Suçun Sosyal Nedenleri	22
1.5.	SUÇ ÇEŞİTLERİ	23
1.5.1	HAREKETİN NİTELİĞİNE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	23
1.5.1.1.	Tek Hareketli Suçlar	23
1.5.1.2.	Çok Hareketli Suçlar	23
1.5.1.3.	Bağlı Hareketli Suçlar	24
1.5.1.4.	Seçimlik Hareketli Suçlar	24
1.5.1.5.	Ani Hareketli Suçlar	24
1.5.1.6.	Kesintisiz Mütemadi Suçlar	25
1.5.1.7.	İhmalî Suçlar	25
1.5.2.	HAREKETİN SUÇUN KONUSU ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE GÖRE SUÇ ÇEŞİTLERİ	26
1.5.2.1.	Zarar Suçları	26
1.5.2.2.	Tehlike Suçları	26
1.5.2.2.1.	Somut Tehlike Suçları	26
1.5.2.2.2.	Soyut Tehlike Suçları	27
1.6.	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Suçların Tasnifi.....	28
II.	BÖLÜM	30
2.1.	KENT KAVRAMI	30
2.2.	KENTLEŞME VE KENTLİLEŞME	31
2.3.	TÜRKİYE'DE KENTLEŞME	35

2.3.1.	İtici Faktörler	37
2.3.2.	Çekici Faktörler	37
2.3.3.	İletici Faktörler	38
2.4.	TÜRKİYE'DE KENTLEŞME SÜRECİ	39
2.4.1.	1923-1950 Kentleşme Dönemi	39
2.4.2.	1950-1980 Kentleşme Dönemi	40
2.4.3.	1980 Dönemi Sonrası Kentleşme	42
2.5.	TÜRKİYE'DE KENTLEŞME PROBLEMLERİ	42
2.6.	KENTLEŞME VE SUÇ	46
2.6.1.	Yoksulluk	47
2.6.2.	Aile Değerlerinin Korunması	48
2.6.3.	Kayıtsızlık	48
2.6.4.	Adaletsizlik/Kötüye Kullanma	48
2.6.5.	Zayıf Devlet ve Yönetim Anlayışı	49
2.6.6.	Suç Korkusu	49
2.7.	KENT GÜVENLİĞİ	50
2.8.	KENTE ÖZGÜ, KENTSEL SUÇLAR	51
2.8.1.	Kentsel Suçun Tanımı	53
2.8.2.	Kentsel Suçun Bileşenleri	54
2.8.2.1.	Hızlı Kentleşme	54
2.8.2.2.	Kentsel Yoksunluk	55
2.8.2.3.	Göç	56
2.8.2.4.	Kentsel Kültür	58
2.9.	KENTSEL MEKANDA SUÇUN ÖNLENMESİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR	58
2.9.1.	Kent Güvenliği Açısından Suç ve Mekan İlişkisini İnceleyen Kuramlar.	59
2.9.1.1.	Suç Ekolojisi Kuramları	59

2.9.1.1.1. Chicago Okulu ve Sosyal Düzensizlik Teorileri	60
2.9.1.1.2. Rutin Aktiviteler Teorisi	62
2.9.1.1.3 Rasyonel Yer Seçim Teorisi	64
2.9.1.1.4. Suç Deseni Teorisi	64
2.9.1.2. Kentsel Tasarımla Suçu Önleme Teorileri	67
2.9.1.2.1. Yaya Yollarının Güvenli Kullanımı Teorisi	68
2.9.1.2.2. İz Teorisi	69
2.9.1.2.3. Savunulabilir Mekan Teorisi	70
2.9.1.2.4. Kırık Pencereler Teorisi	71
2.9.1.2.5 Mekan Dizim Analiz Teorisi	72
III. BÖLÜM	73
3.1. Araştırmanın Önemi	73
3.2. Araştırmanın Amacı	73
3.3. Araştırmanın Yöntemi.....	74
3.3. 1 Çalışma Alanı Çalışma Alanı ve Sınırlılıkları	74
3.3.2 Verilerin Analizi.....	75
3.4. Araştırmanın Bulguları ve Yorumlanması.....	75
3.6. SONUÇ	105
KAYNAKÇA	109
ÖZ GEÇMİŞ	115

TABLolar/ÇİZELGELER LİSTESİ**Sayfa**

Tablo 3.5.1 YEŞİLIRMAK MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	76
Tablo 3.5.2 YENİYURT MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	77
Tablo 3.5.3 ESENTEPE MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	78
Tablo 3.5.4 YENİMAHALLE MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	78
Tablo 3.5.4 BEDESTENLİOĞLU MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	79
Tablo 3.5.5 GÜLBAHARHATUN MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	80
Tablo 3.5.6 ALİPAŞA MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	81
Tablo 3.5.6 KARŞIYAKA MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	82
Tablo 3.5.7 TOPÇAM MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	83
Tablo 3.5.8 BAHÇELİEVLER MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	84
Tablo 3.5.8 SOĞUKPINAR MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	85
Tablo 3.5.8 ALTIYÜZEVLER MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	85
Tablo 3.5.8 MEHMETPAŞA MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	86
Tablo 3.5.11 PERAKENDE MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	87
Tablo 3.5.11 BÜYÜKBEYBAĞI MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	88
Tablo 3.5.12 YARAHMET MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	89
Tablo 3.5.13 ÇAY MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	89
Tablo 3.5.14 DEVEGÖRMEZ MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	90
Tablo 3.5.15 KALEARDI MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	91
Tablo 3.5.16 ERENLER MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	91
Tablo 3.5.17 MAHMUTPAŞA MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	92
Tablo 3.5.17 GÜNEŞLİ MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	93
Tablo 3.5.17 DOĞANCIBAĞLARI MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	94

Tablo 3.5.17	KÜMBET MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	94
Tablo 3.5.18	ÖRTMENLİÖNÜ MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	94
Tablo 3.5.18	DOĞUKENT MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	95
Tablo 3.5.18	SEMERKANT MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	95
Tablo 3.5.18	KÜÇÜKBEYBAĞI MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	96
Tablo 3.5.19	CUMHURİYET MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	97
Tablo 3.5.20	İSMETPAŞA MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	99
Tablo 3.5.20	YUNUSEMRE MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	99
Tablo 3.5.21	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	100
Tablo 3.5.21	EREK MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	101
Tablo 3.5.21	GAZİOSMANPAŞA MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	101
Tablo 3.5.21	GÜNDOĞDU MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	102
Tablo 3.5.22	YAVUZ SULTAN SELİM MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	103
Tablo3.5.22	KELKİT-ORGANİZE SANAYİ MAHALLESİ SUÇ İSTATİSTİKLERİ	103

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar	Açıklamalar
CPTED	Crime Prevention Through Environmental Design
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	Uluslararası Para Fonu
TMMOB	Türkiye Mühendis ve Mimarlar Odası Birliği
TOKİ	Toplu Konut İdaresi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
YY	Yüzyıl
YCGK	Yargıtay Ceza Genel Kurulu
5809 S.K	5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
6136 S.K.	6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkındaki Kanun
6284 S.K.	6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

BÖLÜM I

1.1. SUÇ OLGUSU

İnsanlığın başlangıcından bu yana toplumsal düzenin devamının sağlanabilmesi için suç ve suçla mücadele üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar esnasında kimi zaman ilahi kaynaklı metinlerle toplumsal hayatın kuralları belirlenmiş, kimi zaman bireylerin ortak değer yargıları üzerinden toplumsal normlar belirlenmiştir. Bireylerin ortak değer yargıları toplumdan topluma farklılık arz ettiğinden her kültür kendi suç olgusunu geliştirmiştir. Bu bağlamda her kültürde farklı suç tipleri görülse de insanlık tarihinden bu yana kutsal kabul edilen kavramlara karşı gerçekleştirilen eylemlere neredeyse tüm toplumlar bir suç ve ceza öngörmüştür. Bunun yanında haksız yere bir insanı öldürme eylemi de hemen hemen tüm toplumlarda cezai müeyyideye bağlanmıştır. Suç ve suç olgusuna yönelik yapılan çalışmalar 18. yüzyıl sonlarında hız kazanarak devam eden yıllarda biyoloji ve psikoloji temelinde irdelemeye girmiştir. 20. yüzyıla gelindiğinde ise sosyolojik yönleriyle de ele alınan suç olgusu bilimsel çalışmalarda kendisini göstermiştir (Soyaslan, 2003:35-38).

1.2. SUÇUN TANIMI

Suç genel olarak “kanun koyucu tarafından cezai müeyyideye bağlanmış toplumsal normlardan sapma gösteren davranış modelleri” şeklinde ifade edilebilir. Toplumsal normlara aykırılık gösteren davranışlar içerisinde kabahatler, ahlaka aykırı davranışlar ve diğer sapma olarak değerlendirilebilecek eylemler bulursa da suçların kanun koyucu tarafından düzenleniyor oluşu suçu diğer sapmalardan ayırmaktadır.

İnsanlar ilk çağlarda her şeyin bir ruhu ve canlılığı olduğuna inanmış ve belli eylemlerin yapılmasıyla ilgili buyrukları, tabuların buyruğu olarak kabul etmişlerdir. Zarar verici eylemleri yapan ya da kötülük yapan insanları cezalandırmayanların, bahsedilen güçler, tabular tarafından şiddetli bir şekilde cezalandıracaklarına, başlarına felaketlerin geleceğine inanmışlardır. Ama bazı durumlarda tanrıların tabulara uymayanları derhal cezalandırmadığı görüldüğü için, toplumsal müdahaleyle kuralları çiğneyenlerin cezalandırılması gerekli görülmüş ve böylelikle toplumun belalardan, yokluklardan ve felaketlerden korunabileceği fikri benimsenmiştir. Sonrasında suç, dinsel öğelerle tanımlanarak; toplumu zedeleyen eylem ve davranışların aynı anda bir günah olduğu ve Allah’ın emirlerine aykırı olduğu görüşü benimsenmiştir. Zaman geçtikçe suç düşüncesi git gide laikleşmeye başlamış ve suçun kötü kişiyle toplum arasındaki münasebetleri ilgilendirdiği anlayışına ulaşılmıştır (Dönmezer 1994:55).

İnsanlığın başlangıcı olan Adem ve Havva'nın çocukları olan Kabil'in Habil'i öldürmesi ilk cinayet olarak bilinmektedir.

Suçun tarihsel süreç içinde yapılmış olan tarifleri A. Comte'un geliştirdiği insanlık tarihindeki (Teolojik, Metafizik ve Pozitivist Çağ) üç aşamaya göre biçimlenmiştir. Teolojik dönemde suç, şeytanca bir eylem niteliğinde değerlendirilmiştir ve bu anlayış tüm Ortaçağ boyunca sürmüştür. Metafizik dönemde suç, akli ve iradesi olan bireyin, sağlayacağı faydayı ve alabileceği cezaları değerlendirmesi sonucunda yaptığı tercih olarak görülmüştür. Bu görüş günümüzdeki ceza hukukuna temel teşkil etmektedir. Pozitivist dönemde suç, deney ya da gözlem yönteminden yararlanılmak suretiyle, mevcut koşulların sonucundaki tabii bir hadise olarak açıklanmıştır. Bu yöntem 19.yüzyıldan beri uygulanmaktadır (Soyaslan 2003:35).

Yasaların suç saydığı cezai yaptırımlara bağladığı, hukuka aykırı davranış olarak nitelendirilen suç kavramı ve yaptırımları ancak yasalar tarafından konulur veya kaldırılır bu nedenle bir eylem yasalar tarafından suç olarak tanımlanmamışsa hukuka aykırı bir hareket olsa bile suç olarak kabul edilmemektedir. (Anayurt, 2001:133)

Sapmaların devlet mekanizması tarafından tanınarak suç olarak kabul edilmesi ile sapma, suç vasfına bürünebilecektir. Bu kabulün bizim hukukumuzdaki yansıması ise “suçta ve cezada kanunilik ilkesi” dir.

Durkheim'a göre, suç normal bir sosyolojik olaydır ve ortak bilince zarar veren davranışlardan ortaya çıkmaktadır. Durkheim, suçun normal, zaruri ve faydalı olduğunu belirtir. Normal olması, tüm toplumlarda suçun her halükarda işlenmesine; zaruriyeti, suçta neden olan hislerin tüm insanların vicdanlarında var olmasına; faydalı olmasını da toplumu durağanlıktan kurtarıyor olmasına bağlamıştır. Mesela, siyasi suçlar toplumsal gelişme açısından faydalıdır (Dönmezer, 1994: 50).

Suçun toplumdaki yapıdan topluma farklılaştığı, zaman içerisinde değişimler gösterdiği ve dinamik bir yapıya sahip olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, eşcinsellik İran toplumunda suç olarak kabul edilmekteyken bazı Avrupa ülkelerinde eşcinsel evliliklere izin verilmektedir. Yaklaşık 23 yıl öncesine kadar ülkemizde zina eylemi suçken 1998 yılında Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu karar neticesinde suç olmaktan çıkarılmıştır. Yine suçun dinamik yapısına yönelik örnek vermek gerekirse 20. yüzyılın başında çıkan “kripto para” birimleri sanal alışverişlerde kullanılmaya başlamış ve somut olmayan bu paralar üzerinden uyuşturucu, kumar gibi gayri meşru ticari faaliyetlerin karşılığı olarak ödemeler

gerçekleştirilmektedir. Somut karşılığı olmayan ve bu yüzyılda dünyanın karşılaştığı “kripto” paraların sevk ve idaresine yönelik ceza ve suç ihdası gündeme gelmiştir.

Hukukçulara göre suç, kanunlarda suç olarak görülen ve karşılığında bir müeyyideyi gerektiren davranıştır. Kriminologlara göre suç, birçok sebebin etkisi ve bireysel iradenin bir sonucudur. Sosyologlara göre ise suç, sosyal sebeplerle ilişkili olarak normlardan sapma davranışıdır. Durkheim'in suçu, müşterek vicdanın güçlü ve belirgin tutumlarına uymayan eylemler olarak ele alması, önemli bir başlangıç noktası oluşturmaktadır (Bal, 2008:203).

18. yüzyılla birlikte suç fikrinde meydana gelen laikleşme suçu, topluma zarar veren davranış modelleri olarak tanımlayarak topluma zarar veren davranışları irdelemiştir. Sonrasında 18. yüzyılın sonlarında etkili olan Klasik Okul toplumsal sözleşmeyi dayanak alarak toplum yararının korunması için suça davranış modeli olmasından ziyade hukuk alanında doğurduğu sonuçlar açısından yaklaşırlar. Suçun ortaya çıkışını ise bireyin eylemi ile hukuk normları arasında ortaya çıkan ihtilaflar olarak nitelendirirler (Soyaslan, 2003:176).

Tarihsel süreçte suç, 19. yüzyılın sonlarına kadar kanuna aykırı bir eylem şeklinde, suçluysa, kanunu bilinçli olarak kendi isteğiyle çiğneyen birisi olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, suçluların, karşılık olarak bir zarara uğratılması ve suç işlemeyi düşünen insanlara da örnek teşkil etmesi bakımından kesinlikle cezalandırılmaları gerektiği fikri kabul görmüştür (Soyaslan, 2003:36).

19. yüzyılın sonlarına doğru kendini gösteren pozitivist okul, suçlu bireyin iradi serbestliğini reddeder, bu anlamda determinist bir anlayışı benimser. Bundan dolayı suç işlemiş insanın manevi mesuliyeti söz konusu değildir, ama topluma zararı dokunan bir eylemde bulunduğundan dolayı, hukuki, diğer bir ifadeyle toplumsal mesuliyeti vardır (Taner, 1953:50).

20. yüzyılın başlamasıyla birlikte ise bireyleri suça iten nedenler araştırılmaya başlanılmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra Amerikan sosyologlar suça odaklanarak suçun varoluşunu suçlu kişinin etkin olduğu veya bağlı bulunduğu sosyal çevre endeksinde açıklamaya çalışmıştır. Böylelikle aile yapısı, suçlu gruplarla olan bağlantı, kültürel değerler gibi kavramlar suç olgusunu tanımlama açısından önem kazanmıştır (Dönmezer, 1994:5-6).

Suç tanımlanırken gelişmiş olan iki ana ilke, tarihsel süreç boyunca, ceza hukukunda etkili olmuştur. Bu ilkelerden biçimsel kanunilik ilkesi; gerçekleştiği zamanda, yürürlükte

olan kanunların açık bir şekilde suç saymadığı bir eylemi cezalandırmanın ve kanunlarca açık bir şekilde tanımı yapılmayan bir cezayla cezalandırmanın yasak olduğunu belirtir. Öze ilişkin kanunilik ilkesine göre; kanunlarda açık bir şekilde suç sayılması da, toplum düzenini bozan, toplumsal açıdan tehlikeli olan davranışlar suç sayılarak böyle davranışlara amacına uyan cezalar verilmesi gerekir (Toroslu, 1994:14).

Evrensel kabulden de anlaşılacağı üzere hiç kimsenin yaşadığı zaman diliminde suç olarak kabul edilmeyen bir eyleminden cezalandırılmaması gerekmektedir. Hukuk devleti olmanın getirdiği bir güvence olan suçta ve cezada kanunilik ilkesi toplumun parçası olan vatandaşlara hangi eylemleri sebebiyle hangi yaptırımların infaz edileceğini hatırlatarak bir anlamda kamu düzeninin sağlanmasına hizmet etmektedir. Bu anlamda suç olgusuna yönelik yapılacak analiz ve çalışmalar siyaset bilimi ve kamu yönetimi disiplini doğrudan ilgilendirmektedir.

1.3. SUÇ TEORİLERİ

Suç olgusunu açıklamaya çalışan teoriler sosyolojik, psikolojik, biyolojik ve bireysel teoriler olmak üzere dört ana başlık altında açıklanmaktadır. Suçu ve suçluyu irdeleyen teoriler ilk zamanlarda bireysel özellikler ve genetik yapı çatısında incelemeler yaparken zamanla suçun sosyal yönü ve psikolojik boyutu farkedilerek bir çok değişken üzerinden çalışmalar yapılmıştır. Günümüzde ise bir çok bilim dalının inceleme alanı içerisine giren suç olgusu tüm yönleri ile incelenmektedir. Bu incelemeler sayesinde suç ve suçlu ile mücadelede bireysel-toplumsal rehabilitasyon, suça özel cezai yaptırım çeşitleri, idarenin ve yerel yönetimlerin suçu önleyici kuvvet olarak alması gereken tedbirler gibi bir çok alanda kazanımlar elde edilmiştir (Kızmaz, 2005:350).

1.3.1. SOSYOLOJİK SUÇ TEORİLERİ

Suç olgusunu açıklamak, suçu ve kişileri suça iten nedenleri analiz etmek için geliştirilen ilk kuram geleneksel kuramlardır. Geleneksel kuramlar suç olgusunu öz itibarıyla gerilimin etkisi, sosyal bağların zayıflığı ve arkadaş gruplarının etkisi ile açıklamaya çalışarak sınırlı etkenlerin dışına çıkamamışlardır (Güçlü ve Akbaş, 2019:49). Günümüz doktrininde kabul gören suç kuramları, çağın getirdiği yenilikleri de analiz ederek suç olgusuna yeni anlayışlar getirirse de geleneksel kuramların etkisi dikkate alındığında bu kuramların irdelenmesi gerekmektedir.

1.3.1.1. Sosyal Organizasyonsuzluk Kuramı (Chicago Okulu)

ABD’de 19. yüzyılın son çeyreğinde sanayileşmenin etkisiyle taşradan merkezlere doğru gerçekleşen göç dalgası sonrasında toplumsal sorunlar ve sapmalar meydana gelmiştir. Chicago’da 1860 yılında 112.172 insan yaşarken bu sayı 1910 yılına geldiğinde 2.185.283’e ulaşmıştır. Söz konusu göç dalgasının getirdiği nüfus artışı ile kentte bir çok sosyal-ekonomik, kültürel ve demografik problemler ortaya çıkmıştır. Bu problemlerin çözümü için mevcut değişimler dikkate alınarak Park ve Burgess kuramı geliştirilmiştir. Shaw ve McKay’ın kültürel heterojenlik, çöküntü bölgeleri, sosyal hareketlilik, sanayileşme, kentleşme gibi şehir yaşamını etkileyen faktörlerin toplumlarda sosyal denetim mekanizmasını zayıflattığı, bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığını azalttığını ve bu faktörlerin bu kişileri suça ittiğini iddia etmektedir (Sevim ve Soyaslan, 2009:26).

Park ve Burgess de bu faktörlerin 1860-1910 yılları arasında bezer şekilde Chicago kentinde gerçekleştiğini görmüşler, bu yıllar arasında Chicago kentine göçlerin arttığı, göçlerle birlikte artan nüfus sayısının kentte sosyo-kültürel, ekonomik ve demografik problemlere yol açtığını ve bu yıllarda suç davranışının arttığını gözlemlemişlerdir (Kızmaz, 2005:151).

Özetle söz konusu kuram sosyal çözümlenmeyi şehirlerde gözlemlemiş, nüfusun artışına bağlı olarak gelişen suç ve suçlu kavramlarını irdelemiştir.

Sosyal organizasyonsuzluk teorisi, pek çok araştırmacının da kabul ettiği üzere, suç ve sosyal çevre alanında geliştirilmiş en kayda değer teoridir. Sosyal çevre ve suç ekolojisi alanında önceden yapılmış çalışmalar olmakla birlikte, Shaw ve McKay tarafından geliştirilen sosyal organizasyonsuzluk yaklaşımı pek çok yönüyle modern kriminolojiye temel teşkil etmiştir (Başbüyük ve Karakuş, 2010:73).

Sosyal organizasyonsuzluk kuramı; heterojen yapı, çöküntü bölgeleri, sosyal hareketlilik, sanayileşme ve kentleşme gibi değişkenlerin, doğrudan veya dolaylı olarak suçluluk üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir. Shaw ve McKay; yoksulluk, kültürel heterojenlik ve fiziksel hareketlilik gibi şehir yaşamını karakterize eden bu faktörlerin sosyal çözülmeye yol açtığını ileri sürmektedirler. Çünkü onlara göre bu etkenler, bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığını zayıflatarak, onları suç işlemeye yöneltmektedir (Ellis ve Walsh, 2000:354).

Kuram suç olgusunu bireysel özelliklere (gen faktörü, patolojik saptamalar v.b) dikkat çekerek değil, toplumsal olgulara (yaşanılan yer, arkadaş çevresi, fakirlik vb.) bağlı olarak ele almaktadır.

Sonuç olarak, hızlı toplumsal değişimlerin yaşandığı, ekonomik ve sosyal yönlerden dezavantajlı olan ve müşterek değer ve normlardan çok birbirleriyle çatışan değerlerin egemen olduğu toplumlarda, azalan toplumsal denetim sebebiyle suç oranlarında artış görülecektir. Buna karşılık, ekonomik ve sosyal yönlerden avantajlı olan, homojen ve istikrarlı bir sosyal yapıya sahip olan toplumlarda ise toplumun çoğunluğunca kabullenilmiş müşterek normlar ve değerler egemen olacağı için bu uzlaşma ve fikir birliği suçla ve suçlularla savaşmada da kullanılacak ve güçlenen toplumsal denetim sebebiyle suç oranları azalma gösterecektir (Başbüyük ve Karakuş, 2010:75).

Sosyal düzensizlik kuramında temas edilen suçun bazı yerleşim yerlerinde ve şehrin bazı bölgelerinde yoğunlaşması tezi oldukça önemlidir. Bu kuram sözü edilen yerleşim yerlerinde diğerlerine nisbeten suç işleme oranının yüksek olduğunu belirterek suçluluğun yaşanılan yer ile olan bağlantısına vurgu yapar. Diğer yandan, kuram; yaptığı çalışmaların resmi suç kayıtlarıyla sınırlı kalması, suçluların yaşamış olduğu yerle suçun olduğu yer arasında açık ve belirgin bir ayrımın yapılmaması, kentteki eşitsiz güç dağılımını ve sınıfsal çatışmalarını göz ardı etmesi, suçluluğun genellikle çevresel etkenlerce belirlendiğini söyleyerek diğer faktörleri dikkate almaması, suç üzerindeki kültürel kaynakları yeterince vurgulayamaması, daha çok fakir mahallelerde kuramın test edilmiş olması, yüksek suç oranlarının olduğu bölgelerde suç işlemeyenlerin durumunu açıklamadaki yetersizliği, kentlerin günümüzde artık gelişigüzel bir şekilde değil, planlanarak geliştiği için kentlerin her zaman suç oranlarını büyük ölçüde artırdığını söylemenin sadece tarihin belirli bir dönemi için geçerli olabileceği ve bu konuda bir genelleme yapılamayacağı gibi eleştiriler almıştır (Kızmaz, 2005: 153-154).

1.3.1.2. Gerilim Kuramı

Bu kuram Robert K. Merton tarafından geliştirilmiştir. Merton, suç olgusunu ve analizini Amerikan toplum yapısı içerisinde incelemiştir. Ona göre Amerikan toplum yapısındaki alt tabaka insanlar ve siyahiler sosyal-ekonomik durumlarını yükseltmek istediklerinde toplumsal engellerle karşılaşmaktadır. Söz konusu durum da bu grupların suça yönelmelerine sebebiyet vermektedir. Kuram suç olgusunu alt sınıf tabakaya ait bir fenomen olarak nitelendirmiştir. Merton, alt sınıfa mensup olan bireylerin, meşru amaçlara yasal

yollardan ulaşma imkânlarının bloke edilmiş olduğuna inanmaktadır. Merton'a göre iyi düzenlenmiş toplum biçimi, söz konusu toplumda yaşayan bireylerin toplumsal amaçlarını gerçekleştirmek için eşit imkânlarla sahip olduğu toplumdur. Bu çerçevede; özellikle, ekonomik açıdan dezavantajlı olan veya alt sınıf mensubu bireylerin, varlıklı veya statülü kesimlerle eşit imkânlarla sahip olamamalarından dolayı, üst sınıfa yükselebilmek gayretleri önemli ölçüde gayri meşru yolların denenmesi ile gerçekleştiği varsayılmaktadır. Bu sebeple Merton'a göre suç, ani sosyal değişimle ortaya çıkan bir olgu değil, daha çok toplumsal yapı fenomenidir. Dolayısıyla Merton, suçun nedenlerinin sosyal yapıda aranması gerektiğini ileri sürmektedir (Akalin, 2016:12).

Merton, suç olgusunu toplumsal eşitsizlik ve engellemelerin ortaya çıkardığı denkleme dayandırmaktadır. Merton, kültürel amaçlarla sosyal yapı arasındaki çelişmelere yoğunlaşmıştır. Bu kuram, toplumsal amaçlarla bu amaçlara ulaşılacak teknikler veya yollar arasında herhangi bir uyumsuzluk durumunun var olmasını, toplumsal sistem ya da bütünleşme yönünden risk oluşturan bir durum şeklinde tarif etmektedir. Merton'un, sapma davranışının biyolojik bir temele dayandığı tezini kabul etmemesi ya da suç olgusunun toplumsal olduğunun altını çizmesi, onun teorisini sosyolojik yapan önemli bir husustur (Taylor, Walton ve Young, 1981:92). Teorinin, suçluluğun incelenmesinde "toplumsal baskı" kavramını önemseyerek; suçluluğun temellerini dürtülerden ziyade, toplumsal yapıda araması önem arz etmektedir (Conklin, 1989:208).

Netice olarak Merton bireylerin sınıflı toplumlarda üst sınıfa yükselme olanaklarının eşit olmadığı tezini savunur. Bireylerin üst sınıfa çıkması için gerekli sosyal şartlar bütün vatandaşlar için aynı değildir. Gerilim teorisine göre problemin kaynağı bu sosyal yapı adaletsizliğidir. Bireyler kanunlara uygun davranışlar da sosyal şartların aynı olmamasından ötürü baskı görerek suç işlerler.

Gerilim teorisinin zayıf yönleri bulunmakla birlikte en çok eleştirilen tarafı bu kuramı savunanların bile yanıtlayamadığı sorudur. Benzer gerilimleri yaşamalarına ve benzer anomik ortamlarda yaşamlarını sürdürmelerine rağmen, bazı insanların neden suç işlerken diğer insanların aynı sebeplerle suç işlemedikleri sorusu yanıtsız kalmıştır (Dolu, 2010:330). Yani, alt sınıfa mensup olma suça eğilimli olmanın göstergesi değildir.

1.3.1.3. Alt-Kültür Kuramları

Bu kuram ise 1955 yılında Cohen tarafından geliştirilmiştir. Cohen, amaçsız, hiçbir gerekçesi olmayan, acıma duygusu barındırmayan suçların, şehir merkezinden uzak

gecekondu tipi mahallelerde, âtıl konutların bulunduğu yerleşim yerlerinde ortaya çıktığını belirtir. Bu kuramın önde gelen diğer temsilcileri ise Cloward ve Ohlin, Miller ve Wolfgang gibi isimlerdir. Cohen'ın geliştirdiği bu kurama göre gençlerin düşük okul performansı ile suçluluk arasında bir bağlantı mevcuttur. Yine alt sınıfa mensup bireylerin suça eğilimi ve çeteleşmeye yatkınlıkları mevcuttur (Shoemaker'den akt. Kızmaz, 2005: 158).

Kriminolojide altkültür kuramları; alt sınıf mensubu erkekler, çocukların içerisinde çocuk suçluluğu, bilhassa ergenlik dönemi çeteleri gibi olguları izah edebilmek için geliştirilmiş teorilerdir. Buna göre, çocuk suçluların altkültürü başka altkültürlerde olduğu gibi baskın kültüre mensup olanların karşılaşmadığı birtakım hususi sorunlara tepki olarak ortaya çıkar (İçli, 2004:89).

Cohen , bir değer ve yaşam biçimi olarak ele aldığı suçluluk alt kültürünün, egemen kültürden farklılaşan bir kültürel özelliğe sahip olduğunu belirtir. Ona göre bu kültürü karakterize eden temel unsurlar şunlardır (Beirne ve Messerschmidt, 1991:398-399):

a) Faydacı Olmamak (nonutilitarian): Çete üyeleri örneğin; çalma eyleminde olduğu gibi, her zaman ihtiyaç duydukları için çalmazlar, bazen de eğlence olsun diye çalma eylemini gerçekleştirmektedirler.

b) Kötü Niyetlilik (malicious) : Suçlular, başkalarını rahatsız etmek, iyi çocukları korkutmak ve öğretmenleri dinlememek veya alay etmekten zevk alırlar.

c)Negatiflik (negativistic): Suçlular gerçekleştirdikleri davranışlar ve deneyimledikleri yaşam biçimi açısından olumlanmaktadırlar.

d) Çok Yönlülük (versality): Suçlular, farklı türde suçları işleyebilmektedirler.

e) Kısa Süreli Hedonizm: Uzun erimli olmayan istek veya arzuları gerçekleştirmeyi hedeflemektedirler.

f) İşçi Sınıfına Mensup Olmak.

g) Erkek Olmak

Miller, kültürel aktarım teorisinden hareketle sosyo-ekonomik durumları zayıf olan gruplardaki çete eylemlerini açıklamaya çalışmıştır. Suçu, alt sınıf kültürüne yerleşmiş davranış modelleri ve ahlaki kazanım olarak değerlendiren Miller; McKay ve Shaw'dan farklı olarak sosyal imtiyaz ve maddi gelir kazanmak için alt sınıfların bulunduğu bölgelerde ortaya çıkan kontrolsüz çetelerin, genç grupların faaliyetleri şeklinde görmektedir. Bu mekanlarda zaman içerisinde değişmeden kalan gençlerin sosyal ve kültürel ortam içerisinde

başarılı olma şansı az olacağı için kendi çevrelerinde ve kültürlerinde bireysel doyumlar arayacaklardır. Miller'in savunduğu başka bir görüş de, bu yerlerde babaların diğer aile bireyleri ile olan ilişkisinin oldukça dar çerçevede kalmasının sonucu olarak kadına dayalı bir aile yapısının oluşma eğilimi görülmesidir. Babaların aykırılık gösteren bu yaşam tarzını kabul etmeyen anneler, çocuklarını bu bozuk toplumsal yapıdan uzak tutmaya ve korumaya çalışmaktadırlar. Birbirleri ile çatışma halinde olan bu ahlaki değerler sebebiyle yaşanan bu ikilem de ailenin yerine, hemcinslerden oluşan müspet akran gruplarına katılımıla çözüme kavuşur. Mahalle köşelerinde toplanmalar, çeteleşen yapılar, kriminal tipler gençlerin erkek rolünü öğrenebilmesinde etken olduğundan bu gruplar sakıncalı olarak değerlendirilmelidir (Kaner, 1992:486-487).

Miller'a göre alt sınıfa mensup olan bireylerin sosyal hayatı yorumlama tarzları ve dünyaya bakış açıları orta ve üst sınıfa mensup olan kimselerden farklıdır. Bu kimselerin mahrumiyet içeren hayatları ile fiziki ve sosyal çevrelerinin bıraktığı izler sebebiyle önceliklerinin ve amaçlarının farklı olduğunu, başarı kriterlerinin diğer kimselerle benzemediğini savunmuştur. Bu nedenle Miller'ın yaklaşımına göre suç alt sınıfın reddettiği değerler neticesinde gerçekleşen bir olgu olmayıp, bizatihi alt sınıfa ait değerlerin neticesinde meydana gelen bir reaksiyondur (Dolu, 2011).

1.3.1.4. Sosyal Öğrenme Kuramı

Kuramın kökeni G. Tarde'in geliştirdiği "taklit yasalarına" kadar uzanmaktadır. Bu yasalara göre bireyler yakın temas halinde olduğu, sıklıkla birlikte olduğu vakit geçirdiği bireyleri taklit ederler. Kuramın geliştiricisi olarak Albert Bandura kabul edilir. Bandura'ya göre insanlar başkalarının davranışlarını gözlemleyip bunlardan sonuçlar çıkararak davranış modelleri geliştireceklerdir (Demirbaş, 2016:150)

Tarde, suçun biyolojik veya psikolojik nedenlerden kaynaklandığını benimseyen görüşleri reddederek, suç işleyen insanların normal bir şekilde doğduğunu, suçun sonradan öğrenilmiş bir davranış biçimi olduğunu savunmaktadır. Tarde'a göre insanlar başka insanların davranışlarını taklit etmektedir. Bu taklidin gerçekleşmesini ise üç kategoride açıklamıştır (Vold, Bernard ve Snipes, 2002 :158) :

1- İnsanların başkalarını taklit etmesi, ilişkilerin yakınlık derecesine göre değişmektedir. Bireylerin yakınlığı arttıkça söz konusu taklit derecesi de artmaktadır.

2- Alt tabaka sınıfın üst tabaka sınıfın davranışlarını taklit etmesidir.

3- Yeni davranış modellerinin eski davranış modellerinin yerine gelmesidir. Örneğin silahla suç işleyen kimselerin silah kullanımının yaygınlaşmasına bağlı olarak bıçakla suç işleyen kimselere nispetle sayısı artmıştır.

Bu teoriye göre suç “öğrenme” etkinliğinin bir sonucu olup özellikle gençlerin anti-sosyal yaştaşları ile etkileşimde bulunmalarını, bu sayede suça meyilli olmalarını temel faktör olarak kabul eder.

Sosyal öğrenme kuramı toplumdaki suçluluğun kaynağı olarak aile yapıları, çevresel kazanımlar ve kitle iletişim araçlarını öngörmektedir. Aile içerisinde yaşanan sorunlar, (ayrılmalar, fiziki-sözlü şiddet eylemleri, ebeveynlerin çocukları ihmali vb.) kitle iletişim araçlarında şiddet görüntülerinin ve buna özentinin yaygınlaşması, normal olarak kabul edilmesi, çevrede mevcut anti sosyal gruplar ve suça sürüklenen çocukların varlığı gibi faktörler suçun oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Bu kuram özellikle anti sosyal ve kriminal gençlerle etkileşime giren gençlerin risk faktörü olduğunu değerlendirmektedir (Dolu, 2015:259).

Öğrenme kuramına göre suç, ne düşük zeka düzeyi ile ilintili olarak doğuştan getirilen biyolojik veya bireysel bir özellik, ne psikopat veya kişilik bozukluğu ile bağlantılı psikolojik veya psikiyatrik bir faktör ve ne de yoksulluk gibi ekonomik unsurlardan kaynaklanan bir fenomendir. Suç, kültürel bir etkilenim çerçevesi içerisinde bir öğrenme faaliyeti olarak ortaya çıkmaktadır (Siegel,1989:193). Bu sebeple kuram sosyalleşme teorisi olarak da nitelendirilmektedir.

Bireyin öğrenme sürecinde başta aile, okul ve sosyal çevrenin büyük bir etkisi vardır. Sosyal çevreler bireylerin bazı davranışlarını onaylayıp bazılarını onaylamayarak öğrenme sürecinde etkili olmaktadır. Kişi, öğrenme sürecinde etik değerleri öğrendiği gibi ahlaki olmayan davranışları da öğrenebilmektedir.

Sosyal öğrenme teorisine göre, çağımızdaki suç olgusu aile yapıları, kitle iletişim araçları ve çevresel faktörlerden kaynaklanmaktadır. Şöyle ki insan davranışlarında etken olan unsurlar, ailenin ve çevrenin geçmişte çocuğa dönük sergiledikleri davranışlar ile televizyon, radyo, sosyal medya gibi kitle iletişim araçlarından ileri gelmektedir (İçli,1998:100).

1.3.1.5. Sosyal Kontrol Kuramı

Bu kuramın öncüsü olarak Travis Hirschi kabul edilse de kuramın ilkelerine ve kuramın suçluya yönelik yaklaşımlarına ilk Emile Durkheim’ın eserlerinde

rastlanılmaktadır. Sosyal kontrol kuramı suç olgusunu, insanların toplumsal normlara ve değerlerine bağlılık düzeyleri açısından incelemiştir. Bu teoriye göre bireyler aile, arkadaşlık, din ve çevresel değerler gibi sosyal hayatın parçası olan normlara ne kadar bağlıysa suç olgusundan o kadar uzaktır. Yine tam tersi bir tez olarak bu normlardan ne kadar uzaksa o kadar kriminal bir kişiliğe sahip olacaktır. Bu teoride “uyum” kavramı son derece önemlidir. Bireyin sosyal değerlere uyumlu olması halinde suç işleme ihtimali azalmaktadır. Kuram suç olgusunu tartışırken aile, sosyal ortam ve dini normlar gibi toplumun yapı taşları ile değerlendirmektedir (Başbüyük ve Karakuş, 2010:67-70).

1969 yılında Travis Hirsch tarafından geliştirilmiş olan Sosyal Kontrol Kuramı insanların niçin suçla ilgilendiklerini analiz etmiştir. Hirsch'e göre insanların tamamında suç işleme potansiyeli bulunmaktadır. Burdan hareketle Hirsch bazı insanların neden suç işlemediği hususunda analizler yaparak çıkarımlar elde etmeye çalışmıştır. Söz konusu analizleri ise toplumsal ilişkiler üzerinden gerçekleştirmiştir. Böylelikle insanların diğer aile fertleri ile ilişkilerinde, okul ve çalışma ortamlarındaki kurmuş oldukları ilişkileri araştırmıştır. İnsanın sosyal ortamlarda kurmuş olduğu bağların kuvvetli olması durumunda sapma gösteren davranışta bulunmaları halinde prestijlerinin düşeceği hissi ile suçtan kaçındığını belirtmiştir. İnsanların sosyal statülerinin zedeleneceğini düşündükleri için suçlu davranışlar göstermediklerini savunmuştur. Bu bağların zayıf olması halinde ise insanların suçlu davranışını kolayca gösterebileceğini belirtmiştir (Eitzen, 1985:50).

Sosyal kontrol kuramının varsayımlarına bakıldığında, kuramın insan davranışının denetimi ve bu denetimle ilintili olan kurumsal süreç ve unsurlar üzerinde odaklandığı görülmektedir. Diğer bir anlatımla, sosyal kontrol kuramı suçluluğu açıklarken; bireylerin toplumdaki değer, norm ve kurumlara olan bağlılığını ve bu bağlılıkla oluşan sosyal denetim olgusunu temel almaktadır. Birey veya toplum üzerinde söz konusu sosyal denetimin başarısızlığı veya yetersizliği, bu kuram açısından suçluluğun önemli bir nedeni olarak görülmektedir. Bu nedenle, “sosyalleşme” ve “uyum”, kontrol kuramının iki önemli kavramını oluşturmaktadır. Bireylerin geleneksel değerler ve kurumlar karşısındaki konumlanma biçimleri ve düzeyleri de önemli ölçüde, sosyalleşme ile ilintili olmaktadır (Kızmaz, 2005:165).

Sosyal kontrol teorisinin aile, sosyal çevre ve inanç gibi toplumu oluşturan kurumlarla suç arasındaki illiyet bağına açıklamaya çalışması son derece önemlidir. Bu alanlarda yapılan çalışmaların sonucunun da sözü edilen değişkenliklerle suç arasındaki bağ ortaya konmaktadır. Kuramın eleştirilen yönü ise suçlu motivasyon fikrini yeterli olarak

inceleme konusu yapmadığı, yapılan analiz ve çıkarımların basit suçlara yönelik olduğu, ciddi suçları açıklamada yetersiz kaldığı, kişinin kriminalleşme süreçlerini ıskaladığı, uygun ortamlarda sosyalleşmeyen çocukların suça yöneleceğini belirtirken ergenlik sonrası kimi çocukların suç işlemeyi bırakmasını açıklayamaması en önemlisi de çocukların sosyalleşmesinin hangi koşullarla ve hangi ortamlarda gerçekleşmesi gerektiğini belirtmemesi gibi hususlardır. Ayrıca bütün suçların sosyalleşmemenin bir sonucu olarak izah edilmeye çalışılması mantıksızdır. Zira töre ve namus cinayetleri gibi bir takım suçlar örf ve adetlere aşırı bağlılıktan kaynaklanmaktadır (Kızmaz, 2005: 166-167).

1.3.1.6. Damgalama Kuramı

Durkheim'ın “sosyal yoğunluk arttıkça, moral yoğunluk azalır” tezi, farklı sosyal ve kültürel ortamlarda yetişmiş bireylerin bir grup veya kuruma ait normların dışında kalan eylemlerini öncelikle “sapma” olarak nitelendirerek, yeni sapma kategorilerinin oluşturulmasıyla nüfusun giderek daha büyük bir kesimine yaptırım uyguladığı süreci anlatmaktadır (Göksu ve Karakaya, 2009:27-28).

Bu kuramın öncüleri olarak Edwin Becker ve Howard Lemert sayılabilir. 1960-1970’li yıllarda artan suç ve suçlu sayısının çözümlenmesine yönelik ciddi tezler ortaya koymuşlardır. Damgalama kuramına göre bireylerin kriminal birer tip haline gelmelerinde en etkili neden onların etiketlenmeleridir. Bireylerin toplum içerisinde aykırı bir karakter olarak benimsenmeleri, suçlu olarak görülmeleri onları suça iten en önemli etkidir. Bu şekilde dışlanan bireylerin suç gruplarıyla buluşmaları da daha kolay hale gelmektedir.

Damgalama kuramının suç olgusuna yaklaşım biçimi, önceki kuramlardan temelde bir ayrışmayı temsil etmektedir. Bir anlamda önceki kuramlar; “birey niçin suç işlemektedir” sorusuna odaklanırken, damgalama kuramı da, “niçin belirli davranışlar sapma olarak tanımlanmaktadır?” sorusuna yanıt arama çabası içinde olmaktadır (Marshall, 1999:212). Becker’e göre suç olgusunu toplumda egemen olan güçlü sınıf tanımladığından suç, bir davranış modeli olmamakla birlikte çıkarsal öngörüler ile tanımlanmış bir olgudur. Yani Becker’a göre suç ve suçlu arasındaki fark yalnızca suçlunun etiketlenmiş olmasıdır. Damgalama teorisi hususen sapma gösteren davranışı gösteren bireye değil, kuralları koyanlar üzerine odaklanmıştır. Genel anlamda iki sorunun analizi ve çıkarımı yapılmaktadır. Bunlardan birincisi sosyal sapma olarak nitelendirilen kuralların nasıl oluştuğu kimlerin koyduğudur. İkincisi ise kişinin damgalanmasının davranışları üzerindeki neden ve sonuçları nelerdir, ne gibi sonuçlar doğurur.

Becker, suç olgusunu toplumda güçlü olan ve egemen sınıfın çıkarları çerçevesinde tanımlanmış bir davranış modeli olarak değerlendirir. Burdan hareketle suç, bir davranış modeli olmaktan ziyade hukuki bir tanımlama olarak görülmektedir. Başka bir anlatımla Becker'a göre toplumdaki bazı zümreler, bireylerin damgalanması için sapma olarak davranış biçimleri belirleyerek bu davranışlara göre toplumu uyumlu veya sapkın kişiler olarak etiketlemektedir (Vito ve Holmes, 1994:189-192).

Becker, somut olaya bakan kimsenin gözüyle sapmanın varlığının kabul edildiğini belirtmiştir. Olaylar değerlendirirken kiminin sapma olarak gördüğü bir eylemi bir başkasının sapma olarak görmediğini söylemektedir. Sapmayı onaylanmayan, kabul görmeyen davranış olarak açıklamaktadır. Onaylanmayan eylemlerin yasalar tarafından tanımlanmasıyla bu sapma suç haline gelmektedir. Becker'a göre bireyler iki türlü sapma olarak değerlendiren davranış biçimine girerler (Becker'den akt. Sokullu- Akıncı, 1999: 200-201) :

1-Damgalananlar, damgalanan kişiyi takip ederek damgalanmayı sürdürürler.

2-Damgalanan kişi bu durumu kabul ederek sapma eylemlerine devam eder

Bir başka etiketleme kuramı temsilcisi Lemert ise, sapmaları birincil ve ikincil sapma olarak kategorize etmiştir. Kişinin normları ilk ihlal etmesini birincil sapma olarak nitelendirir ve bu durumu geçici olarak kabul eder. Normların ilk ihlal edilmesi ile kişi damgalanmış sayılmamaktadır. Birey suçlu olarak ikinci ihlal neticesinde nitelendirilmelidir. İkincil ihlal ile suçlu kimseye dönüşmektedir. Damgalanan kişi, sapkın alt kültürlerle etkileşime girerek suç kültürünü benimseyip tekrar bir sosyalleşme süreci yaşamaktadır. Lemert, asıl suçluluğun, bu sosyalleşme süreci sonrası kazanıldığı tezini savunmaktadır. Bu tezin getirdiği sonuç ise ıslah evlerinin, akıl hastanelerinin ve cezaevlerinin kriminal suçlu tiplerin buluşma noktası olması sebebiyle sapmayı artıran kurumlar olduğu gerçeğidir (İçli, 1998:113).

1.3.1.7. Rasyonel ve Rutin Eylemler Teorisi

Rasyonel teori savunucularına göre suç olgusu iki aşamanın gerçekleşmesi ile ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi kişinin suç işleme iradesi, ikincisi ise koşul ve şartların elverişli oluşudur. İlk olarak kişinin kişisel durumu onu suç işlemeye itebilecek nitelikte olmalı örneğin parasızlık gibi, ikinci olarak ise eylemin gerçekleştirileceği alan buna elverişli olmalı örneğin uzun süredir kullanılmayan bir konutun tespiti gibi.

Rasyonel teoriler, suç olgusunu analiz ederlerken asıl vurguyu caydırıcılık ve ceza unsurlarına yapmaktadırlar. Bu nedenle rasyonel kuramlar, daha çok suçun engellenmesine yönelik politikaların oluşturulması veya önlemlerin alınması konularını içermektedirler. Bu çerçevede rasyonel yaklaşımlara göre, suçun engellenmesi şu unsurlarla ilintilidir: “Çok etkili bir adalet sistemi, daha fazla cezaevi ve sokaklarda daha fazla polis” (Williams ve McShane, 1999:234).

Lawrence E. Cohen ve Marcus Felson tarafından geliştirilen rutin eylem teorisi ise önemli ölçüde, Chicago okulunun varsayımlarından esinlenmiştir. Bu sebeple kuramı, suç ve suç mağduru oranlarını açıklayan ekolojik yaklaşımlardan biri olarak da görmek mümkündür. Bu kuram gündelik yaşamdaki rutin davranışlarda meydana gelen yapısal değişmelerin, suç davranışlarının meydana gelmesindeki etkisini konu edinmektedir (Bohm, 1997:80).

Rutin eylem teorisi de, suç davranışını iki temel faktör ile açıklamaktadır. Şöyle ki suç olgusu, öncelikle motive olmuş suçlunun (ergen çocuklar, işsiz birey, uyuşturucu bağımlılığı vb.) varlığı, sonrasında uygun hedeflerin (ev ve arabaların kilitlenmemiş olması gibi) ve yeterli düzeyde koruma önlemlerin olmayışı (polis, ev sahibinin ve güvenlik sisteminin olmayışı) ile ortaya çıkacaktır (Akers, 1999:27; Miethe ve Meier).

Bu kuramlar suç olgusunu bireyi suça iten nedenlerin varlığı ve güvenlik tedbirlerinde mevcut yetersizlik üzerinde irdelenmiştir. Bu açıdan bireyi suça iten nedenlerin ortadan kaldırılması, güvenlik tedbirlerinin güçlendirilmesi ve mağdurların sosyal ve hukuki manada güçlendirilmesi suçla etkin mücadeleyi sağlayacaktır.

1.3.2. BİREYSEL SUÇ TEORİLERİ

Suç olgusunu tanımlaya çalışan ilk teoriler arasında bulunan bireysel teoriler; klasik, neo-klasik, pozitif ve coğrafi ekol olmak üzere dört başlık altındadır.

1.3.2.1. Klasik Okul

Avrupa’da Rönesans ve Reform hareketleri ile birlikte ortaya çıkan Aydınlanma Çağı sonrasında sosyal olayların ve hayatın kendisinin sorgulandığı bir dönem başlamıştır. Bu değişim kendisini neredeyse Avuranın tamamında göstererek ceza ve adalet anlayışının da köklü bir değişime uğramasını sağlamıştır (Dolu ve diğ. , 2012:3).

18. yy’a gelindiğinde Avrupa’da başta Montesquieu, Rousseau, Bentham gibi düşünürler İlk ve Orta Çağ boyunca devam eden siyasi ve dini argümanlar kullanılarak

gerçekleştirilen baskıların insan onuruna yaraşmadığını, monarşinin keyfi uygulamaları olduğunu savunarak bu uygulamalara itiraz etmişlerdir. Akılcı ve rasyonel fikirler üzerine kurulan ve suçun bireysel bir tercih olduğu anlayışına dayanan güçlü bir düşünce akımının ortaya çıkmasını sağlamışlardır (Aksoy Retornaz, 2014: 94).

18. yy'nin ortalarında suç ilk defa bilimsel anlamda irdelenerek bu ekol bireylerin kendi davranış biçimlerini değerlendirdikten sonra suç işledikleri tezini ortaya koymuştur. Buna göre ceza sorumluluğunun esası kişinin hür iradesine ve kusuruna dayanmaktadır. Cesare Beccaria tarafından 1764 yılında yayınlanan *Suçlar ve Cezalar* isimli eser bu ekolü temeli sayılmaktadır. 18 yy'da gerçekleşen Sanayi Devrimi sonrası halen Eski Çağ mantığı ile devam eden suç ve ceza ilkelerine yeni bir bakış açısı getirmiştir.

Beccaria'ye göre suç ve cezalar kanunlarla düzenlenmeli, kanunlarda karşılığı olmayan hiçbir eylem için kimseye ceza verilmemelidir. Bu kanunların uygulayıcısı olan yargıçlar yasalarda öngörülmeven cezaları vatandaşlara uygulayamayacakları gibi kendileri de yasaların dışına çıkarak bir cezayı değiştiremez (Beccaria, 2004: 31). Bu görüş günümüzde mevcut olan suçta ve cezada kanunilik prensibinin temelidir.

Bu ekole göre suçun önlenmesindeki en etkili yol, öngörülen ceza miktarlarının artırılarak suçun bireysel tercih dışına çıkartılmasıdır. Cezaların caydırıcı olmasını, suçla orantılı olarak hızlı ve etkin uygulanmasına bağlamıştır. Klasik okul bireyleri cezalandırma hakkını, Toplum Sözleşmesi'ne dayandırarak özgün bir kuram geliştirmiştir. Bireyler başkalarının özgürlük alanına müdahale edemeyeceği bir özgür alanına sahiptir. Yani bir bireyin özgürlük alanı diğer bireylerin özgürlük alanının bittiği sınırdan başlamaktadır. Yasaların belirli ve yazılı olmasını savunmuştur. Bu suretle bireyler gerçekleştirdiği eylemlerin neticesi olarak keyfi ve özel çıkarlara hizmet eden uygulamalarla değil önceden belirlemiş ve toplumda yaşayan vatandaşlara eşit şekilde uygulanan cezalarla karşı karşıya kalacaktır. Bu durum da Beccaria'nın tezinde olduğu gibi "suç ve ceza arasında adil bir oran" kavramını adalet sistemine kazandıracaktır.

Klasik ekolün bazı yönlerini eleştirerek 19. yy'da hakim olan neo klasikler ise suçluyu suça iten nedenleri ve suçun ortaya çıkışını hazırlayan koşulların üzerinde durmuşlardır. Bu itibarla neo-klasik ekolün psikoloji ve sosyoloji bilimlerinden faydalandığını ve odak noktasının suç olgusundan çok suçlu olduğu gözlemlenmiştir (İçli, 2004: 46).

Rousseau, Locke ve Hobbes gibi Klasik Okul temsilcileri toplumsal düzenin ve kalıcı birlikteliğin varlığını tüm bireylerin eşit olduğu, herkesin uyması zorunlu olan kurallar bütününe bağlamaktaydı. Bu kurallar bütünü toplumsal sözleşme olarak niteleyerek sözleşmenin içeriğini ise devlet ile bireyler arasında kabul edilen normlar olarak belirtmekteydi. Bu sözleşmeye göre bireyler, toplumda huzurlu, rahat bir hayat ve toplumsal düzenin sağlanması için bir takım haklarının kısıtlanması yetkisini kendi iradesiyle devlete vermesi gerekmektedir. Bu şekilde devlet, toplumsal sözleşme gereği bireylerin bir arada huzur ve güven ortamında yaşamasını sağlamış olacaktır. Toplumsal sözleşmenin ihlali durumunda ise yine devlet toplumdan aldığı güçle kamu adına hesap soracaktır. Klasik Okul temsilcileri suçu toplumsal sözleşmenin ihlali olarak niteleyerek ihlal edenlerin cezalandırılması gerektiğini savunmuşlardır (Dolu ve Diğerleri, 2012).

Cezalandırmanın temel ölçütü suçlunun amacı veya günahının büyük olması değil, suçun topluma verdiği zararın boyutuyla değerlendirilmelidir. Bu anlayışın doğurduğu klasik krimnoloji, 1789 yılında gerçekleşen Fransız İhtilalinden önceki adalet ve hukuk sistemine tepki olarak ortaya çıkmıştır (İçli, 2007:63). Avrupa’da 1789 yılına kadar hangi eylemlerin hangi cezai müeyyidelere tabi olduğu belli olmadığı gibi yazılı bir ceza yasası da mevcut değildi. Suçun önlenmesi ve bireylerin ıslahı adına insani olmayan muameleler ve işkencelere karşı halen çok sayıda suç işlenmekteydi. 18. yüzyılın ortalarına gelindiğinde toplumsal reform tarafları suça ve ceza olgularına daha insani çözümler ve akılcı yaklaşımlar getirerek suçla mücadele adına etkin adımlar atılmasını sağlamışlardır (İçli, 2004:31).

1.3.2.2. Pozitif Ekol

19 yüzyıl sonlarına doğru gelindiğinde suç olgusuna yönelik savunulan tezlerde pozitif ekolün izlerine rastlanılmaktadır. Cesera Lombrosso, Enrico Ferri ve Raffaele Garofola gibi düşünürler bu ekolün öncüsü olmuştur. Pozitif ekol bilim adamları; suçun nedenlerini pozitivist bir yaklaşım kullanarak ele almışlardır. Bu dönemde bilimsel metot ve deneysel araştırma kullanan bilim adamları görülmüştür. Bu ekol klasik ve neo klasik ekolün aksine suçlu davranışın biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını vurgulamıştır (İçli, 2004:47).

Klasik ekol suçu hukuk deyimleri ile açıklayarak hukuksal bir varlık olarak görmektedir. Pozitif ekol ise suçun hukuksal tanımını reddederek, suçu psikolojik bir olgu olarak kabul etmektedir. Klasik ekol özgür iradeyi, pozitif ekol ise suçu neden ve sonuç içerisinde esas alır. Klasik ekol cezanın önleyici etkisi üzerinde yoğunlaşırken, pozitif ekol

ise toplumu korumak amacıyla cezanın ve suçluların bilimsel rolüne dikkat çekmektedir (Yücel, 2004:37).

Pozitif ekol temsilcilerinden Cesare Lombroso suçu bireye indirgeyerek antropolojik açıdan incelemiştir. İnsanların vücut yapılarını geçmişlerini ve hayat tarzlarını inceleyerek suç olgusunu analizine yönelik çıkarımlar yapmıştır. Lombroso'ya göre bazı insanlar suçlu doğmaktadır. Bu grubu “doğuştan suçlular” şeklinde kategorize etmiştir. Bazı hayvanların evcilleştirilememesi, sürekli yırtıcı olarak kalmaları gibi bazı insanlar da bedensel olarak farklı doğarlar. Bu farklılık onları suç işlemeye yönlendirmektedir varsayımına dayanır (Dönmezer, 1994:85).

Lombroso'ya göre suç, normal bireylerle suçlular arasındaki biyolojik farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Suç çeşitlerine göre suçluların farklı fiziksel özellikleri mevcuttur. Suçlu bireylerin kendisinden önceki atalarına benzediği varsayımından hareketle insanları fiziksel özelliklerine göre suçlu ve suçlu olmayan şeklinde ayrıma tabi tutmuştur. Kriminal antropolojinin kurucusu olarak sayılan Lombroso'nun bu alandaki çalışmaları pozitivist kriminolojinin temeli olarak görülmektedir.

1.3.2.3. Coğrafi Ekol

Suç olgusunu irdeleyen bireysel teorilerden coğrafi ekol ise suçu bireyin bulunduğu coğrafi konum ve iklim koşullarına bağlı olarak açıklamaktadır. Coğrafi ekolün önde gelen temsilcileri ise Charles Montesquie, Adolp Quetelef ve Michel Guerry'dir. Coğrafi ekol; coğrafi durumun ve iklim özelliklerinin suçluluk konusunda etkileri olduğu ve istatistik araştırmaların kullanılmaya başlanması açısından dikkat çekmektedir. İklim, ısı, rüzgâr gibi doğal olayların organizmaya olan etkileri üzerinde araştırmalar yapılmış ve bu faktörlerin suçluluğu açıklayan konular olarak ele alınması gereği ileri sürülmüştür (Dönmezer, 1994:158).

Montesquie Ekvatora yaklaştıkça suçlulukta, kutuplara yaklaştıkça ise alkollü içeceklerin kullanımında bir artış olduğunu ileri sürmüştür. Quetelet ise kişilere karşı işlenen suçların güneyde ve sıcak mevsimlerde artış gösterdiğini buna karşılık olarak kuzeyde ve soğuk mevsimlerde mülkiyete karşı işlenen suçların yüksek sayılar gösterdiğini açıklamıştır. Bunu ise kanun şekline dönüştürmüş “suçluluk hakkındaki ısı kanunu” olarak adlandırmıştır (Dönmezer, 1994:158).

1.3.3. PSİKOLOJİK TEORİLER

Psikoloji biliminin suça ve suçluya yaklaşımında odak noktaları bireyin davranışlarının kaynağına ilişkindir. Bazı psikologlar bireyi suça iten nedenleri suçlunun çocuk yıllarındaki yaşadığı olayların kendisinde bıraktığı izlerde ararken, bazıları ise sosyal olguların davranışları etkilemesi yönüyle değerlendirmektedir (Sokullu-Akıncı, 1999: 166-167).

Psikologlar, psikiyatrisiler ve ruh sağlığı ile ilgili diğer meslek sahipleri kriminolojik teorinin formüle edilmesi konusunda önemli rol oynamışlardır. Psikologlar tüm insan davranışlarını bazı zihinsel süreçlerin bir fonksiyonu olarak gördükleri için birçok suç ile ilgili olan davranışın bazı kişilik bozukluklarıyla ilişkili olduğunu kabul etmektedirler. Psikologlara göre kriminologlar suçluluğu onu motive eden ve suç islemesine yol açan psikolojik süreçleri belirlemeden açıklama getiremezler (İçli, 2004:56).

Kuramın önemli temsilcilerinden biri olan Schmallegger'e göre suç olgusunu psikoloji bilimi üzerinden irdeleyen kimselerin odak noktaları bilinç ve bilinçdışı faktörlerdir. Buna göre psikolojik temelli suç teorilerinin odağında birey vardır. Toplumsal faktörlerden ziyade bireyin davranışı irdelenmektedir. Bireyi suça iten nedenleri anlamak için bireyin davranış modelleri irdelenmelidir. Suç, uygun olmayan bir biçimde koşullandırılmış eylemlerin veya zihinsel sapmaların sonunda meydana gelmektedir. Bir kimsenin kriminal kişilik haline gelmesi erken dönem çocuklukta uygunsuz öğrenme ve koşullanma ile olmaktadır (Schmallegger, 2003:103-104).

1.3.4. BİYOLOJİK SUÇ TEORİLERİ

Biyolojik Teoriler suç ve suçluyu biyolojik faktörleri temel alarak irdelemektedir. Bu kapsamda beden yapılarındaki farklılıkları temel alan görüşler ve genetik yaklaşımları temel alan görüşler olmak üzere iki farklı sınıflandırma görülmektedir.

Suçlu kimseleri bedensel yapılarındaki farklılıklara göre inceleyen ilk pozitivistlerden olan Lombroso, Ferri ve Garafalo geniş elmacık kemiklerini, kalın kaşları ve uzun kafaları suça eğilimli kişiler olarak tanımlamıştır. Kişiler üzerinde yapılan incelemeler sayesinde kriminal kişilikleri genel geçer kalıplarla ifade etmişlerdir (McLaughlin, Eugene'den akt. Burkey, 2008: 7).

Lombroso'nun askeri doktor olarak çalıştığı dönemde cezaevlerinde yaptığı araştırmalar, kafatası ölçümleri ve deneyler sonucunda ortaya koyduğu iddialar arasında şunlar yer almaktadır; hırsızlar genel olarak çok hareketli yüz yapısına ve ellere, huzursuz

ve genelde şaşu gözlere, birbiri ile birleşmiş kaslara, eğri burunlara sahiptir. Cinsel suç işleyenlerin daima parlayan gözleri, ince bir yüz ve iri dudakları vardır. Tipik katillerin ise; sabit, buz gibi, dik bakışları ara sıra kanlanan gözleri, büyük burunları vardır. Kulakları uzun dudakları ise ince ve köpek dişleri iridir (Demirbas, 2005:60).

Suçluyu genetik teoriler ile irdeleyen kimseler ise kromozomlar yoluyla anne babadan çocuklara geçen kalıtsal hastalıklar gibi suç işleme dürtüsünün de çocuklara geçebileceğini ileri sürmüştür. Genetik teorisyenleri suçlu kişiliği açıklamada ikizler ve aile üzerine bir çok araştırma yapmışlardır (Dönmezer, 1994:70). Bu anlamda ailenin inceleme konusu olduğu, benzer suçları işleyen aile bireylerinden esinlenerek genel geçer tabuların ortaya konulduğu söylenebilir. Özellikle ikizler üzerinde yapılan çalışmalar genetik ve kalıtsal yolun etkilerini gösteren klasik bir yoldur.

1.4. SUÇ VE KİŞİLİK

Tarihsel süreç gözlemlendiğinde ilk önce bireyin işlediği suç sebebiyle ne şekilde cezalandırılması gerektiği tartışılmış, daha sonra ise bireyi suça iten nedenlerin saptanılması için çalışmalar yürütülmüştür. İnsanları suça iten nedenlerin irdelenmesinde biyolojik olgularla birlikte sosyal ve psikolojik olgular irdelenirken kişiliğinde aynı paydalar üzerinde geliştiği fark edilmiştir. İnsanların kişilik oluşumunda genetik ve çevresel faktörler olmak üzere iki ana etken mevcut bulunmaktadır. Suçun bir davranış yansıması olması, suç teorisyenlerini davranış bilimi ile de ilgilenmeye mecbur kılmıştır (Yavuzer, 1996: 250).

Suçlu olarak tanımlanan bireylerin kişisel gelişim süreçleri, aile yapıları ve sosyal çevreleri suç psikolojisinin temel ilgi alanıdır. Cinsiyet, öğrenim durumu, ikamet yeri, ailede kriminal bireyin bulunup bulunmadığı, ekonomik durumu gibi öğeler üzerinden suçlu kişilik analizi yapılmaktadır.

Suçun nedenleri bilimsel anlamda üç kategoride değerlendirilmiştir. Bu nedenler biyolojik, sosyal ve psikolojik nedenler olmak üzere ayrılmıştır.

1.4.1. Suçun Biyolojik Nedenleri

Biyolojik temelli suçlu incelemeleri insanın doğuştan dejenere olmuş şekilde doğduğunu ve bu atipik kimsenin ilkel insan modelleri ile bağlantılı olduğu varsayımı üzerinde şekillenmiştir. İnsanların biyolojik özelliklerine göre hangi suçu işleyebileceği tezine sahip Lombrosso, fiziksel özelliklere göre bireylerin hangi suçu işleyebileceğini şematize etmiştir. Biyolojik nedeler ise üç ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar genetik özellikler, yoksunluklar ve salgılardır.

1.4.1.1. Genetik Özellikler ve Suçlu İlişkisi

Suç olgusunu ve suçlu sınıflandırmasını genetik özellikler ile bağ kurarak açıklamaya çalışanlar insanın doğuştan gelen bazı özellikleri ile suç arasında doğrudan bir bağ kurmaktadır. Bu teorinin öncülerinden olan Lombroso insandaki bazı fiziksel özellikleri yapmış olduğu gözlemler ve deneyler neticesinde bazı suçlarla ilişkilendirmiştir. Örneğin göğüs kafesi geniş olanları kavgacı tipler olarak, küçük gözlü kimseleri hırsızlığa yatkın kimseler olarak, ince dudaklı ve iri elli kimseleri insan öldürmeye yatkın kimseler olarak değerlendirmiştir. Ancak günümüzde mevcut çalışmalar göstermektedir ki bu fiziksel özelliklere sahip kimseler suça meyilli olmayabilmektedir. Bu fiziksel özelliklere sahip insanlardan suç işlemeyen kimselerde bulunmaktadır (Mergen, Armand, 1995:75).

Suç olgusunu biyolojik nedenlerle açıklayan Ernest Kretschmer ise *Beden Yapısı ve Karakter* isimli çalışmasında vücut yapılarını değerlendirerek üç tip insan vücudunu yorumlamıştır. Atletik tip olarak tabir ettiği kimselerin gelişmiş bir vücut yapısına sahip olduklarını belirterek bu kimseleri saldırgan ve şiddet suçlarına eğilimli olarak kategorize etmiştir. Piknik tip olarak tabir ettiği kimseleri ise kısa boylu ve kilolu olarak belirtmiş bu kimseleri rahat kimseler olarak ve hırsızlık suçuna eğilimli olarak kategorize etmiştir. Astenik tip olarak tabir ettiği kimseleri ise çelimsiz, uzun boylu zayıf olarak belirterek bu kimseleri nitelikli suçlara eğilimli olarak kategorize etmiştir (Songar 1977, s.168-172).

Genetik teoriler genel anlamda kromozomlarda bulunan genler aracılığıyla anne babadan evlatlara geçen çeşitli hastalıkların varlığı gibi anne babada mevcut olan suça eğilim dürtüsünün çocuklara geçtiği varsayımı üzerinde yoğunlaşmıştır. Lombroso'nun "Doğuştan Suçlu" teorisi de kaynağını bu düşünceden almaktadır. Lombroso'nun askeri hekim olarak çalıştığı cezaevlerinde koğuşlarda bulunan mahkûm incelemeleri, ölen mahkûmlarda yapmış olduğu otopsi incelemelerinden elde ettiği çıkarımlar bireylerin sosyal hayatta işleyebileceği suçları ortaya koymak için gerçekleştirilmiştir (Dönmezer,1994: 85).

1.4.1.2. Yoksunluklar ve Suç İlişkisi

Yapılan çalışmalar bireyin suç işlemesinde zekâ geriliğine dayalı hastalıkların da etkili olduğunu göstermiştir. Zekâ geriliği doğuştan olabileceği gibi çocukluk çağında veya sonradan ortaya çıkan bir hastalığın tetiklemesi sonucu da ortaya çıkabilmektedir (Dönmezer, 1962:131). Örneğin bazı hastalıklarda gerekli eğitimin verilmediği takdirde zekâ geriliği gelişerek hasta kimselere suç işlemenin normal bir davranış olduğu yetisini

kazandırabilir. Yine fenil ketenüri hastalığında bebeğin beslenme şekli gerekli şekilde değiştirilmezse zeka geriliği oluşma riski mevcuttur.

1.4.1.3. Salgular ile Suç İlişkisi

Hayatın değişen evrelerinde insan vücudunda bulunan hormonların davranışları etkilediği tespit edildiğinden biyokimya alanı da suç biliminin inceleme konusu olmuştur. İnsanın psikolojik gelişim evreleri açısından iç salgı bezlerinin faaliyetleri çok önemlidir. Çoğalma dürtüsü, sıkılma dürtüsü, irkilme dürtüsü gibi iç salgı bezlerinin ilişkili olduğu insanın dışa davranış biçimi olarak yansıyan dürtüleri suç olgusu açısından muhakkak değerlendirilmelidir. Örneğin cinsel suç faillerinin genç yaşta yoğunlaşması yaşlı kimselerin cinsel dürtülerinin genç kimselere nazaran daha az olmasının sonuçlarındandır. Adrenalin, testosteron, troid hormonları, böbrek üstü bezlerinin salgıladığı hormonlar ve cinsel hormonlar insan davranışlarını doğrudan etkilemektedir. Bu salgı ve hormonlar davranış bozukluğu ortaya çıkarabileceği gibi suçlu kimselere yönelik uygulanacak tedavi ve tedbirlerde değerlendirme çalışmalarına konu olacaktır (Kürzinger, 1996:78).

1.4.2. Suçun Bireysel Nedenleri

Tarih boyunca insanlık suç olgusunun nedenleri ve sonuçları açısından farklı çalışmalar yapmıştır. Çalışmaların neticesinde müeyyideler değişse de suçu işleyen varlık ister çocuk ister hayvan isterse akıl hastası olsun sorumlu tutulmuştur. Yapılan çalışmalarda bireylerin kusurları oranında sorumlu tutulacağına ilişkin düzenlemeler ilk defa Roma Hukuku kaynaklarında tespit edilmiştir. İslam hukuku da bireyin sorumluluğunu “irade esası”na dayandırdığından cezalandırma prensipleri açısından akıl hastalığı, akıl zayıflığı ve geçici idrak kaldırıcı halleri dikkate alınmıştır. Örneğin akıl hastaları ve akıl zayıflığı bulunan kimselerin gerçekleştirdiği eylemleri suç olmaktan çıkarmamış, yalnızca bu suçların cezalandırılmaması gerektiğini ortaya koymuştur.

Tüm ceza hukuku sistemlerinde hem akıl hastalıkları hem akıl zayıflıkları halleri için özel düzenlemeler yapılmıştır. Akıl zayıflığı, kişinin somut olayda kapsam ve sonucu algılamaya yetecek zekâsının olmadığını ifade ederken, akıl hastalığı kişinin rahatsızlığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması ve bu fiil ile ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin önemli ölçüde azalmasını ifade etmektedir. Akıl hastalığı ile akıl zayıflığı birbirinden farklı rahatsızlıklardır. Akıl hastalıklarını saymak gerekirse şizofreni, paranoya, psikozlar, epilepsi, psikopatlık ve nevrotik bozukluklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Akıl hastalıklarının sınıflandırılmasında pek çok yöntem

benimsenmiş ise de Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınlamış olduğu 1999 tarihli ICD-10 (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems) teorisi genel kabul görmektedir (Yılmaz, 2018:743-752)

Akıl zayıflığında mevcut zeka gerilikleri ifade edilirken zeka düzeyleri IQ derecelerine göre sınıflandırılmıştır. Orta düzey zekalar 35-49 arası, ağır düzey 20-34 arası, derin düzey 0-20 arası IQ'ya sahip olarak kabul edilmiştir. Ya doğuştan, ya da çocukluğun ilk yaşlarından itibaren ortaya çıkan zekâ geriliklerinin (oligophrenie, zeka azlığı da bu anlamda kullanılmaktadır) tedavileri mümkün değildir. Kişideki akli gelişmelerin geri kalması olan zekâ geriliği (La débilité mentale, Schwachsinn, mental retardasyon, zekâ azlığı) hafiften başlamak üzere débilité (Debilität, debil ahmaklık), imbécillité (Imbezillität, embesil, budalalık) ve idiotie (Idiotie, idio, aptallık) olarak üçe ayrılmaktadır (Seelig, Lehrbuch, 1956:182).

Zeka düzeyine göre yapılan sınıflandırmalar şu şekilde açıklanabilir (Özal, 1991:46-51):

Debiller orta zeka geriliğine sahip kimseler olarak tanımlanır. Anlama yetenekleri az ve yavaştır. İletişim güçlükleri ve düşük özgüvenleri mevcuttur. Sınırlı eğitim alacak kapasiteleri vardır. Günlük hayat ihtiyaçlarını karşılayabilecek konuma gelebilirler. Kandırılmaları müsait olduğundan suça teşvik edilebilirler. Embesiller debillerden biraz daha geride olup herhangi bir konuda muhakame yetenekleri yoktur. Doğru yanlış ayrımı yapamadıklarından ahlak bakımından noksan durumdadırlar. Ruhsal gelişimleri zayıf ve geri olduğundan her türlü suçu işleyebilirler. Zeka gerilikleri yüz ifadelerinden anlaşılabilir. Davranışlarının sebeplerini açıklayamazlar. İdiotlar ise zeka geriliğinin en ileri halidir. Konuşamazlar ve söylenen sözleri, verilen talimatları idrak edemezler. Fiziki belirtileri çok belirgindir. Sürekli olarak bakım ve gözetim altında tutulma gereksinimleri mevcuttur. İdiotların bir kısmı zararsızken bir kısmı ise suç işlemeye meyillidir. Herhangi bir kasıtları olmadığından ceza sorumlulukları gündeme gelmez. Bu grup da kolay yönlendirilebilir ve birşeyler yapmaya ikna edilebilir.

1.4.3. Suçun Sosyal Nedenleri

Suç olgusunu ele alan teoriler suçun belirli yönlerini ele almışlar ve o açıdan değerlendirme yapmışlardır. Suç gibi son derece karmaşık olan bir davranış bütününün yalnızca bir yönüyle ele alınması suç olgusunu aydınlatmaya yetmeyecektir. Bu nedenle

suçun sosyal nedenlerinin de araştırılması ve bu nedenler ekseninde müeyyidelerin ve önleyici tedbirlerin düzenlenmesi gerekmektedir (Kızmaz, 2005:150)

Bireylerin içerisinde buldukları sosyal ortamların etkisi ile suça sürüklendiği gerçeği suçun sosyal boyutunu ortaya çıkarmaktadır. Suçun sosyal boyutlarını irdeleyen teoriler suçluluğun nedenlerini toplumsal ve kültürler faktörlerde aramaktadırlar. Dolayısıyla ilgi alanları bireylerin içinde buldukları sosyal sınıflar, içerisinde yaşadıkları kültürel, siyasi, etnik, dinsel ve coğrafi koşullardır. Bireylerin karakteristik özellikleri de önemli olsa da bireysel ve psikolojik analizlerle sosyal analizlerin birleşimi sonucu vücut bulan bütünlük teoriler bilim insanlarınca daha çok kabul görmektedir (İçli, 2004:86).

1.5. SUÇ ÇEŞİTLERİ

Ceza hukukunda suç olgusu hareketin sayısı, sürekliliği, ortaya çıkış biçimi, iradi olup olmaması, neticeye bağlılığı gibi doktrinde çeşitli alt başlıklarda sınıflandırılmaktadır.

1.5.1. HAREKETİN NİTELİĞİNE GÖRE SUÇ TÜRLERİ

Ceza hukukunun ilgi alanı bireylerin suç teşkil eden eylemleri olup bu eylemler hareketin sayısı ve hareket çeşidine göre “suç sübutu” açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme Türk Ceza Kanunu’nda tanımlı suçların yorumlanması şeklinde ortaya çıkmıştır.

1.5.1.1. Tek Hareketli Suçlar

Suçun oluşabilmesi için hareketin tek olmasının yeterli olduğu suç tipleridir. Kasten yaralama, kasten öldürme, hırsızlık, hakaret, tehdit gibi suçlar tek hareketli suçlara örnek verilebilir. Hareketin tekliğinden anlaşılması gereken sayı olarak değerlendirme olmayıp hukuksal anlamda tekliktir. Örneğin bir failin mağdura vuracağı beş bıçak darbesinden yalnızca bir kasten yaralama suçu meydana gelecek olup beş farklı yaralama suçundan söz edilemez (Göktürk, Özgenç, Üzülmez, 2012:21).

1.5.1.2. Çok Hareketli Suçlar

Suçun oluşumu birden fazla hareketin icra edilmesine bağlı olduğunda ise burada çok hareketli suçlar gündeme gelir. Bu tür suçların oluşabilmesi için kanuni formatta belirtilen tüm eylemlerin ifası gerekmektedir. Örneğin yağma suçunda bir malın cebir veya tehditle mağdurdan alınması gerekir. Bu mal alınırken cebir veya tehdit eylemi yoksa burada hırsızlık veya güveni kötüye kullanma suçundan söz edilebilir. Yine aynı şekilde özel belgede sahtecilik suçu açısından fail bir özel belge üretmeli ve bu özel belgeyi

kullanmalıdır. Şayet özel belge kullanıma sokulmazsa burada herhangi bir suçtan söz edilememektedir (Artuk, Gökçen, Yenidünya, 2014:232).

1.5.1.3. Bağlı Hareketli Suçlar

Kanunda belirtilen suç tipinin hangi hareketlerle sübuta ereceğinin açıkça belirtildiği suçlara bağlı hareketli suçlar denilmektedir. Bu suçlarda suçu oluşturan hareketler kanunda somutlaştırılmıştır. Örneğin dolandırıcılık suçunda failin hileli hareketlerle kendisinin veya başkasının menfaatine mağduru veya bir başkasını zarara uğratması suçun sübutu için belirtilmiştir. Buna karşı basit bir yalanla karşı tarafı kandırarak failin kendisine veya başkasına bir yarar sağlaması bu suça vücut vermez. Suçun oluşabilmesi için hilenin varlığı şarttır. İrtikap suçu da bağlı hareketli suç kategorisindedir. Bu suçun oluşabilmesi için kamu görevlisinin kamu görevinin sağladığı nüfuzu kullanarak kendisine veya bir başkasına menfaat temin etmesi gerekmektedir. Burada kamu görevlisinin görevinden kaynaklı nüfuzu kullanması ile suçun sübutu mümkün olduğundan bağlı hareketli suçtan söz edilir (Göktürk, Özgenç, Üzülmez, 2012:21).

1.5.1.4. Seçimlik Hareketli Suçlar

Kanunda tanımlı hareketlerden herhangi biri ile işlenebilen suç tipine seçimlik hareketli suçlar denilir.. Bu suçun meydana gelmesi için kanunlarda birden fazla seçimlik hareket öngörülmüş olup bunlardan herhangi birinin gerçekleştirilmesi ile suç tamamlanmış olur. Seçimlik hareketli suçlarda kanunda tanımlı hareketlerden birden fazlasının gerçekleştirilmesi ile gerçekleştirilen hareket sayısınca suç işlenmiş hale gelmez. Böyle bir durumda yine tek suç vardır. Örneğin TCK'da tanımlı mala zarar verme suçunda seçimlik hareketler olarak yıkma, tahrip etme, yok etme, bozma, kullanılamaz hale getirme ve kirletme olarak belirtilmiştir. Buna göre bir malı tahrip etmek veya kirletme TCK'da tanımlı mala zarar verme suçunun oluşumu için yeterlidir. Bir başka örnek ise TCK'da tanımlı güveni kötüye kullanma suçu verilebilir. Bu suçtaki seçimlik hareketler ise kendisine zilyetliği devredilen malvarlığına tasarrufta bulunma veya bu devir olgusunu inkâr edecek şekilde davranma eylemleri belirtilmiştir. Bu hareketlerden herhangi birisinin gerçekleştirilmesi ile suç tamamlanacaktır (Göktürk, Özgenç, Üzülmez, 2012:21).

1.5.1.5. Ani Hareketli Suçlar

Eylemin gerçekleştirilmesi ile tamamlanan, icrası devam etmeyen suçlar ani hareketli suçlardır. Bu suçlara taksirle adam öldürme, kasten adam öldürme, hırsızlık suçları örnek olarak verilebilir (Toroslu, 2003:249).

1.5.1.6. Kesintisiz Mütemudi Suçlar

Fiilin icrası ile tamamlanan ancak icrası devam ederken suçun sübuta erdiği suç çeşiti kesintisiz suç olarak nitelendirilir. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu kesintisiz suçtur. Mağdurun özgür olarak hareket etmesinin engellendiği sürece suçun sona erdiğinden söz edilemez. Kesintisiz suçların tamamlanma anı ve bitme anı gibi iki farklı zaman dilimi mevcuttur. Bu ayırımın ise gerek maddi hukuk gerekse ceza muhakemesi açısından doğurduğu sonuçlar vardır. Örneğin bir mağdurun odaya kapatılması ile suç tamamlanmış olmakla, odadan çıkmasının engellendiği süre boyunca bu suça iştirak mümkün hale gelmektedir. Suçun tamamlanma anı ile sona erme anı farklı olduğundan her ne kadar tamamlansa da sona erme anına kadar meşru müdafaa gündeme gelebilir. Buna karşılık örneğin kasten yaralamada failin mağduru yaralaması ile suç hem tamamlanmış hem de sona ermiş olur. Bu eylemden sonra suça iştirak olmayacağı gibi suçta kullanılan aletin saklanması halinde de yeni bir suçtan söz edilebilir. Zaman bakımından mütemudi suçlarda temadinin kesildiği andaki kanun hükümleri uygulanmaktadır. Örneğin terör örgütü üyeliği suçunda fail yakalanana veya teslim olana kadar, failin suçu sona ermiş sayılmaz. Yakalandığında suçu sona ermiş olduğundan yetki açısından yakalandığı yer yargı makamları gerekli işlemleri yapmaktadır (YCGK 2017/82 E. 2021/459 K.).

1.5.1.7. İhmali Suçlar

Ceza kanunlarında tanımlı kişinin kendisinden beklenen icrai davranışta bulunma yükümlülüğünü yerine getirmeyerek hareketsiz kaldığı veya geç kaldığı durumlarda ihmali suçlar söz konusu olmaktadır. Hukuk normları ceza tanımlaması yaparken yasaklayıcı ve emredici normlar ihtiva etmektedir. Yasaklayıcı normlar belirli bir davranışın yasaklanmasını ihtiva ederken, emredici normlar olaylar karşısında bireylere davranış yükümlülüğü getirmektedir. Emredici normun ihlali, yüklenilen edimin ifa edilmemesi ile ortaya çıkmaktadır. Kendisini idare edemeyecek bir kimseye yardım etme yükümlülüğünün ihlali, kamu görevlisinin icra etmesi gereken görevini yapmayarak kamuda bir zarara netice vermesi bu suçlara örnek gösterilebilir (YCGK 2012/1-1570 Esas ve 2013/339 K, YCGK 2018/2773 E. 2021/523 K.).

1.5.2. HAREKETİN SUÇUN KONUSU ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE GÖRE SUÇ ÇEŞİTLERİ

Suçun maddi unsurları arasında değerlendirilen suç konusu da Türk Ceza Kanunu'nda tanımlı bir kısım suçlar yönünden “suçun sübutu” açısından incelenmiştir. Bu inceleme, eylemle birlikte ortaya çıkan sonuca yöneliktir.

1.5.2.1 Zarar Suçları

Suçun oluşabilmesi için kanun koyucunun suç konusu üzerinde bir zararın meydana gelmesini aradığı suç tipleridir. Buna göre failin kanundaki tipe uygun bir eylemi olmalı ve bu eylem neticesinde suç konusunda bir zarar meydana gelmelidir. Hırsızlık, mala zarar verme, kasten öldürme, kasten yaralama suçları bu suç tipine örnek gösterilebilir. Bu zarar, mağdurun bedensel bütünlüğüne yönelik verilen bir zarar olabileceği gibi malvarlığına yönelik kendisini eksilme şeklinde ortaya koyan bir zarar da olabilir. Örneğin mala zarar verme suçunda mağdurun malvarlığında bir zarar veya eksilme söz konusuysen kasten yaralama suçunda bedensel bütünlüğe verilen bir zarar gündeme gelmektedir (Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır 2018:318).

1.5.2.2. Tehlike Suçları

Suçun neticesinde bir zararın aranmadığı, yalnızca zarar tehlikesinin oluşup oluşmadığının değerlendirildiği suç tipine tehlike suçları denilmektedir. Tehlikenin soyut bir anlam ihtiva etmesinin karşısında şu şekilde izah edilebilir. Failin gerçekleştirdiği eylem neticesinde bir zarar ortaya çıkma ihtimali varsa burada tehlike suçundan söz edilmelidir (Özen, Muharrem 2010:7). Örneğin trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunda alkollü şekilde araç kullanan kimsenin olası bir trafik kazasında insanların can ve mal güvenliğini tehlikeye sokma ihtimali bulunduğundan bu suç tehlike suçu kategorisindedir.

Tehlike suçları somut ve soyut tehlike suçları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1.5.2.2.1. Somut Tehlike Suçları

Somut tehlike suçunda suçun gerçekleşmesi neticesinde somut bir tehlikenin ortaya çıkması aranmaktadır. Bu şekilde bir zarar tehlikesi yoksa somut tehlike suçundan söz edilemez. Örneğin trafikte makas atan bir araç sürücüsü kişilerin hayatı veya malvarlığı açısından somut bir tehlikeye neden oluyorsa trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu oluşacaktır. Bunun yanında yüksek hızla araç süren bir sürücü diğer araç sahipleri için herhangi bir tehlike arz etmiyorsa burada suç oluşmayacaktır. Burada dikkat edilmesi

gereken unsur somut bir tehlikenin mevcut olup olmadığıdır. Yine doktrinde tartışılan ve AHİM tarafından hakkında bir çok ihlal kararı verilen halkı kin ve düşmanlığa sevk etme suçunda suçun sübutu için mutlaka kamu güvenliği açısından somut bir tehlikenin ortaya çıkması gerekmektedir (Artuk, Gökçen, Alşahin, Çakır, 2018:319). Zira TCK 216. Maddesinde tanımlı suçun kanun metnine bakıldığında “*Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle **kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde**, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması halinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*” şeklinde açık bir şekilde kanun lafzına somut tehlikenin tarifi derc edilmiştir.

1.5.2.2.2. Soyut Tehlike Suçları

Soyut tehlike suçlarında suçun konusunda bir tehlike meydana gelmesi aranmamaktadır. Bu suç tipinde kanun koyucular belli bir durumun varlığını veya davranışı bizzat tehlike olarak kabul etmekte olup somut tehlike suçlarında olduğu gibi kişilerin hayatı, malvarlığı gibi somut bir tehlikenin ortaya çıkmasını aramamaktadır. Alkol veya uyuşturucu madde etkisi ile araç kullanma şeklinde ortaya çıkan TCK 179. Maddesinde tanımlı Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma suçu soyut tehlike suçunun en tipik örneğidir. Kanun koyucu bu suç tipinde alkol veya uyuşturucu madde kullanımını sonrası araç kullanımını doğrudan bir tehlike olarak kabul etmiştir. Alkol veya uyuşturucu madde kullanımından sonra araç kullanılmasıyla bir tehlikenin meydana gelmesini aramayarak bizatihi araç kullanmadan önce alkol veya uyuşturucu madde kullanımını tehlike olarak yeterli görmüştür. Bir başka örnek ise TCK'nın 170. Maddesi 2. Fıkrasında tanımlı suç tipidir. Kanunun lafzına bakıldığında “*Yangın, bina çökmesi, toprak kayması, çığ düşmesi, sel veya taşkın tehlikesine neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.*” şeklindeki hükümden anlaşılacağı üzere kanun koyucu yangını, bina çökmesini, toprak kaymasını, çığ düşmesini sel veya taşkın bizatihi tehlike kabul ederek bunlara neden olan kimselerin cezalandırılacağı belirtilmiştir (YCGK 2019/12-242 E. 2021/377).

1.6 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Suçların Tasnifi

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda suçların tasnifi açısından kanunun sistematığı ve ana omurga incelendiğinde genel itibarıyla korunan hukuki değere göre bir tasnif yapıldığı görülmektedir. Kanun sistematığında suçlar tasnif edilirken öncelikle İkinci Kitap Özel Hükümler başlığı altında, Birinci Kısımda “Uluslararası Suçlar”a, İkinci Kısımda “Kişilere Karşı Suçlar”a, Üçüncü Kısımda “Topluma Karşı Suçlar”a ve Dördüncü Kısımda “Mille ve Devlete Karşı Suçlar”a yer verilmiş, sonra bu başlıklar altında alt kategoriler açıklanmıştır. Nitekim bu başlıklar incelendiğinde :

I. Uluslararası Suçlar

1. Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar

2. Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti

II. Kişilere Karşı Suçlar

1. Hayata Karşı Suçlar

2. Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar

3. İşkence ve Eziyet

4. Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali

5. Çocuk Düşürtme, Düşürme veya Kısırlaştırma

6. Cinsel Dokunulmazlığı Karşı Suçlar

7. Hürriyete Karşı Suçlar

8. Şerefe Karşı Suçlar

9. Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar

10. Mal Varlığına Karşı Suçlar

III. Topluma Karşı Suçları

1. Genel Tehlike Yaratıcı Suçlar

2. Çevreye Karşı Suçlar

3. Kamu Sağlığına Karşı Suçlar

4. Kamu Güvenliğine Karşı Suçlar

5. Kamu Barışına Karşı Suçlar

6. Ulaşım Araçlarına veya Sabit Platformlara Karşı Suçlar

7. Genel Ahlaka Karşı Suçlar

8. Aile Düzenine Karşı Suçlar

9. Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar

10. Bilişim Alanında Suçlar

IV. Millete ve Devlete Karşı Suçlar

1. Kamu İdaresinin Güvenliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar

2. Adliyeye Karşı Suçlar şeklinde bir tasnif görülmektedir.



II. BÖLÜM

2.1. KENT KAVRAMI

Kent, belirli ölçütlere göre yapılan tanımları olmakla birlikte genel tabirle bireylerin yaşamlarını sürdürdüğü toprak parçasını ifade etmektedir. Yönetmel ölçü ile ifade edildiğinde ise, yönetmel örgüt biriminin içerisinde kalan alanlar olarak belirtilmektedir. Yönetmel ölçü ile genel olarak belediye sınırları içerisinde kalan alanlar ifade edilir. Ekonomik ölçüt kriterleri ile ifade edilecek olursa mal ve hizmetlerin üretimden tüketimine kadar hangi nitelikte bulunduğu değerlendirilerek nüfusun sanayi ve ticaret ile uğraştığı alanlar olarak belirtilebilir. Ekonomik ölçütler kullanılarak yapılan kent tanımlamasında köylerin geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağladığı alanlar olmasına karşın kentlerde endüstriyel ve ticari sahaların yoğunlukla bulunması dikkate alınmıştır (Keleş, 2002:89-91).

Kentler, yurttaşlık haklarının kullanıldığı alanları ifade etmesiyle aynı zamanda sosyal bir kavramdır. Toplum bilimlerinin literatüründe ise nüfusunun yoğunluğunun ticaret, sanayi ya da hizmet alanında çalışan, tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı olarak ifade edilmektedir. Alman sosyolojisinin kurucularından sayılan Georg Simmel'e göre ise en üst düzeyde iş bölümünün olduğu mekanlar olarak tanımlanmıştır. Kent olgusunu açıklamaya çalışan bir başka görüş ise "demografik" ölçütler doğrultusunda kenti tanımlar. Bu tanımlamaya göre kent, belirli bir nüfus büyüklüğüne ulaşmış yerleşim birimleridir. Kenti diğer yerleşim yerlerinden, örneğin köylerden ayırmak için nüfus parametreleri dikkate alınmalıdır. Örneğin, Türkiye için belirlenen bu sayı 20.000 veya daha yukarı nüfusa sahip olmaktır (Keleş, 2002:106). Ancak, günümüze ilişkin nüfus verilerini incelendiğinde, nüfusu 20.000 veya daha fazla olan bazı şehirlerin henüz kent kimliğini kazanamadığını da görmekteyiz. Bu anlamda kent kavramını sadece nüfusla ilişkilendirmek kent olgusunu tanımlamak için yetersizdir. Kent ile kırsal yerleşim yerlerini birbirinden ayırmak için kullanılan bir başka ölçüt ise "yönetmel" ölçüttür. Buna göre belirli bir yönetmel örgüt sınırları içerisinde kalan alanlara kent denilmekte olup devlet istatistik yayınlarında da belirtildiği üzere ülkemizde kullanılan ölçüt tiplerinden biri de yönetmel ölçüttür.

Kapitalizmin gelişiminden evvelki kentlerde belirgin, ayırt edici nitelikler dikkat çekmektedir. Kentlerin etrafının surlarla çevrili olması olağan bir özellik olarak kabul edilmektedir. Surlar kentin kırsaldan ayrılmasında en belirgin özellik olmasının yanı sıra kentlerin kapalılığının da bir göstergesidir. Surlar bu niteliklerin yanı sıra kentin askeri savunma amacına da hizmet etmektedir. Klasik kent merkezlerinde tapınak, saray ve pazar

yerleri bulunmakta, bu alanlar tören ve ticaret merkezlerini oluşturmaktadır. Pazar ve ticaret merkezleri ikinci bir sur ile korunmaktadır. Kentler kültür, sanat ve bilimin merkezi olarak görülmektedir (Giddens, Anthony, 2010:91).

Türklerin ilk yurtlarında kent kavramı balık (balıĝ) şeklinde ifade edilirken Osmanlı'da şehir sözcüğünün karşılığıdır. Karahanlılar ve Oğuzlar' da kend olarak ifade edilmiştir. Kent kavramı, tarihin belirli dönemlerinde bazen bir devleti, bazen bir kenti bazen de bir uygarlık düzeyini ifade etmiştir. Buna örnek olarak, "cité" bir devletçiği ifade ederken, polis sözcüğü bir savunma alanına işaret ederek kale anlamını taşımıştır. Buna karşılık "medine" sözcüğü belirgin bir biçimde bir kent alanını ve o alanlardaki yaşam biçimlerini ve ilişki ağını açıklamak için kullanılmıştır. Bu bağlamda "medeni" kelimesi kentli ve "medeniyet" kelimesi de kentleşme ve kentlileşme anlamlarında kullanılmıştır (Başaran, İsmail 2008:17).

2.2. KENTLEŞME VE KENTLİLEŞME

Kentleşme kavramı; genel bir görüş olarak "hem kırsal bir toplumun kentsel bir topluma dönüşme süreci, hem de kentsel mekanın ve toplumsal pratiğin değişme ve evrimleşme süreci" olarak ifade edilmiştir (Bal, Hüseyin 2011:62). Kentleşme, kelime anlamı itibariyle ise toplumsal, ekonomik, çevresel ve yapısal değişim sürecini ifade etmektedir. Kent kavramı merkezi bir yerleşim yerinin hukuki, fiziksel, ekonomik ve siyasi özelliklerini anlatmak için kullanılırken kentleşme kavramı bu özelliklerin gelişim sürecini ifade etmek için kullanılır. Dar anlamda kentleşme ise kentlerde yaşayan nüfus sayısının artışı ifade eder. Sanayi Devrimi'nden sonra sorunları üzerine yoğun çalışmalar yapılan kent olgusunun ana motifi yerleşim yerinde sanayileşmeyi tetikleyen dinamiklerdir. Bu açıdan bakıldığında ise kentleşmeyi ortaya çıkaran temel olgu sanayileşme ile birlikte görülen nüfus artışı ile gelişen ve değişen yerleşim yerleridir. Bu görüşe paralel olarak İspir kentleşme olgusunu şu şekilde tanımlamıştır (İspir, E. 1982:8-9):

“Kentleşme üretimin, ticaretin ve hizmetlerin süratle büyümesini sağlayan, sanayileşmenin etkisiyle, doğum oranının fazla olması ve bu fazlalığın kent dışı yerleşme yerlerinde iskan edilememeleri nedeniyle nüfusun kentlerde birikmesine ve kent sayısının artmasına neden olan aynı zamanda da buralarda yaşayanların özel hayatlarını, ekonomik, sosyal ve siyasal davranış açısından etkileyen ve devletin de belirli birtakım faaliyetlerini gerektiren değişikliklerdir”.

Bu bağlam da bir yerleşim yerinin kent olabilmesi için yalnızca belirli bir nüfus yoğunluğuna sahip olması yanında aynı zamanda bu nüfus yoğunluğu ile birlikte sosyo-kültürel, fiziki, ekonomik ve siyasi koşullarında mevcut olması elzemdir. Kentleşme sürecine giren bir yerleşim yeri devlete doğal olarak bazı edimler yüklemektedir. Nüfusun artışına bağlı sakıncaları engellemek adına kamu düzeninin muhafazası için hukuki bir takım düzenlemeler, oluşabilecek kamu hizmetlerindeki aksamalara yönelik planlama-denetleme faaliyetleri ve sosyal-kültürel faaliyetlerin zenginleştirilmesi kentleşme olgusunun bir parçasıdır. Bununla beraber artan nüfus oranının istihdamına yönelik yeni fabrikaların kurulması, oluşabilecek alt yapı problemlerinin çözümü, çevre kirliliğinin önlenmesi, mesken, taşımacılık, enerji ve eğitim-kültür faaliyetleri gibi edimler de devlete dönük edimlerdir.

Kentleşme kavramı ise genel itibariyle kentte yaşayan insanlarla ve kente ait kültürel-sosyal değerlerle bütünleşmeyi ifade etmektedir. Kentleşme süreci ile insanların değer yargılarında, sosyal ekonomik hayatında, şehir alışkanlıklarında, maddi ve manevi yaşam biçimlerinde bir değişim söz konusu olmuştur. İnsanların kırsal hayattaki yaşam alışkanlıkları kentleşme süreci ile yerini kentlerin getirdiği yeniliklere bırakmıştır (Keleş, 1980:70).

Kent karmaşık, işbölümüne dayalı ve ileri bir toplum düzenini simgeler. Kentin bu yapısı bir kişinin, diğer bir kişiyi yakından tanımasını zorlaştırır. Bu nedenle kurulan ilişkilerin niteliği, kırsal kesimden farklı olarak, şahsi olmayan, yüzeysel ve geçicidir. Bu ilişki biçimi, toplumda kişiyi yalnızlığa, kayıtsızlığa ve güvensizliğe iter. Bu koşullar altında, rekabet ve resmî denetim mekanizmaları, daha eski dönemlerde, toplumu bir arada tutmada kendisine bel bağlanan dayanışmanın yerini almaktadır. Özellikle Batı ülkelerinde suçun bu kadar yaygın olmasının ardında yatan nedenler arasında; toplumsal iletişimin zayıflaması, toplumsal denetimin azalması vb. etkenlerin gösterilmesinin nedeni kentin kırdan farklı olan bu yapısıdır (Watts ve Watts, 1982:425).

Kentleşmenin ekonomik, psikolojik, toplumsal ve kültürel neticelerinin olduğu gözlemlenmiştir. Ekonomik bağlamda tarım ve hayvancılıkla uğraşan kimselerin büyük fabrikalarla ve aktif sanayi kollarıyla tanıştığı, bu kapsamda gelir kazancının değiştiği, elde ettiği geliri öncesinde hayatında olmayan sosyal ve sanatsal etkinliklere de harcadığı gözlemlenmiştir. Psikolojik ve toplumsal açıdan ise yardımlaşmanın ve dayanışmanın yoğun olduğu kırsal hayattan kentsel hayata geçildiğinde bazı manevi duyguların yoksunluğu meydana gelmiştir. Bundan ötürü kalabalıklar içinde yalnızlık duygusu gibi kentlere özgü

psiko-sosyal problemler doğmuştur. Kültürel açıdan ise farklı kültürlere sahip kimselerin bir arada yaşamaya başlamasıyla kültür kaynaşmaları meydana gelmiştir. Geçmişte sıkı sıkıya bağlı olunan örf ve adetlerin yavaş yavaş terkedildiği, milli manevi duyguların zayıfladığı gözlemlenmiştir. Buna karşın kentlileşme ile birlikte eğitim, bilim gibi fen ilimlerinde kırsal hayata göre kıyaslanamayacak bir başarı artışı gözlemlenmiştir (Yahyagil 2011:108-110).

Kentlileşme genel olarak birçok çevrede temel bir görüş ekseninde, bir süreç ve bir değişim olarak kabul edilmiştir. Kentleşmenin yönü, kişinin kente özgü ekonomik faaliyetleri sonucu gelişen sosyal yapısında meydana gelen davranış kalıplarının değişimine işaret etmektedir. Bu noktadan hareket edildiğinde, süreç ve değişim birbiriyle bağlantılı olarak ilerlemektedir. Kırdan göçen birey ya da aile gruplarının zaman içerisinde, diğer nesillerinin devamını da kapsamak üzere, kente özgü davranış biçimleri, sosyal değer yargılarında ortaya çıkan değişimler ile gözlemlenmiştir. Bunların yanı sıra temel görüş birliği de ekonomik bakımdan kentleşmenin sosyal bakımdan kentleşmeyi beraberinde getirmesi suretiyle kentleşme sürecinin yaşandığı yönündedir (Kaya 2017:12).

Kent, hem nüfusun yoğunluğu, hem de bu nüfusun heterojen yapısı nedeniyle denetlenmesi çok daha zor bir alandır. Köyden kente gelmiş olanlar için kent; köydeki dayanışmanın olmadığı, dışlandıkları, toplumsal ve ekonomik kaygıların derinleştiği, bu anlamda, savunma güdüsünün en üst düzeyde hissedildiği, sapkın davranış biçimlerine açık bir ortamdır. Kırsal alanlardan göç edenler için kent çoğu zaman gri alanların var olduğu bir yerdir. Köydeki davranışlar anlamını yitirirken, göçmenler kentle bütünleşmenin sıkıntısını yaşar. Kentle bütünleşememenin temelinde ise, barınma ve iş ihtiyaçlarının birer kentli gibi giderilmemesi yatmaktadır (Assadi, 2004:1).

Kent hayatının getirdiği birlikte yaşama olgusu kırsal hayattan göç edenler için bir takım entegrasyon problemlerini de doğurmuştur. Öncesinde müstakil konut, bahçe gibi imkânlarla sahip olan insanların kentlere göç ettiklerinde bu ortak alanları paylaşma sürecinde sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Örneğin site içerisinde uzun yıllar yaşayan bir kimsenin site bahçesini oyun alanı gibi değerlendirme isteği karşısında kırsaldan göç edenlerin bu bahçelerde tarım yapma iradesi çatışma yaşamaktadır. Kırsal hayatta daha öncesinde gürültü problemi yaşamayan kimselerin apartman dairelerinde serbestçe hareket etme iradesinin kısıtlanmasına bağlı problemler yaşadığı görülmektedir. Kentler bir yandan bireylerin hareket kabiliyetlerini bazı alanlarda kısıtlaya da bazı alanlarda daha fazla özgürlük vermektedir. Toplumsal denetimin ve tanınmışlığın az olması sebebiyle bireyler sosyal ortamlarda daha özgür hareket etmektedir.

Özellikle kentsel değişimlerin hızlı yaşandığı, nüfus artışının sağlıksız ve yoğun olduğu kentlerde insanlar daha gergin bir yapıya sahiptir. Bu konuda yapılan bir çalışma da benzer kentler arasında nüfusun en hızlı arttığı yerleşim yerlerinde intihar, boşanma ve suç oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Dönmezer, 1974:62).

Kentler fiziki ve sosyal yapısıyla, ekonomik ve ahlaki dokusuyla, suça karışma ve suç aletlerine erişim imkânlarıyla kırsala nispeten daha elverişlidir. Kırsalda mevcut olan sıkı komşuluk ve akrabalık ilişkilerinin kentlerde kendisini kalabalıklar içindeki yalnızlık duygusuna bırakması da tek başına olmasa da bireyleri suça itekleyen nedenlerden biridir. Kentlerde kırsala oranla yüksek oranda olan geçim sıkıntısı, ahlaki çöküntü ve suçun normalleşme duygusu da suç oranlarını artıran diğer nedenler olarak kendisini göstermektedir.

Kentleşme, kentleşme akımı sonucunda, kentli insan davranışlarının bireyde, ailede ve diğer toplumsal gruplar içerisindeki davranışlarında ve ilişkilerinde ve değer yargılarında değişiklikler yaratması sürecidir. Bu süreçte kentlilik kültürünün geliştirilmesi ve kentte yaşayanların aynı çatı altında yaşamının gerek ve sorumluluklarının farkına varması belediyelerin ve sivil toplum örgütlerinin önderliğinde, o kentte yaşayan tüm kesimlerin katılımıyla gerçekleşmesi mümkündür.

Belediyelerin sunmuş oldukları hizmetlerde, kültürel faaliyetler en az diğer faaliyetler kadar önemlidir. Çünkü kültürel hizmetler ve etkinlikler kent bütünü içerisindeki hemşerileri aynı kentte yaşayanlar olarak kaynaştırmakla kalmayıp, ortak yerel ihtiyaçlar ve sorunlar karşısında kentlilik bilincini geliştirir. Aynı zamanda kültürel hizmetler, diğer hizmetleri tamamlayıcı olduğu gibi bu hizmetlerin planlanması ve yürütülmesi sürecinde bir kentlilik bilincini de oluşturmaktadır (Başaran 2008:21-22).

Kentleşmek, yalnızca bir kentte yaşamayı değil, insanların davranışlarında, ilişkilerinde, değer yargılarında, yaşam biçimlerinde bir değişimi de anlatır. Kentleşme; nüfus üzerinde toplumsal denetimin azalmasına, aile kavramının doğasında ve görevinde değişmeye, özellikle gençler üzerinde suç sayılabilecek davranışlarda artışa, toplumsal ve coğrafi hareketlilik sayesinde umutlar ve olanaklar arasında derin bir uçurumun ortaya çıkmasına neden olur (Buendia 1989:5).

Kentleşme ile kente göç edenlerin yeniden sosyalizasyon süreci ifade edilmektedir. Sosyalizasyon süreci ile ifade edilmek istenen göç edenin, kent alanında oluşturduğu, meslek, arkadaş ve aile gruplarını ve toplumun değer sistemini, davranış örüntülerini

içselleştirmesi durumudur. Süreç, her bireyin ya da grubun geçen yaşam süresi, kentte bulunma süresi, sosyal çevre, meslek edinilen iş, aldığı eğitim gibi faktörlerin etkisi altında değişim göstermektedir. “Esas olarak belli bir zamanda belli bir toplumda belli bir kente bağlı olarak gerçekleşen bir kentlileşme süreci ve bunun sonunda kabul gören bir kentli insan tipi oluşur. Her kentin kentleşme ve kentlileşme süreci farklıdır. İstanbul ile Van’ın, Ankara ile Londra’nın ya da Kahire’nin kentleşme ve kentlileşme kaderleri farklıdır” (Bal 2015:70).

Netice olarak bireyler, kentlileşme ile birlikte kente egemen olan kültür değerleri ile bütünleşir. Bu bütünleşme neticesinde kentte egemen olan değer yargıları bireylerin yaşam standartlarına, eğitim seviyelerine ve yetiştirilme tarzlarına etki eder. Bu süreçle birlikte bireylerde kente özgü davranış modelleri, hayat alışkanlıkları ve sosyal değer yargıları ortaya çıkar.

2.3. TÜRKİYE’DE KENTLEŞME

Ülkemizde kentleşmenin tarihsel süreci irdelendiğinde, kentleşmenin II. Dünya Savaşı’ndan sonra başladığı kabul edilmektedir. Öncelikle ülkemizde sanayinin merkezi olarak değerlendirilebilecek İstanbul, Ankara, Adana, İzmir gibi büyük şehirlerde başlayan kentleşme süreci zamanla kendini diğer şehirlerde de göstermiştir. 1950’li yıllara gelindiğinde Marshall yardımları ile birlikte tarımda makineleşmenin başlamasıyla kırsal bölgelerden kent merkezlerine büyük göçler görülmeye başlamıştır. 1950 yılından sonra görülen bu yoğun göç hareketi halen kendisini göstermektedir (Tekeli ve Ender, 1978:303-305).

Yapılan araştırmalar ve istatistikler de bu fikri destekler niteliktedir. Şöyle ki; istatistiksel rakamları incelediğimizde Türkiye’de 1950’li yıllara kadar durağan bir kentleşme hareketi yaşanırken bu durum 1950-1970 yılları arasında hız kazanmıştır. 1970’li yıllarda yeniden durağan görünüme geçen kentleşme olgusu 1980’li yıllarda tekrar hız kazanmıştır (Işık, 2005:60-64).

Türkiye’de 1950’li yıllarda tarımda makineleşmenin başlamasıyla önemli bir işgücü fazlası meydana gelmiş bu durum tarımda yapısal değişimlere neden olmuştur. Tarımda aile ekonomisi yerine pazar ekonomisine geçiş, tarımsal arazilerin parçalanması, işsizlik, toprak veriminin azalması, eğitim, sağlık ve diğer alt yapı olanaklarının yetersiz hale gelmesi, kan davaları ve terör kırsal hayattan kent hayatına geçişi etkileyen diğer faktörlerdir. Bunun yanında kentsel hayatın çekici kıldığı ekonomik, sosyal, kültürel, eğitim, sağlık ve teknolojik imkânlar gibi başka faktörler de mevcuttur.

Ülkemizde kentliliğin bir sosyal statü gibi görülmesi de Türkiye’de kentleşmeyi hızlandırmıştır. Özellikle karayollarının artması, ulaşım ağlarının zenginleşmesi, ulaşım araçlarında görülen teknolojik değişim ve gelişme kırsal hayattan kent hayatına geçişi kolaylaştırmıştır. Sanayileşme ve küreselleşme sürecinin de Türkiye’de kentleşmeye katkısı çok büyüktür. Metropol şehirlere uluslararası firmaların yatırım yapmasıyla Ankara, İstanbul, İzmir başta olmak üzere diğer metropol şehirler de büyük oranlarda göç almıştır (Işık, 2005:58-60).

Söz konusu istihdam alanının doğurduğu göç hareketi ise bazı kentlerin daha hızlı büyümesine ve beraberinde de plansız kentleşme, gecekondulaşma, suç ve suçluların artmasına neden olmuştur.

Hızlı sanayileşmenin bir uzantısı olarak ortaya çıkan bir kentleşme köylerdeki gizli işsizliği kentlere taşımıştır. Bu durum ise kentlerde mevcut olan heterojen yapının daha da heterojen olmasına yol açmıştır.

Türkiye’de kentleşmenin nedenleri dört ana başlık altında toplanabilir. Bunlar ekonomik, siyasi, teknolojik ve sosyo-psikolojik nedenlerdir. Türkiye’deki suç ve suçlu olgusunu, kentleşmenin doğurduğu suç çeşitliliğini anlamak için bu nedenlerin güzel analiz edilmesi gerekmektedir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen çıkarımlar neticesinde güvenli, huzurlu ve suçun en az yaşandığı şehirler inşa edilmelidir. Kırsaldan kente göçün en önemli sebebi ekonomik problemlerdir. Öncelikle kentlerin inşasında gerek yerel yönetimler gerekse merkez idare teşkilatları koordinasyon içerisinde bu göçe yönelik istihdam alanları oluşturmalıdır. Ekonomik gelirleri kırsalda azalan bireyler kentlere yönelmekte kentlerde gerekli ekonomik tatmine ulaşamadıkları zaman ise suç işleme potansiyelleri doğmaktadır (Güven ve Dülger, 2017:20).

Ülkelerin anayasalarında mevcut hükümler, kanuni düzenlemeler ve siyasal sistemler kentleşmeyi etkileyen faktörlerdendir. Dünya üzerindeki pek çok ülke kentleşme politikaları doğrultusunda kanunlar çıkarmış ve kentleşmenin en sağlıklı şekilde gerçekleşmesi için düzenlemeler yapmışlardır. Bu çıkartılan kanunlar ve diğer normlar sayesinde kent planlaması kolaylaşmış, yöneticilere kentleşmenin stratejik planlanması imkânı kazandırılmıştır (İspir, 1986:7-8).

Türkiye’de gecekondulaşmanın sona ermesi ve dönüştürülmesi için yapmış olduğu kanuni revizyonlar kentleşme olgusuna büyük katkılar sunmuştur. 1960’lı yıllarda çıkan Gecekondu Kanunu ile dönüştürülmek ve modernleştirilmek istenen gecekondular

resmileştirilmiştir. Kentleşme adına atılan bu adım günümüz sonuçları ile irdelendiğinde izlenen politikalar neticesiyle istenilen başarının elde edilemediği görülmektedir. Sadece barınma ve imar problemi olarak görülen gecekondü tipi yapıların resmileştirilmesi, bu bölgelerde suç işlenmesini, ekonomik refahı ve ıslahı sağlamamış yalnızca gayri hukuki inşa edilen taşınmazları hukuki statüye almıştır. Söz konusu resmileştirme ile birlikte ekonomik istihdam, sosyal dayanışma ve kaynaşmayı sağlayacak projeler, değerler eğitiminin yoğun olduğu rehabilite programları birlikte gerçekleştirilseydi bu bölgelerde istenilen sonuçlar elde edilebilirdi (Çakır, 2002:215-216).

Yukarıda zikredildiği üzere Türkiye’de kentleşmenin nedenleri olarak sayılabilecek dört ana başlık ekonomik, teknolojik, politik ve sosyo-psikolojik unsurlardır. Bu unsurlar ise yaygın olarak “itici faktörler”, “çekici faktörler” ve “iletici faktörler” başlıkları altında değerlendirilmektedir.

2.3.1. İtici Faktörler

İtici faktörler genel olarak kırsal hayatın zorlukları sebebiyle kent hayatına göçen insanların yaşadığı olumsuzluklar olarak ifade edilebilir. İtici faktörlerin başında tarımda makineleşmeyle birlikte yeni teknik ve teknolojik imkânların uygulanması gelmektedir. Ülkemizde gerçekleşen sanayileşme süreci ile birlikte işgücü fazlası olarak kırsal hayatta bulunan insanların kent hayatına göç etmesi kentleşmeyi hızlandırmıştır. Birlikte yaşama geleneğine sahip kırsal kesim insanının aile bireylerinin çoğalması karşısında birlikte yaşanan ev, nüfusu karşılamaya yetmemektedir. Söz konusu nüfus fazlalığı nedeniyle toprakların hane halkının ihtiyaçlarını karşılayamaması, kırsalda mevcut istihdam potansiyelinin belde kapasitesinin altında kalması, işsizliğin çoğalması, tarım ve hayvancılığın getirdiği gelirin endüstriyel alanlara nispetle dar olması, tarım arazisinin zorunlu nadasa bırakıldığı dönemlerin bulunması, kırsaldaki eğitimin kente göre yetersizliği, doğal afetlerin maruz bıraktığı mahrumiyetler, tarımda makineleşmenin yaygınlaşması sebebiyle oluşan işgücü fazlalığı ise diğer itici faktörler olarak değerlendirilmektedir (Kongar, 200:151-153).

2.3.2. Çekici Faktörler

Çekici faktörler olarak değerlendirecek olan etkenler ise kırsalda mevcut asgari yaşam standartlarına rağmen kentin çekici ve cazip taraflarının etkisi ile kırsal hayattan kentsel hayata geçiş nedenleri olarak nitelendirilebilir. Bu faktörler irdelendiğinde kırsal hayat ile kent hayatı arasında mevcut gelir düzeyi farklılığı, daha kaliteli bir eğitim olanağı,

kentli birey olma arzusu, daha fazla iş bulabilme imkanı, daha kaliteli sağlık hizmetlerine erişim imkanı, ulaşımın daha kolay olması, siyasi ve sosyal hayattaki hareketlilik, daha kaliteli bir hayat standardı yaşama isteği olarak sıralanabilir (Firdmuc, 2004: 230).

Kentlerde yaşama arzusunu en çok etkileyen faktör olarak iş bulma imkanlarının fazlalığı ve kaliteli sağlık hizmetine erişim belirtilebilir. Bireylerin kırsal hayatta yalnızca tarım ve hayvancılıkla meşgul olabilme imkanı varken kentlerde özel iş kollarında ve kamuda yaygın bir istihdam alanı mevcuttur. Sağlık hizmetleri açısından ise kırsalda bulunan küçük sağlık ocaklarına karşı kentlerde bütün branşların mevcut olduğu devlet ve özel hastaneler kenti daha çekici kılmaktadır.

Kentlerdeki ekonomik saha ve sosyal yönlerin çekiciliği kırsaldan kente olan göç yoğunluğunu artırmaktadır. Kentleşme yoğunluğu da bu yoğunlukla paralel şekilde artmaktadır. Kente yönelen göç hareketi zorunlu olarak kentte yeni yerleşim yerlerini, sosyal donatı alanlarını ve iş sahalarını büyüterek eğitim, sağlık gibi hizmetlerin gelişmesini sağlamaktadır.

2.3.3. İletici Faktörler

İletici faktörler, kırsal hayattan kent hayatına geçişte etkili olan ulaşım, iletişim ve haberleşme kaynaklı etkenlerdir. Teknoloji çağı ile beraber kırsal hayatta yaşayanlar kent hayatıyla ilgili doğrudan bilgi sahibi olmaya ve kente kolaylıkla ulaşmaya başlamışlardır. Bu kolaylığı sağlayan faktörler ise göç hareketini hızlandırmıştır. Bu çerçevede 1950 yılından sonra karayollarının genişlemesine bağlı olarak karayolu taşımacılığının ve araçların gelişmesi, seyahat etmenin ucuzlaması, telefon ve uydu iletişiminin kolaylaşması, bilgisayar ve cep telefonu gibi yeni iletişim araçlarının yaygınlaşması iletiler faktörler olarak değerlendirilebilir (Özer, 2004:59).

Ulaşım imkânlarının gelişmesi ile kentleşme hızı tüm dünyada artmıştır. Köylerle kentler arasındaki en önemli engel mesafedir. Ulaşım alt yapısının geliştirilmesi ile birlikte bu problem ortadan kalkmış, mesafeler kısalmıştır. Bu durum köylerden kentlere geçiş sürecini hızlandırmıştır.

Geniş ulaşım imkânlarına sahip bölgeler endüstriyel yatırım merkezleri olacağından o bölgede kentleşme doğal olarak hız kazanacaktır. Öte yandan kolay ve hızlı ulaşım imkanları insanlarda hareketliliğe neden olacağından nüfus artışını da beraberinde getirecektir. Yatırımcılar açısından bakıldığında da üretilen malların dağıtım ve nakliyatları için ulaşım alt yapısının gelişmiş olduğu bölgeler tercih edilmektedir.

Teknoloji dünyası içerisinde bulunan haberleşme araçları ile sosyal medya platformları günümüzde birer bilgi kaynağı olarak değerlendirildiğinden toplumları etkileme gücü oldukça fazladır. Haberleşme araçlarındaki gelişmeyle birlikte bireysellik kavramı öne çıkmış, bu durum da göç hareketlerini tetiklemiştir.

Sonuç olarak iletici faktörler olarak değerlendirilen iletişim, haberleşme ve ulaşım imkânları itici ve çekici faktörleri etkileyen faktörlerdir. İtici ve çekici faktörleri bazen olumsuz manada etkilerken bazen olumlu manada etkilemektedir. Örneğin ulaşım imkanlarının gelişmesi ile kırsaldan kente göç eden insanların kaliteli bir sağlık ve eğitim hizmeti almalarının yanı sıra o bölgede kentleşmenin getirdiği hava kirliliği, çarpık kentleşme ve gecekondulaşma gibi problemler doğmaktadır.

2.4. TÜRKİYE’DE KENTLEŞME SÜRECİ

Türkiye’de kentleşme süreci, bu süreci doğuran ana etkenler sınıflandırılarak üç kategoride değerlendirilmelidir. 1923-1950 yılları arasında Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber devlet idaresinde meydana gelen değişim ve sosyal unsurların değişmesine bağlı bir kentleşme süreci görülmektedir. 1950-1980 yılları arasında ise 1946 yılında gerçekleşen çok partili hayata geçiş, 1947’de IMF, Dünya Bankası ve Avrupa İktisadi İşbirliği Örgütü’ne üye olunması ve yine aynı yıllarda alınan Marshall yardımları ile Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu’nun çıkmasına bağlı gelişen bir kentleşme sürecinden söz edilmektedir. 1980 yılından günümüze kadar devam eden süreçte ise 1970’li yılların sonunda ortaya çıkan büyük ekonomik buhran ve siyasal krizin ardından 24 Ocak 1980 tarihinde yayınlanan “24 Ocak Kararları” olarak anılan istikrar programı ile başlayan ve serbest piyasa ekonomisinin devlet politikası olarak izlenilmeye çalışıldığı, küreselleşmenin geliştirdiği bir dönem gözlemlenmiştir (Işık, 2005:60-66).

2.4.1. 1923-1950 Kentleşme Dönemi

Bu dönemde Ankara’nın Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre önce başkent ilan edilmesine bağlı olarak gelişmesi haricinde nitelikli bir kentleşme hareketi ülke genelinde görülmemiştir. 1923 yılından sonra her ne kadar siyasi, ekonomik, toplumsal, politik ve yasal değişiklikler mevcut olsa da 1950’li yıllara kadar kentleşme süreci açısından ülkede bir durağanlık söz konusudur. İzmir’de 1922 yılında meydana gelen büyük yangından sonra Ankara için tasarlanan ve ülke genelinde uygulamaya konulan kanunlar ekseninde ciddi gelişmeler oluşmuştur. Ankara’nın başkent ilan edilmesiyle kent, bir şantiye alanına dönüşmüş, sürekli göç olarak genişleyen, arazi fiyatlarının hızla arttığı bir şehir tablosu

karşımıza çıkmıştır. Ankara'nın haricinde İstanbul ve İzmir başta olmak üzere diğer büyük şehirlerde de kentleşme, nüfus artışı gibi gelişmeler mevcut olsa da Ankara'ya kıyasen bu gelişmeler daha yavaş kalmıştır (Sağlam, 2016:257-274).

2.4.2. 1950-1980 Kentleşme Dönemi

Türkiye'de gerçekleşen asıl kentleşme dönemi bu dönem olarak nitelendirilebilir. Bu dönemin değerlendirilmesinde II. Dünya savaşının sonuçları son derece önemlidir. Dönem, başlangıç tarihi itibarıyla II. Dünya savaşı sonrasına gelmiştir. Belirli hak ve ilkelerin ülkemizde dünya genelinde olduğu gibi yönetime belirli bir yörünge çizdiği gerçeği, bu dönemi irdelerken hatırdan çıkartılmamalıdır. Genel siyasi sürece bakıldığında sosyal hakların, insan haklarının, refah devlet ilkelerinin ve demokrasinin ana gündem maddeleri olduğu görülmektedir. Türkiye'de bu dönemde çok partili hayata geçiş ve Demokrat Parti iktidarı ile birlikte liberal söylemler hayata geçirilmiştir. Bununla beraber 1947'de IMF, Dünya Bankası ve Avrupa İktisadi İşbirliği Örgütü'ne üye olması, yine aynı dönemde Marshall planının uygulanmaya başlanması ve Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu'nun çıkartılması bu dönemde kentleşmenin hızlı yükselişinde etkili olmuştur (Niray, 2002:12).

Marshall yardımları ile birlikte Türkiye'ye giren 164 milyar doların %22'si tarımsal teknoloji için harcanmıştır. 1936 yılında 961 olan traktör sayısı, 1948 yılında 1756'ya, 1955'te ise 40.282'ye yükselmiştir. 1936 yılında 104 olan biçer döver sayısı 1952 yılında 3222'ye çıkmıştır (Şenyapılı, 2016:118). Söz konusu tarımda gerçekleşen makineleşme ile Şenyapılı her traktörün tarımdan üç ila dokuz kişiyi ayırdığını belirtmiştir. 1948 yılından sonra tarımda makineleşmeyle birlikte karayolu ağlarının genişletilmesi, ülke pazarının geniş ölçekte büyümesi, mahalli pazarlar yerine ulusal pazarlar için üretime geçişin gerçekleşmesi tarımda yapısal bir dönüşümü sağlamıştır (Tekeli, 1977:16-21).

Köyden kente göçün kentin çekiciliğinden ziyade tarımda makineleşmeye bağlı işsiz kalan nüfusun şehirlerde iş bulma ümidi ve yaşanan kan davalarından kaçış gibi sebeplerden kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim Şenyapılı'nın İstanbul gecekondularında yapmış olduğu araştırmalar bu söylemi doğrulamaktadır. Doğum yerini bırakanlar üzerinde yapılan çalışmalarda %65 çoğunluğun toprak darlığı sebebiyle göç ettiği tespit edilmiştir. Yine Karpat, yaptığı çalışmalarda köyü terk etme nedeni olarak erkeklerin %47'si kadınların ise %52'sinin geçim problemleri kaynaklı, erkeklerin %30'u kadınların ise %13'ünün toprak yetersizliği sebebiyle göç etmek zorunda kaldığını belirtmektedir (Karpat, 2003:128).

Bu dönemde iktidarın ülke siyasetinde liberal politikalara ve özel teşebbüslere destek vermesine bağlı olarak kırsaldan kente bir göç hareketi gerçekleşmiştir. Hem siyasi hem ekonomik bu reformlar kentleşme sürecini tetiklemiş, göç hareketlerinin de hızlanmasına neden olmuştur. 1923-1950 yılları arasında kentlerdeki nüfus artışı doğal nüfus artışı olarak yorumlanmaktayken, 1950 yılından sonra gerçekleşen nüfus artışı kentleşme sürecinin doğurduğu göç hareketinden kaynaklanmaktadır.

Kırdan kente gerçekleşen plansız bu göçlerle birlikte kentlerde ciddi problemler doğmuştur. Kentlerde yaşanan yoğunluğa yönelik kapsamlı bir politika ve projelerin hayata geçirilmemesi göç eden nüfusu barınma ihtiyacı açısından kendi çözüm üretimine itmiştir. Bu haliyle bireyler mülkiyeti devlete ait arazilere kaçak konutlar inşa etmeye başlamış, netice olarak bugün hala üzerine konuşulan gecekondulaşma problemi ortaya çıkmıştır.

1950 yılından itibaren artan kentleşme 1960 ve 1970 yıllarında da devam etmiştir. 1960 yılında 8.859.731 olan kent nüfusu, 1970 yılına gelindiğinde 13.691.101'e yükselmiştir. Bu artışa bağlı olarak kentsel nüfusun toplam nüfusa göre oranı %31.9'dan %38.5'e ulaşmıştır. 1950-1960 yılları arasındaki kentsel nüfus artışı binde 52.4'den, 1960-1970 dönemi ilk yarısında binde 39.7'ye gerilemiş, ikinci yarısında ise binde 47.3'e çıkmıştır. 1960-1970 yılları arasında kentsel nüfus artışında görülen bu gerileme kırsaldaki gelir artışından ve destekleme alımlarının uygulanmasından kaynaklanmaktadır. (Özoğuz, 1986:199-202). Kentleşmenin bu dönemde yavaşlamasına neden olan ikinci faktör ise başta Almanya olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine kırsaldan gerçekleşen göç hareketidir. Nitekim resmi kanallar üzerinden başta Almanya olmak üzere diğer Avrupa ülkelerinin niteliksiz işgücü talepleri ülke içinde kentlere göç edecek insanlara yeni bir alternatif oluşturmuştur. 1961-1971 yılları arasında resmi yollarla yurt dışına gönderilen işçi sayısı 569.238 olarak belirtilmiştir (Işık, 2005:62).

1970-1980 dönemi, 1950 yılından sonra kentleşme hızının en az düzeye indiği dönem olarak kendisini göstermektedir. Söz konusu gerilemede ülkemizin içerisinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve siyasal problemlerin etkisi çok fazladır. 1970 yılından sonra kalkınma hızının düşmesi ile yaşanan ekonomik problemler sonucunda tarım dışı sektörlerde işgücü fazlalığı ortaya çıkmıştır. Bunun yanında kentlerde ortaya çıkan alt yapı yetersizliği, eğitim, sağlık ve sosyal taleplerin yeterince karşılanamaması, kamu hizmetlerinin artan nüfusun taleplerini karşılamaya yetmemesi gibi hususlar kentleşme hızında yavaşlamaya neden olmuştur (Işık, 2005:63).

2.4.3. 1980 Dönemi Sonrası Kentleşme

1970-1980 döneminde ülkemizin içerisinde bulunduğu ekonomik, siyasi ve sosyal problemlere bağlı olarak yavaşlayan kentleşme hareketi 1980 yılından sonra yeniden ivme kazanmıştır. 24 Ocak 1980 tarihinde yürürlüğe konulan 24 Ocak kararları olarak anılan program, neo-liberal politikaların uygulanacağı yeni bir dönemi başlatmıştır (E. Yeldan, 2001:38-39). Bu dönemle birlikte içerde ve dışarda bir piyasa serbesti kabul edilmiş, yerli ve uluslararası sermaye emeğe karşı güçlendirilmiştir. Sermayenin emek karşısında güçlendiği bu dönemde doğal olarak kentlerde sermaye mantığı ile şekillenmiş ve kentlerin en ücra köşelerine girilmiştir. 1980 yılından sonra yasal ve kurumsal düzenlemelerle inşaat sektörünün canlanması sağlanılmıştır. Bugün kentlerin imarı açısından en önemli sayılabilecek aktörlerden TOKİ'nin kuruluşu da bu döneme denk gelmektedir (Işık, 2005:57-71).

Kentleşme süreci içerisinde ülkemizde kentli nüfus artış oranı doğal nüfus artış oranının iki katı olarak, büyük şehirlerde yoğunlaşmıştır. 2000'li yıllara gelindiğinde tüm dünyada kırsaldan kente doğru bir göç hareketi söz konusudur. Bu sayede gelişmekte olan ülkelerde büyük metropoller oluşurken, nüfusun %10'u veya daha fazlası bu metropollerde toplanmaktadır (Peynircioğlu, Üstümşık, 1996:128).

1980 yılında Türkiye'de kentli nüfusun tüm ülkeye oranı %53.03'iken, bu oran 1990 yılında %59.01'e yükselmiş, 2000'li yıllarda 64.90 civarına kadar çıkmıştır. Nitekim 2010 yılında %76.30'a çıkan bu oran, 2015 yılında %92.10, 2018 yılında %93'ün üzerine çıkmıştır (TÜİK, 2002). Küreselleşmenin ve neoliberal politikaların etkisi ile kentleşme ülkemizde anılan oranlardan anlaşılacağı üzere yıllar içerisinde sürekli olarak artmış ve artmaya da devam etmektedir.

2.5. TÜRKİYE'DE KENTLEŞME PROBLEMLERİ

Ülkemizde kentleşme denildiğinde az gelişmiş ülkelerin kentleşme terminolojisinde ortaya çıkan "hızlı, çarpık, dengesiz, aşırı, sahte ve tek yönlü" gibi terimler akla gelmektedir. Ülkemizde nüfus artışı dinamik bir seyir göstermektedir. Bu hızlı nüfus artışının gelişmiş ülkelere kıyasen daha hızlı ve daha hareketli olduğu gözlenmektedir. Ülkemizin göç haritası incelendiğinde yerleşim yerlerine göre dağılım, 1927-1950 yılları arasında nüfusun yaklaşık %75'i köylerde yaşarken, 2000'li yıllara gelindiğinde bu oran %35'e düşmüştür (Yalçın, 2004: 113-114). Türkiye İstatistik Kurumu'nun 31 Aralık 2009 günü verilerine göre ise nüfusun %75.5'i il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır (TÜİK, 2010). Nitekim kentleşme

hızı bu derece yüksekken şehir bazlı değerlendirildiğinde ise homojen olmayan bir çıkarım görülmektedir. Örneğin 1990-2000 yılları arasında nüfus verilerine göre 81 ilimizden 66'sında nüfus artışı görülmekteyken, Ardahan, Artvin, Bartın, Bayburt, Çorum, Edirne, Kars, Karabük, Kastamonu, Kırşehir, Kilis, Sinop, Sivas, Tunceli ve Zonguldak'ın nüfuslarında azalma olmuştur. En fazla nüfusu azalan illerimiz ise % 35,58 ile Tunceli, % 20,22 ile Ardahan ve %16,16 ile Sinop'tur. Bu heterojen kentleşme süreci ise kentleşmeden ziyade metropol haline gelen ve beraberinde birçok problem doğuran Ankara, İstanbul ve İzmir gibi illerimizi ortaya çıkarmıştır. Nihayetinde Türkiye'de 2020 yılında %93 olan il ve ilçe merkezlerinde yaşayanların oranı, 2021 yılında %93,2 oldu. Diğer yandan belde ve köylerde yaşayanların oranı %7'den %6,8'e düştü. Nihayetinde 2021 yılı sonu itibarıyla İstanbul'da yaşayan toplam nüfusun 15.840.900, Ankara'da yaşayan toplam nüfusun 5.747.325, İzmir'de yaşayan toplam nüfusun 4.425.789 oluşu bizlere ülkemizde mevcut kentleşmenin seyri hakkında bilgi vermektedir (TÜİK, 2022).

Ülkemizde 1950'li yıllardan sonra başlayan köyden kente göç akımı elli yıl içerisinde oluşmuş köy-kent yapılanmasını oldukça değiştirmiştir. Her şeyden önce ülkemizin coğrafi yapısı ve konumlanışı değerlendirildiğinde tarımsal üretime uygun bir coğrafyada bulunduğumuz ortadadır. Uygun şartlarda ve gerekli stratejik planlamalar yapılarak dışardan herhangi bir destek almadan ülkemize yeterli miktarda üretimin yapılması mümkündür. Ancak tüm bu gerçekliğe rağmen söz konusu kırsaldan kentlere göçle birlikte üretim yapacak iş gücü endüstriyel alanlara kaymakta, bu sebeple tarım ve hayvancılık alanlarında üretim yetersiz kalmaktadır. Türkiye'de gerçekleşen kentleşme süreci ile batıda gerçekleşen kentleşme süreci birbirinden tamamen farklıdır. Batıda yaşanan kentleşme sürecinin sanayileşme ile paralel olarak seyrettiğini görmekteyiz.

Sanayileşmenin etkisiyle ekonomileri gelişen ülkelerdeki göze çarpan en büyük değişim, bu kentlerin kendi iç dinamikleri ile işgücü ihtiyaçlarını karşılayamadığı ve bu sebeple kırsaldan işgücü ithal etmeleri olmuştur. Üretim araçlarının kırsalı işgal etmesiyle kırsalda işsiz kalan bireyler ister istemez kentlere yönelmiştir. Bu sayede kentlerde ihtiyaç duyulan işgücü karşılanmıştır (Marx 1986: 763). Batıda bu durum her ne kadar kentlerde mevcut işgücü ihtiyacını karşılasa da gelen göçleri karşılayacak yaşam alanları yetersiz kaldığından kentlerde büyük problemleri doğurmuştu. Bu problemlere değinmek gerekirse İngiltere'de 19. yüzyılda işçilerin oturduğu bölgeler, kentlerde bulunan en kötü mahallelerdeki en kötü evler, uzun bir sora boyu bulunan, tek veya iki katlı, bodrumu da mesken olarak kullanılan çoğu kural dışı kulübeler şeklinde tasvir edilmiştir. Bu kulübelerin

bulunduğu sokakların kaldırım taşlarının olmadığı, bu bölgelere kanalizasyon ve çöp toplama gibi yerel hizmetlerin sunulmadığı, havasız, rutubetli, insan yığınlarının tek odada kaldığı belirtilmiştir (Engels 1997:73).

Ülkemizde kentleşme sürecinin Batıda olduğu gibi sanayileşme ile paralel bir şekilde geliştiğini söylemek oldukça güçtür. Kentlerin fiziksel olarak Batıda olduğu gibi değişimi yanında asıl önemli olan gelişmekte olan bir ülke olmasından kaynaklanan problemlerdir. Batıdaki kentleşme kırsaldan göçen insanlara olumsuz koşullarda yaşama imkanı sunarak asgari hayat standartlarını kurmaya yetmese de sanayileşme ile birlikte kent hayatına göçen kırsal kesim insanına büyük bir istihdam sahası oluşturmuştur. Ülkemizde ise kentleşme süreci kentlerde yaşanan gecekondulaşma gibi ikamet sorunlarıyla beraber yeterli istihdam olmadığı için daha farklı problemler de meydana getirmiştir. Kentlerimizde tam olgunlaşmamış ekonomik problemler ile birlikte Marshall yardımıyla birlikte kapitalist üretim araçlarının kentleri görmeden kırsala gönderilmesiyle bir çok problem doğmuştur. Marshall yardımlarıyla 1.800 civarında olan traktör sayısı 1956 yılına gelindiğinde 44.000, 1970 yılına gelindiğinde ise 100.000'e ulaşmıştır. Bu durum kırsalda işgücü ihtiyacını azaltarak kırsal nüfusun kentlere göç etmesini büyük oranda tetiklemiştir. Ülkemizde gerçekleşen bu durum şunu göstermektedir ki batıda olduğu gibi iş gücü ihtiyacına bağlı bir kentleşme süreci yaşanmamıştır. Kırsalda oluşan işgücü fazlalığı ülkemizde kentleşme sürecini hızlandırmıştır (Tekeli ve Erder, 1978: 303-305).

Kırsal üretimine teknolojik imkanların girmesiyle kentlere yönelen kimselerin büyük toprak sahipleri değil, bu topraklarda işçi sınıfı olarak çalışan kimseler olduğu görülmektedir. Çoğunluğunun teknik yeterliliği olmadığı söz konusu işçi sınıfı ise kentlerde aradığı iş imkanlarını bulamamış, ekonomik problemlerle yüzleşmek zorunda kalmıştır.

Kentleşme sürecinin yeterli olanaklar ve alt yapı olmaksızın gerçekleşmesi durumunda sosyal yaşamın doğurduğu ihtiyaçlardan dolayı bazı problemler ortaya çıkmaktadır. Bu problemlerin en başında barınma ihtiyacı gelmektedir. Kırsaldan gelen bireylerin öncesinde yabancı olduğu apartman hayatı ile kırsalda alışageldikleri müstakil konut yaşamı ve en önemlisi de ekonomik imkânsızlıklar gecekondulaşma sürecini doğurmuştur. Zorunlu olarak kente göç eden kimselerin kentin yetersiz olanakları ile karşılaşması halinde kendi başlarına hareket etmekten başka bir çaresi yoktur. Eğer kent, kendilerine barınma imkânı sunmuyorsa kendilerinin bu imkânı oluşturması doğal bir sonuç olarak karşımıza çıkar. Bu şekilde ortaya çıkan çözüm ise kentleri saran gecekondulaşmayı

ve beraberinde alt yapı, ulaşım, eğitim, sağlık gibi sosyal problemleri ortaya çıkarmaktadır (Kıray, 2006:299-301).

Ülkemizde 1950’li yıllar itibariyle başlayan bu yoğun göç hareketi, göç alan kentlerimizin fiziki görüntülerinin de değişmesini sağlayan süreci de tetiklemiştir. Hızla büyüyen bu kentler eskiye oranla tanınmayacak hale gelmiş, aktif suç işlenen bölgelerin de değiştiği gözlemlenmiştir. Kentleşmenin sonucu olan suç oranlarındaki artışın engellenmesine yönelik politikalar ülkemizde yetersiz kalmaktadır. Bu suç oranlarını azaltmak için 1932 yılında Chicago kentinde yapılan projeye benzer bir projenin ülke genelinde uygulanması gerekmektedir. Ülkemizde mevcut çöküntü bölgeleri olarak adlandırılan kenar mahalleler, suç oranlarının yoğun olduğu yerleşim yerleri tespit edilerek bu bölgelerin ıslahı ve rehabilitasyonu için gerekli çalışmaların analizi yapılmalıdır. Bu bölgelerde yaşayan bireylere istihdam alanları oluşturularak, iş imkanı ile birlikte teknik eğitim verilmeli, bu teknik eğitimin içerisinde etik değerler serpiştirilerek farklı öğretim metotlarıyla ekonomik problemleri aşan bireylere ahlaki değerler aşılanmalıdır. Bu bölgelerde yaşayan bireyler spora teşvik edilmeli, karakter analiz çalışmaları yapılarak kültür-sanat etkinlikleri oluşturulmalıdır. Bu bölgelere belediyecilik faaliyetlerinin eksiksiz ve tarafsız olarak ulaştırılması sağlanmalıdır. İzah edilen bu hususların ne yazık ki ülkemizde aktif olarak sağlandığı söylenemese de bazı sivil toplum kuruluşları ile yerel yönetimler bu alanlarda çalışma yapmaktadır.

Son olarak kentleşme sürecinde bir adım olarak değerlendirilebilecek kentsel dönüşüm projelerine değinmek gerekirse, ülkemizde çöküntü bölgeleri olarak nitelendirilen gecekondu bölgelerinin 2000’li yıllardan itibaren ıslahı amacıyla kentsel dönüşüm projeleri kapsamına dâhil edildiği görülmektedir (Ataöv ve Osmay, 2007:68). Öncesinde apartman hayatına alışık olmayan bu bireylerin gecekondu kültürü ile yetişmeleri sonrası apartman hayatına yerleştirilmeleri büyük sosyal uyum problemlerini meydana getirmektedir. Kentsel dönüşüm planlamasına alınan bu bölgelerde yaşayan kimselere, iş imkânı sağlanmaması halinde apartman hayatının mecbur kıldığı fazla gideri karşılayamadığından kendi ekonomik durumunun elverdiği bir başka bölgeye gecekondu yaparak yerleşmesi söz konusu olacaktır. Bu durum suç yoğunluğunun başka mahallelere kaymasına neden olacaktır. Kentsel dönüşüm programlarına alınan bölgelerde yaşayan kimselere bu proje ile birlikte istihdam alanları oluşturulmalıdır. Bölge sakinlerinin ekonomik problemleri çözülmezse yeni konut fiyatlarının ve apartman giderlerinin fazlalığı bu bireylerin başka bölgelere dağılmalarına sebep olacaktır.

2.6. KENTLEŞME VE SUÇ

Kentleşme olgusu bir yönüyle toplumlar için kaliteli bir hayat standardı, profesyonel eğitim ve sağlık olanakları, gelişmiş alt yapı ve üst yapı hizmetleri, büyük istihdam olanakları gibi olumlu kazanımlar sunarken, bir yönüyle kültür, aile dinamikleri, örf-adet, din gibi toplumu bir arada tutan değerleri de zayıflatmaktadır. Bu olumsuz taraflarla birlikte bireylerin kent hayatına alışamaması, dışlanmışlık hissi, alt kültür gruplarla iletişim ve etkileşimin kolaylığı gibi hususlar kentleşmenin doğurduğu suçluluk açısından önemlidir. Kentleşmenin halkın bir bölümüne orta veya yüksek gelirle daha rahat bir hayat sürme olanağı sağlaması, bir bölümünü de fiziki ve sosyal imkânsızlıklar nedeniyle dar gelirli bir hayat içerisine itmesi sosyal ayrışmayı ortaya çıkaracaktır. Sosyal ayrışmanın neticesinde ise kentte suç ve suçluluğun artması gündeme gelecektir. Bu nedenle kentleşme ile birlikte vatandaşların kentle bütünleşmesini sağlayacak çalışmalara önem verilmelidir (Gökulu 2010:211-214).

Suç, tek bir nedene indirgenmeyecek derecede karmaşık bir olgudur. Suçun yalnızca tek bir nedenden kaynaklandığını açıklamak, suçu oluşturan nedenlerin tamamını görmeye engel olacaktır. Örneğin suç ve işsizlik arasındaki ilişki irdelenirken işsizliğin suça büyük bir etken olduğu tespit edilse de işsiz birçok insanın suç işlemediği bir gerçektir. Kimi zaman işsizliğin suç oranlarını azalttığı bile söylenebilir (Conklin 2006:162). Yine aile yapılarında meydana gelen bozulmalar, alt kültür gruplarının varlığı ve bunların bireylerle etkileşimlerinin olumsuz neticeleri, ekonomik problemler, psikolojik rahatsızlıklar gibi daha birçok etken kentleşme ve suç ilişkisi açısından birlikte değerlendirilmelidir. Nitekim suç birçok sosyal ve psikolojik etkenin ortaya çıkardığı bir olgudur.

Kentleşme ve suç arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışan ilk görüşler 1920'li yıllarda Chicago kentinde ortaya çıkmıştır. Shaw ve Mckay bölgede işlenen suçların analizlerini yaparak en yüksek suç oranlarının kent merkezlerinde yoğunlaştığını gözlemlemiştir. Chicago kuramına göre, suç oranlarının kent merkezlerinde yüksek olma nedeni kent merkezindeki binaların ve yerleşim yerlerinin yoğun baskısı neticesinde bölgedeki evlerin ve imkanların kötüleşmesidir. İmkanların kötüleşmesi ile bireyler suç işlemeye yönelmektedir. Chicago Projesi bu yapılan analizler neticesinde 1932 yılında uygulamaya konulmuştur. Bu projeye suçun yoğunlaştığı kenar mahallelere yönelik sosyal programlar başlatılarak bu mahallelerde yaşaya gençlere istihdam olanakları sağlanmış, el sanatları ve becerileri eğitimleri verilmiştir. Bu yollarla suçun yoğunlaştığı bölge sakinlerine sosyalite kazandırılmaya çalışılmıştır (Conklin 2006:83). Suçun çok boyutlu bir yapısı olması yalnızca

bireylerin sosyalleştirilmesi ve istihdamı ile suçla mücadele edilemeyeceğini göstermektedir. Göç hareketinin neticesi olarak farklı kültürlere sahip grupların bir arada yaşama zorunluluğu doğmaktadır. Bu grupların birlikte yaşarken çatışmaması için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Kent merkezleri nüfusun yoğun olması ve işyerlerinin fazlalığı nedeniyle suç işlemek için uygun yerler olarak değerlendirilir. Suçlular, yoğunluktan kaynaklı yakalanma riskinin azlığı, sermayenin ağırlıklı kaldığı yer ve toplumsal kontrolün daha güç olması nedeniyle suç işlemek için kent merkezlerini tercih etmektedir. Suçu önleyici hizmet birimlerinin buralarda aktif çalıştırılması ve kamera gibi görüntü kaydı alan materyallerin buralarda yoğun kullanımı suçla mücadele açısından caydırıcılık rolü üstlenmektedir. Bununla birlikte çağımızın en büyük iletişim ve etkileşim aracı olan sosyal medya platformları da adeta suçun meşrulaştırıldığı ve yaygınlaştırıldığı mecralar haline gelmiştir. Bu alana yönelik çalışmalar suçla mücadele açısından son derece önemlidir. Günümüzde teknolojik ve ekonomik gelişmeler toplumlara olumlu kazanımlar bıraktığı kadar olumsuz neticelerin doğmasına da neden olmaktadır. Ekonomik ve teknolojik gelişmelerden bütün bireyler aynı oranda faydalanamadığı için bunun doğurduğu sosyal uyum problemleri gündeme gelmektedir. Söz konusu sosyal uyum problemleri ve orantısız kentleşme ile suç olgusu ortaya çıkabilecektir.

Ülkemizde 1950 yılından itibaren tarımda ortaya çıkan işgücü fazlalığı nedeniyle kent merkezlerine büyük göç hareketleri gerçekleşmiştir. Bu göç hareketlerinin neticeleri irdelendiğinde büyük kentlerde orantısız bir kentleşme görülmektedir. İş bulma ve yeni bir hayat kurma ümidi ile büyük şehirlere göçen kırsal kesim halkı aradığını bulamamakta ve hayal kırıklığına uğramaktadır. Bizim gibi gelişmekte olan bir ülke olan Filipinler'de Celia V. Sanidad-Leones tarafından yapılan kentleşme ve suç ilişkisine dair çalışmada suça yol açan nedenler olarak şu tespitler yapılmıştır: Yoksulluk, Aile Değerlerinin Korunması, Kayıtsızlık, Adaletsizlik, Zayıf Devlet ve Yönetim Anlayışı, Suç Korkusu (Gökulu 2010:217).

2.6.1. Yoksulluk

Suç sosyolojisi alanında çalışma yapan birçok uzman suçun nedenlerini sayarken ana etken olarak yoksulluğu kabul etmiştir. Bu durum her yoksulluk çeken kimsenin suç işleyeceği anlamına gelmeyeceği gibi zengin kimselerin suç işlemediği anlamına da gelmemektedir. Uyuşturucu kullanımı, ticareti ve tefecilik gibi bir kısım suçları suçundan doğasından kaynaklı zenginlerin işleme şansı bulunmaktadır. Yoksulluk suça neden olan tek

etken olmasa da bu toplumsal olgunun ana nedenlerinden biridir. Kentleşme, kalkınma ve istihdamı çağrıştıran bir terim olsa da özellikle neoliberal ekonomik modellerin etkisi ile günümüzde büyük refah düzeyi farklılıklarına yol açarak bir kısım bireylerin alım gücünün daha da azalmasına neden olmaktadır. İşsizlik, gelir yetersizliği, kalabalık aileler, düşük hayat standartları, yeterli eğitim ve sağlık hizmetlerinden mahrumiyet, hızlı nüfus artışı gibi problemlere eşlik eden bir kentleşme doğal olarak suçun ortaya çıkmasına da katkı sağlayacaktır. Nüfus yoğunluğunun yüksek olması, işsizlik ve hayat standartlarının yetersiz oluşu suç oranlarını da beraberinde artıracaktır (Leones 2006:139).

2.6.2. Aile Değerlerinin Korunması

Aile çocuğun gelişiminde ve sosyalleşmesinde önemli kurumlardan bir tanesidir. Kentleşme ile birlikte yaşanan yoğun iş hayatı çocukların ve aile bireylerinin aralarındaki bağların zayıflamasına neden olmaktadır. Bu durum kimi zaman çocukların duygusal travmalar yaşamasına, kimi zaman ise suçlu alt kültür grupları ile etkileşime girmelerine neden olmaktadır. Eğitimin ve etik değerlerin kazanımında ilk basamak ailedir. Kentleşmenin doğurduğu hayat standartları aile kurumunun ihmeline yol açtığında yalnızlaşan çocukların ve aile bireylerin suç işleme olasılığı yükselmektedir (Leones 2006:139-140).

2.6.3. Kayıtsızlık

Kentlerde yaşayan birçok vatandaş suçlarla ilgili kanuni düzenlemeden ve ceza adalet sisteminden habersizdir. Kentleşmenin sağlıklı gelişmemesi sebebiyle bireyler kentli oldukları bilincine varamayabilirler. Kentli olma bilincinde olmayan insanların kentte yaşanan olumsuz olaylara ve insanlara kayıtsız kalma eğilimi, kentte daha rahat suç işleme algısını oluşturabilecektir. Herhangi bir olumsuz tavırla karşılaşmayacağını farkında olan kriminal kişilikler kentte daha rahat suç işleyecektir (Leones 2006:140)..

2.6.4. Adaletsizlik/Kötüye Kullanma

Bireylerin eylemlerinden ötürü cezalandırılması yalnızca toplumsal düzenin sağlanması adına gerçekleştirilen bir eylem olmayıp aynı zamanda suç mağdurunda meydana gelen öç alma saikinin de tatmin edilmesi amacıyla gerçekleştirilir. Kişinin suç mağduru olması durumunda faile adalet sisteminin gerekli cezayı tatbik etmemesi halinde yaşadığı intikam alma hissi suçun işlenmesine neden olan önemli güdülerden biridir. Yaptırım altına alınan eylemin karşılığı olan cezanın tatminkâr olması bu açıdan son derece önemlidir (Leones 2006:140-141).

2.6.5. Zayıf Devlet ve Yönetim Anlayışı

Kanunların ve yasal düzenlemelerin vatandaşlara gerektiği gibi uygulanmadığını ya da uygulamalarda keyfiyetin bulunduğunu gören kriminal kişilikler suç işlemede daha cüretkâr davranabilecektir. Bununla birlikte kamu düzenini ilgilendiren bazı hizmetlerde yaşanan aksaklıklar, disiplinsiz uygulamalar kentte suç oranını artıran diğer etkenlerdir. Örneğin polisin bazı bölgelerde araç denetimi yapmaması alkollü araç süren vatandaşların o bölgeleri geçiş güzergâhı olarak seçmelerine neden olabilir (Leones 2006:140)..

2.6.6. Suç Korkusu

Suçun mağdur ve olay tanıklarının gerçekleşen olaylar karşısında sessiz kalması durumunda suç korkusundan bahsedilebilir. Suç korkusunun toplumun bütün kesimlerini etkilemesi dikkate alındığına bu olgunun suç işlemeyi kuvvetlendirici bir yönü olduğunu söylemek mümkündür. Korku kimi zamanlarda bireylerin suç işlendiğini resmi makamlara iletmesine engel olabilir. Özellikle metropol şehirlerde bu korkunun daha yoğun yaşandığını görmekteyiz. Faillerin yakalanamama ve daha rahat gizlenebilme ihtimalleri suç mağdurları açısından suça karşı sessiz kalma eğilimini oluşturmaktadır.

Tarihsel süreç içerisinde kentlerdeki yapısal değişkenlere bağlı olarak işlenen suç türlerinin değiştiği görülmektedir. Kentleşmenin yoğun yaşandığı bölgelerde malvarlığına karşı işlenen suçlar çoğalırken az gelişmiş ülkelerde, kırsal kesimin yoğun olduğu bölgelerde şiddet suçları yoğun görülmektedir. Kentleşmenin yoğun olduğu bölgelerde malvarlığına karşı işlenen suçların fazla olması bu bölgelerde tüketimin ve sermayesinin yoğunlaşması gibi ekonomik unsurlardan kaynaklanmaktadır (Leones 2006:139-141).

Kentleşme ve suç arasındaki ilişkiye yönelik yapılan araştırmalarda gerek 1991 yılında Ferdinand'ın gerek 1996 yılında Vanderschueren'in tespitleri irdelendiğinde suç yoğunluğunun yerleşim yoğunluğuna bağlı olduğu göze çarpmaktadır. Kent planlarının ikamet açısından vatandaşların yoğunlaşmamasına dikkat edilerek dizayn edilmesi gerekmektedir. Binaların iç içe olduğu, apartman sakinlerinin teneffüs alanlarının bulunmadığı planlamalar kentleşmenin sağlıksız gerçekleştiğinin işaretidir (Gökkulu, 2010:219).

2.7. KENTLİLEŞME

2.7. KENT GÜVENLİĞİ

Güvenlik, insanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için en temel ihtiyaçlardan biridir. Eski Yunan ve Roma devletlerinde toprak sahiplerinin ve tüccarların kent güvenliğini sağlamak için surlar ördürmeleri ve kaleler yaptırılmaları insanlık için güvenliğin temel gereksinimlerden olduğunun göstergesidir (Blumenfeld'den akt. Es, Ateş 2004:26). Amerikalı psikolog Abraham Maslow'un 1943 yılında yayınladığı ve sonrasında geliştirilen temel ihtiyaçlar kategorisinde de güvenlik ihtiyacı ilk sırada yer alan beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlardan hemen sonra ikincil öneme haiz bir konuma sahiptir. Kentler ise kent sakinlerinin içerisinde emniyetle, zarar görmeden ve herhangi bir suça maruz kalmadan güvenle yaşayabilme hakkına sahip olduğu yerlerdir. Bu bağlamda kentlerin kuruluş amaçlarından bir tanesi de içerisinde yaşayan bireylere huzur ve güven dolu bir yaşam alanı sunmaktır (Kula ve Çakar, 2015:193).

İnsanların kırsal hayattan kent hayatına geçişi ile birlikte önem kazanmaya başlayan kent güvenliği kavramı ise kentte meydana gelen güvenlik gereksinimini ve buna bağlı olarak geliştirilen stratejiler ile uygulamaları çağrıştırmaktadır. Nitekim kırsal hayatın gerektirdiği güvenlik hizmetleri ile kent hayatının gerektirdiği güvenlik hizmetlerinin aynı olmayacağı aşikârdır. Kentsel hayatın devamı ve bireylerin temel hak ve özgürlüklerini en verimli şekilde kullanabilmesi güvenli kentlerde mümkündür. 2000'li yıllara kadar kent güvenliği, asayişin sağlanması açısından gerekli uygulamaların icrasını ifade ederken 2000'li yıllardan sonra güvenli kent kavramı politik çalışmalara ve ülkelerin yönetim stratejilerine konu olmuştur. Nitekim 11 Eylül 2001 tarihinde New York'ta meydana gelen terör saldırılarından sonra dünya genelinde güvenlik harcamalarında ciddi bir artış görülmüştür. Beyaz Saray bu saldırılardan sonra savunma bütçesinde ciddi bir artışa gitmiş, özellikle dış politika ve iç güvenlik stratejilerinde değişiklikler yapmıştır. Bu tarihten sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin savunma, ulusal güvenlik ve terörle mücadeleye yönelik ayırdığı bütçede 18 milyar dolarlık bir artış görülmüştür (Kosiak 2003:7).

Kentlerde kamu düzeninin sağlanması, kent sakinlerinin huzur ve güven ortamının tesis edilmesi, temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması ile bu koşulların devamlılığının tesisi devletin temel görevlerindedir (Toprak, 2001:17-22). Kent sakinlerinin güvenlik ihtiyacı karşılanmadığı zaman diğer ihtiyaçlar bir gereksinim olarak ortaya çıkamaz. Güvenliğin sağlanmadığı bir toplumda hiçbir birey üst basamak olan diğer

sosyal haklarından istifade edemez. Yani sosyalleşmeye, kişisel ve çalışma gelişimine yönelme imkanından yoksun kalır. Bu sebeple kent güvenliğinin sağlanması önemli bir kamu hizmetidir.

Kent güvenliği, kent sakinlerini etkileyecek insanlardan kaynaklı tehdit ve risklere karşı gereken korunmanın sağlanmasını ifade etmektedir. Genellikle kentlerde işlenen suçların önlenmesi ve bunlara gerekli müdahalelerin gerçekleştirilmesi kent güvenliğinin iki ana kolunu olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda kent güvenliğinin sağlanması açısından iki edim belirlenebilir. Bunlardan ilki kent sakinlerinin bütünlüğü içerisinde artan kriminal yapı dikkate alınarak kent sakinlerinin bireysel güvenliği, ikincisi ise kentlerin bir bütün olarak güvenli hale getirilmesidir (Svitková, 2014:1-16).

Netice olarak kent güvenliğinin sağlanması açısından iki odak noktası bulunmaktadır. Bunlardan ilki kentte yaşayan bireylerin can ve mal güvenliğinin sağlanması hususunda yapılması gerekenler, ikincisi ise kentin güvenilir hale gelmesi için alınması gereken tedbirlerdir. Dolayısıyla kent güvenliğinin sağlanması için yürütülecek önlem ve eylemler aynı zamanda kent güvenliğini sağlamanın bir aracı olarak kullanılacaktır. Güvenliğin sağlanmadığı kentler açısından kent halkının bireysel hak ve özgürlüklerini, sosyal haklarını tam manasıyla kullanamayacağı unutulmamalıdır.

2.8. KENTE ÖZGÜ, KENTSEL SUÇLAR

Kente özgü suçlar kavramı, tüm dünyada gerçekleşen kentleşme süreci sonrasında suç oranlarında meydana gelen artış ve yeni birtakım suçların ortaya çıkmasıyla kullanılmaya başlamıştır. Kentleşmenin tarihsel süreçte bütün dünyada hızla yaşanmaya devam etmesi, kentleşmeye bağlı olarak suç oranlarında ortaya çıkan artış, kentleşen bölgelerdeki suç oranının kırsal bölgelere göre fazla oluşu, kent merkezlerindeki suç tipleri ve niteliklerinin kırsal kesimlere göre daha fazla ve ağır oluşu Durkheim, Sutherland, Cressey, Barnes ve Teeters başta olmak üzere bir çok kişi tarafından dile getirilmiştir (Gürelli 1973:122). Kentlerdeki ve kırsal bölgelerdeki suç ve suçluluğa ilişkin bu farklılığın kentlerdeki sosyal yapı çeşitliliği, kente uyuma engel olan nedenlerin varlığı ve kentlerin yapısal olarak suç işlemeye daha elverişli olması gibi sebeplerden kaynaklandığı ifade edilmiştir (Aliagaoglu ve Alaaddinoğlu, 2005:18).

Kente özgü suçun kavramı her ne kadar yasal veya literatür karşılığı bulamasa da daha çok kentlerde ortaya çıkan kırsal kesimlerde işlenilme imkanı olmayan suç kategorilerini ifade etmektedir. Güvenli kent modellerinin inşası için kent özgü suçlar

irdelenmeli ve bu suçlara yönelik önleme çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Bu bağlamda kentlerde işlenen en yaygın suçlara bakıldığında malvarlığına karşı işlenen suçlar arasından hırsızlık, dolandırıcılık, zimmet, rüşvet, ihaleye fesat karıştırma, bilişim suçları gibi suçlar göze çarpmaktadır. İşgücünün şehirlere taşınması ile zengin bireylerin köylerde kalmaması, bahsi geçen suçların şehirlerde yoğunlaşmasına neden olmuştur. Yine araç kullanımına bağlı trafik suçları, banka veya kredi kartının kötüye kullanılması suçu, imar suçları gibi niteliği gereği kırsal alanda görülmesi mümkün olmayan suçlar, kente özgü suçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Malvarlığına karşı işlenen suçlar, suçu ortaya çıkaran ekonomik etkenler ve suç konusunun şehir merkezleri olması, şehir merkezlerinin yoğunluğu, kalabalık olması, yakalanmama ve tanınmama yönünden avantajlı oluşu gibi etkenler nazara alındığında kente özgü suç kategorisinde dikkate alınmalıdır. Malvarlığına karşı suçlar mahiyeti gereği ekonomik kazanımlara yönelmiş olduğundan kent merkezlerinde ve kentleşmenin yoğun olduğu yerlerde görülmektedir. Bu itibarla malvarlığına karşı işlenen hususen hırsızlık, dolandırıcılık, yağma ve mala zarar verme gibi suçlara yönelik gerekli tedbirlerin alınması kentleşme sürecinde önem arz etmektedir. Zira Türkiye’de işlenen şehir suçlarının %55’i malvarlığına karşı işlenen suçları kapsamaktadır. Bu oranın %88.1’lik kısmını ise hırsızlık suçu oluşturmaktadır (Yılmaz, Günayergün 2006:34).

Şahıslara karşı işlenen suçlara ilişkin yapılan araştırmada ise tüm asayiş olaylarının %42.2’sini kasten yaralama suçu oluşturmaktadır. Kasten adam öldürme suçuna ilişkin yapılan araştırmalar ise bu suçun kırsalda yoğunlaştığını göstermektedir (Yılmaz, Günayergün 2006:34). Ülkede gerçekleşen suçların neredeyse yarısının kasten yaralama suçu olarak tespit edilmesi kentleşme sürecinde bu alanda bireylerin rehabilitesine yönelik çalışmalar açısından önemlidir.

Cinsel suçlara yönelik değerlendirme yapmak gerekirse şehirlerin nüfus yoğunluğu, sağladığı tanınmama olgusu, kimliğin rahat gizlenebilmesi gibi hususlar bu suçlar için kent merkezlerini cazibedar hale getirmiştir. 2007 yılında Türkiye genelinde 27 cezaevinde 227’si cinsel suçlardan hükümlü toplam 2728 kişi üzerinde yapılan araştırmada hükümlülerden; % 73’ünün il ve ilçe merkezlerinde, % 21’inin köylerde ikamet ettiği, cinsel saldırı suçlarının % 75’inin il ve ilçe merkezlerinde, % 16’sının köylerde, kız kaçırma suçlarının % 68’inin il ve ilçe merkezlerinde % 29’unun köylerde işlendiği, faillerinin yarısının suç mağdurlarını hiç tanımadığı tespit edilmiştir (İçli ve Diğerleri, 2009:29). Araştırmalardan anlaşılacağı üzere cinsel saldırı suçu da kente özgü bir suç olarak değerlendirilebilir.

Terör ve kaçakçılık suçlarının ortaya çıkış ve işleniş şekilleri incelendiğinde bu suçların hem kırsal boyutunun olduğu hemde kent boyutunun olduğu bir gerçektir. Bu itibarla bu suçları belli bir alana özgü olarak değerlendirmek mümkün değildir. Uyuşturucu madde kullanımı ve ticareti suçuna ilişkin yapılacak değerlendirmede bu suçların bir pazar alanına ihtiyacı olmasından ötürü şehir merkezlerinde yoğunlaşmaları tabii bir sonuçtur. Nitekim Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 2019 yılındaki Türkiye Uyuşturucu Raporunda 2018 yılında toplam 144.819 suçun %77.29'u kullanmak amacıyla uyuşturucu madde bulundurmak, %20.61'i ise uyuşturucu madde ticareti yapma suçunu oluşturmaktadır (EGM, 2019). Bu oranların kentleşme sürecindeki sosyal çalışmalar açısından dikkate alınması gerekmektedir. Kent sakinlerine uyuşturucu ile mücadeleye yönelik suçun işlenmesi öncesi ve sonrasında gerekli çalışmalar yapılmadığı takdirde bu durum kentleşme sürecine muhakkak zarar verecektir.

2.8.1. Kentsel Suçun Tanımı

Kentsel suç, kentleşmenin beraberinde getirdiği dinamiklerin neticesi olarak kentlerde ortaya çıkan suç tiplerini ifade etmektedir. Kentleşmeyle birlikte nüfusun artışı, ekonomik büyüme ve kentin gelişmesinin doğal sonucu olarak işlenen suç türleridir. Kentsel suç kentte işlenen adam öldürme, yağma, konut dokunulmazlığını ihlal gibi suçlarken literatürde karıştırıldığı kente karşı suçlar ise kentsel mekana, kentli haklarına zarar veren suçları ifade etmektedir (Mengi 2007:47). Ayşegül Mengi kente karşı suç, “kent olarak tanımlanan mekanlara karşı işlenen ekonomik, fiziksel, sosyal ve kültürel olarak verilen zararlar” şeklinde tarif etmektedir. Kente karşı işlenen suçların büyük bir bölümünü imar kararları ile uygulanan imar suçları oluşturmaktadır.

Kentsel suçun kaynağına bakıldığında ise kentlerin ekonomik, bürokratik, kültürel, sosyal ve kamusal birçok etkinliği yoğun bir biçimde barındırmasından ötürü bazı suçların işlenmesi açısından elverişli ortamı kendiliğinden hazırladığını görmekteyiz. Dolayısıyla suçun kentlerde yaygınlaşmasını sağlayan etkenlerin analizi doğru yapıldığında hem suç ve kent arasındaki ilişkinin ortaya konulması hem de kentte yaşayan bireylerin güvenliğinin sağlanabilmesi mümkün olacaktır (Ataç ve Gürbüz 2009:29).

Kırsal hayattan kentlere gerçekleşen göç akımıyla artan kent nüfusunda bazı problemler doğmaktadır. Farklı kültürel değerlere ve sosyal yapılara sahip bireylerin beraber yaşamasıyla başlayan çatışmalar bir müddet sonra suç işlenmesine neden olabilmektedir.

Kentin suç üzerindeki etkisi toplumsal bağların ve denetimin zayıflaması ile sınırlı değildir. Kentsel alanlarda yaşanan ekonomik bunalımlar, çevre kirliliği, trafik yoğunluğu, geçim kaygısı, işsizlik, yüksek hizmet maliyetleri gibi problemler insanlar için psikolojik ve biyolojik rahatsızlıklara neden olmakla bireyler suç işlemeye yönelmektedir. Suç sosyal uyumsuzluğun ve ahenksizliğin alametlerinden biridir. Sosyal uyumsuzluklar statik toplumlarda dinamik toplumlara göre daha fazla görülmektedir (Thomas ve Znanicky'den aktaran Dönmezer, 1975:49).

Kentsel bölgelerde suçun yoğunlaştığının tespit edilmesiyle birlikte bu alanda suçu açıklayan teoriler ortaya çıkmıştır. 19. yüzyıldan itibaren suçlu insanlar incelenerek kentsel suça ilişkin teoriler ortaya konulmaya başlamıştır. Bu teoriler biyolojik ve psikolojik incelemelerle birlikte sosyolojik etkenler irdelenerek kendisini göstermiştir. Özellikle sosyolojik teoriler insan ve çevre uyumsuzluğu hususunda yapılan incelemeler neticesinde belirli tespitler ortaya koymuştur. Suçun ve suçluluğun nedenini tek bir etken üzerinden açıklamak mümkün olmasa da günümüzde kentsel ölçekte suçun nedeni olarak genel itibariyle sosyal, ekonomik ve kültürel unsurlar ön plana çıkmaktadır.

2.8.2. Kentsel Suçun Bileşenleri

Günümüzde kent nüfuslarının artmasıyla kentlerde mercek altına alınması gereken en önemli problem kent güvenliği olmuştur. Kentsel suçun ortaya çıkmasından önceki evrede, bu suça zemin oluşturacak aşamalar suçla mücadele hassasiyeti ile tasarlandığında elbette ki suçla mücadelede önemli bir adım atılmış olacaktır. Bu aşamada kentsel suça neden olan, tetikleyen olguların incelemesi önem arz etmektedir. Bunlar: Hızlı kentleşme, kentsel yoksunluk, göç ve kentsel kültürdür (Kaya, 2008:21).

2.8.2.1. Hızlı Kentleşme

Hızlı kentleşme sanayileşmenin, ekonomik istihdamın ve konut politikalarının nüfus karşısında yetersiz olduğu kentleşme türü olarak ifade edilebilir. Hızlı kentleşmenin yetersiz olanaklar karşısında belirli politikalardan yoksun olarak ilerlemesi kent sakinleri için büyük problemler doğurmaktadır. Bu olumsuz netice öncelikle şehrin maddi ve manevi yapısını sonrasında da kent sakinlerinin anayasal hak ve hürriyetlerini tehlike altına sokmaktadır (Parlak, 2009:1257-1258).

Hızla büyüyen kırsaldan kente olan yoğun göç akımları öncelikle temel ihtiyaç olan barınma gereksinimi karşısında imar suçlarının işlenmesine neden olacaktır. Kültürel farklılıklar sebebiyle ortak yaşamı idamede mahallede farklı yaşayış biçimleri ortaya

çıkacak, bu sebeple değerlerin çatışması gündeme gelecektir. Bu durum da doğal olarak yaralama, tehdit, hakaret gibi bireye karşı işlenen suçları ortaya çıkaracaktır.

Hızlı kentleşmenin ve yoğun kent yaşamının insan psikolojisi üzerinde bir takım olumsuz neticeleri de yapılan araştırmalarda kendisini göstermiştir. Milli manevi değerlerden uzaklaşma, işsizlik, gelecek kaygısı, sosyal izolasyon, gecekondulaşma gibi etkenler bu olumsuz etkenlerin belirleyicileri olarak değerlendirilmektedir. Hızlı kentleşmenin kültürel ve sosyal olarak değerlendirilip gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir (Turan ve Beşirli 2008:242).

Kentleşmenin hızlı ve kontrolsüz olarak gerçekleşmesi alt kültür gruplarında suç oranının yükselmesine neden olmaktadır. Göç eden insanların ötekileştirilerek toplumsal ayrımcılığa tabi tutulması kültür seviyesi düşük topluluklarda suç işlemeye etken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu insanların yoğunlaştığı bölgelerde hem hakkı olmayan yere tecavüz, fuhuş, uyuşturucu ve imar suçları gibi taşınmaz hukukuyla alakalı suçların olduğu hem de üst kültür olarak nitelendirilen kimselerle anlaşmazlıktan kaynaklı bireylere karşı işlenen suçlar gündeme gelmektedir (Karasu, 2012:186-187). Kentleşme süreci yalnızca göç eden kimseleri ilgilendirmeyip o bölgede yaşayan ve göçe maruz kalan bölge sakinlerini de etkilemektedir. Nitekim bu kimselerin de sosyal hayatlarına etki edecek olaylara maruz kalabileceği ihtimal dâhilindedir. Bu itibarla kentleşmenin yaşandığı bölgelerde etkili bütünleşme programları gerçekleştirilerek yaşanılacak problemler en aza indirgenmeye çalışılmalıdır.

2.8.2.2. Kentsel Yoksunluk

Kentsel suçun ana nedenlerinden biri de kentsel yoksunluktur. Kent merkezlerinin dışında kalan bölgelerde yaşayan insanların yerleşme ve kültürel geçmiş açısından içinde buldukları farklılıklar onları farklı dinamikler ve değerler içerisinde yaşamaya mecbur kılmıştır. Bu farklılar onları kendi içlerinde bir düzen kurmaya itmiş, bu suretle farklı bir yaşam düzenine yönelmişlerdir (Akalin 2016:29).

Brown ve Madge yoksunluğu, “toplumsal uzlaşmanın düşük derecede olduğu, maddi, duygusal, fiziksel ve davranışsal açılardan tatmin etmeyen ve istenmeyen koşullar” olarak ifade ederken, Townsend ise “birey, aile ya da grubun, ait olunan yerel topluma veya daha geniş bir topluluğa ya da ulusa nazaran gözlemlenebilir ve gösterilebilir dezavantajı” olarak tanımlamaktadır. Özden ise kentsel yoksunluğu, kentin yetersiz fiziki imkanlara sahip bölgelerinde yaşayan, ekonomik anlamda zayıf koşullara sahip grupların toplumun

faydalanmış olduğu hizmet ve olanaklardan faydalanamaması, bu sebeple ortaya çıkan dışlanmışlık hissi olarak ifade etmektedir (Özden, Ün, İnce 2007:1). Alt tabaka sosyal gruplar olarak ifade edilen kenar mahalle sakinlerinin kendilerini üst tabaka sosyal gruplarla karşılaştırması düşük kültüre sahip insan gruplarının doğal reflekslerindedir. Bu karşılaştırma neticesinde elde edilen çıkarımların ise bireylerde negatif etkiler bırakarak suç ve suçluluğa neden olduğu gözlemlenmiştir.

Kentsel yoksunluğun oluşabilmesi bireyin yeterli donanım ve kültür düzeyine sahip olmaması ile doğrudan alakalıdır. Şehir hayatından dışlanmış grupların kuralları ve yapıları şehir hayatı dinamiklerine karşı olarak gelişeceğinden toplumsal çatışmanın yaşanması kaçınılmaz hale gelmektedir. Ekonomik yetersizlikler sebebiyle aradıkları imkan ve koşullara sahip olamayan bireyler, bu imkanların yetersiz olduğu düşüncesinden hareketle toplumsal olaylara karşı sert ve memnuniyetsiz bir tavır takınmaktadır. Bu ruh hali içerisindeki bireyler açısından suç ve suçluluk sıradanlaşacağından kentsel yoksunluk bölge bölge irdelenerek yoksunluğa neden olan hizmet farklılıkları giderilmelidir.

2.8.2.3. Göç

Göç, genel anlamıyla bireylerin siyasi, sosyal veya ekonomik nedenlerden ötürü yer değiştirmesi anlamına gelmektedir. Özellikle endüstriyel gelişimi yüksek olan bölgelerde yaşayan bireylerin sık sık yer değiştirdiği bu durumun ise sosyal ve toplumsal bir çok problemi beraberinde getirdiği gözlemlenmektedir (Hancı 1999:24-28). Dünyanın farklı mekanlarından sosyal ekonomik zorluklar, doğal afetler, terör olayları vb. sebepler nedeniyle birçok insan göç etmektedir. Bazı durumlarda bireyleri göçe iten neden olarak yoksulluk karşımıza çıkarken bazı durumlarda ise yoksulluk göç olgusunun bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de kentleşme sanayileşme ve ekonomik kalkınmaya dayanmadığı için belirli bölgelerde yığılma şeklinde iç göçlerle gerçekleşerek istihdam sorunu, gecekondulaşma, yoksulluk gibi birçok problemi beraberinde getirmiştir. Kırsal alanda iş imkânlarının kısıtlı olması insanları iş olanaklarının ve fırsatların daha fazla olduğu kent merkezlerine göç etmeye teşvik etmiştir. Neticede, 2021 yılı itibariyle Türkiye’de il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun oranı %93.2’ ye ulaşmış durumdadır (TÜİK:2022). Aynı zamanda coğrafi konum itibariyle Türkiye, dış göçe de maruz kalmaktadır. Kırsal hayattan kent hayatına göç eden gerek yerel gerek mülteci gruplar kent hayatına adapte olamamakta, kent fırsatlarından yararlanamamakta ve kentsel yoksunluk içerisinde izole edilmiş bir hayat sürdürmektedir.

Ekonomik problemler nedeniyle göç eden bireyler kentlerde vasıfsız işçi olarak çalıştırılmakta, kayıt dışı sektörlerde, geleceğe dönük herhangi bir güvencesi, özlük hakkı bulunmayan işlerde zor şartlarda çalışmaya mecbur bırakılmaktadır. Bu durumda yoksulluğu gidermek yerine toplumsal ayrışmayı daha da belirginleştirek toplumsal çatışmaları devam ettirmektedir (Özdemir, İslamoğlu 2017:178-179).

İç ve dış göçlerin bir diğer karşımıza getirdiği problem ise kentsel yerleşim planlaması ile birlikte gerçekleşmemesi sebebiyle barınma ihtiyacını karşılamak için ortaya çıkan gecekondulaşma problemidir. Kentlerde gerçekleşen gecekondulaşma problemi bu bölge sakinlerini arsa spekülâtörü haline getirmektedir (Peker, Önen ve Balkiz, 1997:5). Söz konusu nüfus artışı aynı zamanda imar kirliliğine neden olmakta ve imar suçlarının oluşması için gerekli zemini hazırlamaktadır. Bu anlamda hem merkezi idarenin ve taşra birimlerinin hem de yerel yönetimlerin bu alana yönelik gerekli planlamayı yaparak kentleşmenin sağlıklı ilerlemesini sağlaması gerekmektedir.

Nüfusun hızlı artışına bağlı bir diğer problem de kentleşen bölgelerde farklı költürlere sahip grupların bir arada yaşama zorunluluğunun doğmasıdır. Bu durumun doğal sonucu olarak ise toplumsal yaşam davranışlarının farklılığından kaynaklı uyum problemi ve sonucunda gerçekleşen çatışmadır. Kırsal hayatta bireylerin alıştığı toplumsal kuralların kent hayatında karşılılık bulamaması ve çatışmaya neden olması bireyleri suça itmektedir.

Kentleşen merkezlerde oluşan nüfus yoğunluklarında gelir dağılımında büyük uçurumlar ve dengesizlik bir çok kimseyi daha rahat hayat koşullarına sahip olmak, yüksek gelir düzeyine sahip insanlara özenmek ve özenilen hayata ulaşabilmek için yasadışı davranışlarda bulunmaya itmiştir. (EGM, MKİSMS: 56-68) Kentlerdeki kalabalıklar içinde yalnızlık hissi, bireysellik, insanların olaylara ve dış dünyaya kapalı biçimde yaşaması, sosyal denetimin ve iletişimin zayıf hale gelmesi kentlerde suçluluğu artıran göçe bağlı diğer olgular olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentlerin büyüyerek yoğunlaşması bireylerin suç işlemede ve suç sonrası gizlenmesine kolaylık sağlamıştır. Planlı kentleşme programları icra edilmedikçe bu süreç kent halkı için tehlikeli boyutlara ulaşacaktır.

2.8.2.4. Kentsel Kültür

Kentler içerisinde yaşadığı insanlara geçmişten gelen değerlerle harmanlanan alışkanlıklar kazandırmaktadır. Her kentin kendine has alışkanlıkları, kültürel yaşantıları ve bununla beraber mimari kazanımları mevcuttur.

Kentsel kültür, kentin ortak değerleri haline gelmiş kent halkının ahlak anlayışı, dini yaşantısı, eğitim durumu, örf-adet ve gelenekleri, uygarlık ve teknik özellikleri olarak ifade edilebilir. Tüm bu alt bileşenlerin suç ve suçluluğa etkisi, suça bakış açısı kentsel kültürün bir parçasıdır. Bütün bu hususların genel itibariyle, kültürün halkın suçluluğuna etki ettiği ve suçluluğu etkilediği ortak çıkarımdır. (Demirbaş, 2005:172) Sürekli büyümeye devam eden kentler ve hızla artan kent sakinleri sayısı toplumsal birliktelik duygusunun zayıflaması, bireyselliğin baskın hale gelmesi, kent ölçeğinin büyümesi sonucu kent sakinlerinin kente yabancılaşması gibi unsurlar suçu tetiklemektedir. (Fırat ve Serap 2008:202.)

Kentsel kültürün oluşumunda o kentte yaşayan bütün bireylerden iz bulmak mümkündür. Kent sakinlerinden her biri geçmişten gelen değerleri, davranış biçimleri, kültürel birikimleri, ahlaki davranışları ile kente iz bırakmaktadır. Bu birikim, davranış modeli ve değerler bütünü ile kentsel kültür oluşmaktadır. Bu kişisel değerler ve davranış modelleri ile her bir birey bu mozaik bir parçası haline gelmektedir.

2.9. KENTSEL MEKANDA SUÇUN ÖNLENMESİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin pek çoğu, suçun kent hayatı ve kentlerin gelişimi üzerindeki etkilerini araştırıp analiz ederek, suçu gündelik hayattan arındırıp minimum düzeyde suçun işlendiği bir toplum inşa etmek için çaba sarf etmektedir. Yapılan bir çok araştırma göstermektedir ki mekan ve suç arasındaki organik bağın varlığı gibi suçun gerçekleştiği zaman ve mekan boyutlarının farkındalığı suçla mücadele açısından geleceğe yönelik tahminlerde bulunulmasına katkı sağlayacaktır (Düzgün, 2007:8-10). Kent güvenliğinin sağlanması için suç ve mekan arasındaki bu ilişki irdelenerek bir çok teori ortaya konulmuştur. Birinci bölümde izah edilen suç olgusuna yönelik yaklaşımlar coğrafi, biyolojik, pozitif ve sosyolojik yaklaşımlarken bu bölümde suçun kentsel mekan açısından irdelenen teoriler ele alınarak kentlerdeki suç durumu ve kent güvenliğinin sağlanması hususunda başvurulan yöntemler incelenecektir.

2.9.1. Kent Güvenliği Açısından Suç ve Mekan İlişisini İnceleyen Kuramlar

Suçu kent güvenliği açısından suç ve mekan arasındaki ilişkiyi irdeleyerek irdeleyen kuramlar, suçu makro ölçekte ve kentin toplumsal yapısı ile birlikte değerlendirmişlerdir. Bunlar suç ekolojisi kuramları ve kentsel tasarımla suç engelleme (Crime Prevention Trough Environmental Design - CPTED) teorileri olmak üzere iki ana grupta incelenecektir.

2.9.1.1. Suç Ekolojisi Kuramları

Suç olgusunun ortaya çıkışı açısından bireylerin biyolojik, psikolojik, antropolojik durumları, eğitim düzeyi ve yaşadığı çevrenin etkileri gibi bir çok husus araştırılarak suçla mücadele açısından hangi fenomenlerin etkili olduğu tespit edilmek için bir çok analiz ve çalışma yapılmıştır. Suçun mekan yönünden illiyet bağını irdeleyen kuramlar ise ekolojik kuramlar olarak sınıflandırılmıştır (Tatlıdil, 1992:38).

Suç ekolojisi teorileri temelde sınıf farklılığı ve toplumsal rekabet üzerinde temel bulmuştur. Örneğin farklı ekonomik standartlarda yaşayan bireylerin barınma, yeme-içme, eğlenme gibi gereksinimler açısından farklı standartlarda yerler seçmesi belirli bir kesimi aynı yerlerde yoğunlaştırmaktadır. Sosyal farklılığın neden olduğu fiziksel yer seçimleri, farklı sosyal problemlerin şehrin farklı bölgelerinde yoğunlaşmasına neden olmaktadır (Demirbaş, 2001:132-138). Bu itibarla suç ekolojisi, toplumsal farklılığın neden olduğu suç olaylarının kent içerisindeki fiziksel mekana göre dağılımını anlamına irdelemekte, bu nedenle ekolojik teoriler suçun kentsel mekanla ilişkisine bağlı olarak tanımlamalar getirmektedir.

Brantingham, suç olgusuna yönelik yaptığı çalışmalarda suçun ortaya çıktığı bölgelerin rastlantısal olmadığını, suç mağdurlarının kendisi ile mallarının ayrıca suçun işlendiği zamanın mekânsal açıdan bir bağ içerisinde bulunduğunu ifade etmektedir. Kentsel mekanda bazı hedefler ve zamanlar suç failleri açısından özel olarak seçilmekte, belirli yerlerde suçlar daha fazla işlenilmektedir. Bunun yanında bazı kentsel mekânlar fiziki özellikleri ve teknolojik zayıflığı nedeniyle suç işlenmesinde failler açısından daha çekici hale gelebilmektedir. (Ataç ve Gürbüz, 2009:30). Bu anlamda mekânın insan davranışlarını yönlendirme de katkısının olduğu söylenebilir.

1920'li yılların başında kent coğrafyası ile suç haritalarını ilişkilendiren Shaw ve Mckay ile Chicago Okulu ilk suç ekolojisi teorilerini ortaya koymuştur. Yaptıkları suç haritaları ile suçun kentteki dağılımını ve hangi suçların hangi bölgelerde yoğunlaştığını ortaya koymuş bu durumun nedenlerini irdelemişlerdir. Bu nedenle suç ekolojisi, Shaw ve

Mckay tarafından suçun kentlerdeki mekânsal dağılımı olarak tanımlamıştır (Başbüyük ve Karakuş, 2002:76-77).

2.9.1.1.1. Chicago Okulu ve Sosyal Düzensizlik Teorileri

Chicago Okulu'nun ortaya koyduğu tezi ve çalışmalarını incelemeyen önce bu okulun ortaya çıktığı döneme ve Chicago kentine değinmek yerinde olacaktır. Okulun araştırma konusu olan ve teorilerini üzerinde inşa ettiği Chicago kenti, 1930'lu yıllarda iki savaş arasında kalmış, fakirliğin, çeteleşmenin yoğun olduğu farklı etnik grupların göç ettiği bir merkezdir. Hızlı nüfus artışı ve buna bağlı olarak hızlı gelişen sanayileşme, demiryolu ulaşımının gelişmesi gibi faktörler, Chicago kentini toplum araştırmacıları için adeta bir laboratuvar haline getirmiştir (Bal, 2015: 211).

1920-1940 yılları arasında etkili olan Chicago Okulu Robert Park, Ernest Burgess ve Roderick Duncan tarafından geliştirilen kent ekolojisi ile kentsel hayatı ve kent ilişkilerini "ekoloji" terimi ile açıklamaktadır (Arlı, 2015: 14). Ekoloji terimi ile canlıların bir ortamda birbirleriyle olan ilişkilerinden bahsedilmektedir. Nasıl ki canlılar doğada birbirleriyle rekabet ve uyum içerisinde konumlanıyorsa ve eğer dışardan yabancı bir türün istilası söz konusu dengeyi bozuyor ve birbirlerinin yerine alma durumunu inşa edebiliyorsa, kent ekolojisine göre kentlerde mahalle-bölge bazında farklı kültür düzeylerine sahip gruplar söz konusu dengeyi bozarak konumlanmayı yeniden inşa edilebilir. Kentlerde bulunan gruplar bu şekilde rekabet ederek avantajlı gruplar dezavantajlı gruplar aleyhine kentsel mekanda konumlanabilecektir (Bal, 2015: 208-209).

Chicago Okulu ekolojik bölgelerin sosyal yaşam üzerindeki etkilerini araştırarak bu farklılığın suça etkisini irdelemiştir. Bu doğrultuda teori kentlerdeki hayat tarzının köylerden farklı olduğunu, kentlerde insan ilişkilerinin zayıf olmasından kaynaklı iletişim ve sosyal bağ kopukluğu bulunduğunu, akrabalık, dostluk gibi olguların taşra yerleşim yerlerine nazaran zayıf kaldığını savunmaktadır. Kentlerde mevcut, söz konusu sosyal ilişkilerin zayıflığı nedeniyle sosyal organizasyonsuzluğun arttığını, bu durumun suçluluğun oluşmasında en önemli etken olarak karşımıza çıktığını savunmaktadır (Beşe, 2004).

Amerikalı sosyologlar, suçun kentin bazı bölgelerinde yoğunlaştığını ve suçun kent merkezlerine doğru yoğunlaştığını tespit etmişlerdir. Buna göre kentler içerisinde suçun yoğunlaşma oranlarına göre farklı bölgeler olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu alanlar içerisinde "çöküntü bölgeler" olarak adlandırılan suçun en yoğun işlendiği bölgelerdir. Slum adı verilen bu alanlar işsizliğin en yoğun olduğu, şehrin en kalabalık bölgeleri ve konut

alanlarının en kötü şartlarda bulunduğu alanlardır. Yüksek suç oranlarına sahip bu bölgeler de dağınık bir sosyal yapı, bireylerde kopuk bir iletişim düzeyi, yüksek hızda fiziksel aktivite, zayıf bir eğitim ve ahlak düzeyi görülmektedir (Dönmezer, 1994:186),

Park ve Burgess, ekolojik teorilerinde kentin merkezden çevreye doğru yayılan alanlar içerisinde farklılaştığını belirtmiştir. Chicago kentinde yapmış oldukları araştırmalarda kentin merkezden çevreye doğru daire şeklinde yayılan alanlardan oluştuğunu belirtmişlerdir. Buna göre kentin merkezinde iş hayatı, ticari ve siyasi hayatın merkezi bulunmaktadır. Bu bölgeyi iş merkezlerinin yayılması ve sürekli değişmesi sebebiyle konutlar çevrelemektedir. Bir sonraki bölge olan “bölge iki” olarak adlandırılan geçiş bölgesi ise fiziki ve sosyal bozulmanın yoğunlaştığı, ara mahallelerde yozlaşmanın ve fakirliğin görüldüğü, çocuk suçluluğunun, sağlıksız konutlaşmanın, hastalıkların görüldüğü bir çöküntü alanı olarak tanımlamak mümkündür. İş merkezlerini takip eden daire olan geçiş bölgesinden sonra sırasıyla işçi konutları ve yerleşim bölgeleri gelmektedir. Ekonomik durumu iyileşen aileler iş merkezinden işçi konutlarına ve yerleşim bölgelerine doğru göç etmektedirler (Reid, 1982:105; Akt: İçli, 2007).

Elde edilen bu çıkarımlar üzerine, Shaw ve McKay suçun yoğunlaştığı alanlarda yaşayan bireylerin biyolojik, fizyolojik ve psikolojik özelliklerinden ziyade daha çok sosyal çevrenin özellikleriyle suç olgusunun irtibatının bulunduğunu belirtmişlerdir. Shaw ve McKay istatistiki verilerin yanında suçun yoğunlaştığı bölgelerde yaşayan insanların hayat hikayelerini dinlemiş, bu kişilerle derinlemesine mülakatlar gerçekleştirmiş netice olarak kişilerin yaşadıkları yerler nedeniyle içinde buldukları fakirlik, eşit olmayan hayat standartları, suçlu çevreleri, hızlı nüfus artışı, heterojenlik (değişik etnik yapıların bulunması) gibi hususların suç olgusunu ortaya çıkardığını tespit etmiştir. Bu ekolün en önemli iddialarından bir tanesi de toplumda gerçekleşen hızlı nüfus değişimlerinin sosyal kontrolü zayıflattığı ve formel kontrolü zorlaştırdığıdır. Bir başka ifadeyle Shaw ve McKay, daha az değişken ve toplumsal normların oturduğu, ortak değerlerin toplum tarafından benimsendiği bölgelerde suç oranlarının düşük olacağını savunmuşlardır. Mefhum-i muhalifi itibariyle değişimin daha hızlı olduğu, ortak değer yargılarından ziyade birbirleriyle kültürel manada çatışan toplumlarda toplumsal uzlaşının bulunmaması nedeniyle bu bölgelerde suç oranı daha fazla olacaktır (Shaw ve McKay, 1972:17).

Kuram suç olgusunu, gelişme bölgeleri, suçluluk alanları ve çemberler teorisi gibi kavramlar üzerinden analiz ederek, bu analiz sonucunda sosyal çözülmenin en çok kentlerde bulunduğunu savunmaktadır. Bu itibarla kentler de, özellikle merkezin çevresi ve ikinci

bölge olarak adlandırılan alanlarda suçun yoğunlaştığını, çöküntü bölgelerin ve yoksunluğun arttığını savunmuşlardır (Kızmaz, 2005:151).

2.9.1.1.2. Rutin Aktiviteler Teorisi

Cohen ve Felson tarafından geliştirilen rutin aktiviteler teorisi genel anlamda Chicago okulundan etkilenmiştir. Bu nedenle suçun işlendiği yer ve kişiyle ilintili olarak suç olgusunu açıklamaya çalışayan ekolojik kuramlardan biri olarak yorumlamak mümkündür. Kuram, günlük yaşamdaki rutin davranış modellerinde meydana gelen yapısal değişmelerin, suç davranışını ortaya çıkarmasındaki etkisini irdeleyerek suç olgusunu irdelemiştir (Kızmaz, 2005 içinde; Bohm, 1997). Bu kuram, suçluya yoğunlaşan geleneksel kriminolojik teorilerin aksine “suç olayı” üzerine yoğunlaşarak, suçun oluşumunu irdelemiş ve suçla mücadele açısından çözüm yolları aramıştır.

Cohen ve Felson suçluya yönelik araştırmalar yapmak yerine suça zemin hazırlayan suçun mekânsal ve zamansal bileşenlerini değerlendirerek durumsal faktörlere yoğunlaşmak gerektiğini savunmuşlardır. 1969 yılında hazırlanan Şiddetin Sebepleri ve Önlenmesi Ulusal Komisyonu'nun araştırma raporunda, şiddete yol açan faktörlerde herhangi bir olumsuz artış olmamasına rağmen şiddetin ve suç olgusunun neden arttığını sorgulanmış, burada bir farklı suç mekanizmasının olabileceği belirtilmiştir. Bu yıllarda söz konusu probleme Cohen ve Felson tarafından farklı bir bakış açısı getirilerek, suçların aslında insanların günlük aktiviteleri ve evden uzakta geçirdiği zamanın artışına bağlı olarak çoğalmış olabileceği vurgulanarak bu durumun suçun oluşması için uygun ortamı inşa edebileceği savunulmuştur (Cohen ve Felson, 1979:588). Bu yıla kadar suç olgusunu mekan analizi ile açıklamaya çalışan kuramlar oldukça faydalı olsa da insanı ve insan ekolojisi şeklinde belirtilen insanı çevreleyen unsurları ve insan hayatının dinamik yapısını göz önünde bulundurmamıştır. Bu eksikliği de gidererek suç ve suçluluğa farklı bir bakış açısı getirmiştir. Bu doğrultuda suçu oluşturan süreci üç ana nedenle ilişkilendirmiş, öncelikle motive olmuş bir suçlu, uygun bir hedef ve hedefin korunaksız olmasını suçu ortaya çıkaran nedenler olarak belirtmişlerdir (Cohen ve Felson, 1979:589).

Dolayısıyla suçun oluşabilmesi için suç işlemeye karar vermiş bir potansiyel suçlu, suçlunun dikkatini çeken bir hedef ve son olarak da suça hedef olan malvarlığını veya bireyi koruyabilecek herhangi bir unsurun bulunması gerekmektedir. Bu üç unsur tıpkı bir sacayağı gibi birlikte bulunmalıdır. Sacayağının birinin çekilmesi halinde devrileceği gibi üç

unsurdan herhangi birinin denklemden çıkarılması halinde suçun oluşumu engellenebilir.(Cohen ve Felson, 1979:594)

Rutin aktiviteler teorisinin suç bilimine en önemli katkısı, suç olgusunun gerçekleşeceği koşullara ilişkin ilk kez belirleme yapılmış olmasıdır. Kuram, suçun meydana gelmesine ilişkin üç temel unsur belirleyerek, suçu kişilerin günlük eylemleri ile ilişkilendirmiş, suçun genellikle hedef kişilerin eğitim, eğlence, alışveriş gibi rutin aktiviteleri gerçekleştirdiği mekanlarda, koruyucu bir mekanizmanın bulunmadığı zamanlarda, suç işleme motivasyonuna sahip bir şüphelinin varlığı ile ortaya çıkacağını belirtmiştir (Brantingham, 1995:1-26).

Cohen ve Felson, ortaya koydukları bu kuram ile insanların sosyal faaliyetlerinin zaman ve mekan içerisindeki pozisyonuna göre nasıl olup da suça eğilimli bireylerin bu niyetlerini kolaylaştırabileceğini ifade etmişlerdir. Kontrol mekanizmasının ve koruyucu unsurun suç olgusu açısından kritik bir öneme haiz olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla insanların rutin faaliyetleri esnasında kontrol ve koruyucu mekanizmalar azalırsa bireylerin suç mağduru olma olasılığı artacaktır. Bu noktada Cohen ve Felson tarafından suç kriminolojisinde bulunan suç ve mekan ilişkisine zaman boyuta da eklenerek farklı bir bakış açısı ortaya konulmuştur.

Rutin aktivite kuramının ortaya koyduğu bir başka tez ise “problem çözüm üçgenidir”. Söz konusu üçgen suç olgusunun ortaya çıkması açısından üç ana probleme dikkat çekerek doğru analizin yapılmasını sağlamıştır. Bu üç unsur; suç faili olan suçlu, suçun gerçekleştiği olay yerinin özellikleri ve hedef (malvarlığı değerleri) ya da mağdur olarak belirlenmiştir. Suç üçgenine göre bir suç işlenmiş ise suç üçgenin tüm elementleri aynı anda gerçekleşmiş demektir. Bu elementlerin hepsinin aynı anda gerçekleşmesinin ana nedeni ise resmi veya gayri resmî bir gözetleyicinin bulunmamasıdır (Clarke, 2005:40-43).

Cohen ve Felson, uzun zamandır suç ve suç olgusunun ekonomik şartlarla ilişkisini irdeleyen bilim insanlarının başarılı olamamasının nedenini, gerek sosyal gerekse ekonomik faktörler açısından yanlış değişkenlerin kullanılmasından ötürü olduğunu, dolayısıyla sosyal faktörlerin suç fırsatlarına nasıl etki edebileceği ifade eden yeni bir yaklaşım modeline ihtiyaç duyulduğunu bunun da rutin aktiviteler perspektifiyle mümkün olduğunu ifade etmiştir. Rutin faaliyetler genel olarak üç yerde cereyan etmektedir. İşte, evde ve diğer faaliyetlerin icrası için bulunulan dış mekanlarda. Evin dışındaki diğer faaliyetler açısından insanların kendilerini koruyabileceği unsurlar daha az bulunduğu bu ortamlarda suçla

karşılaşma olasılığı daha fazladır. Dolayısıyla rutin faaliyetler olarak adlandırılan işlerde sokak suçları ve adi suçlarla karşılaşılma olasılığı daha fazladır (Cohen ve Felson, 1979:593-594). Cohen ve Felson, rutin eylemler teorisinde suçun, toplumsal fırsat yapısından ve bireylerin özgür yaşama eğiliminden kaynaklandığını savunmuşlardır. Bu doğrultuda suç oranının azalması için gündelik yaşamda bazı değişiklikler yapılması gereklidir. Öncelikle yöneticiler aldığı kararlarla suçun önlenmesi için gerekli tedbirlerin ifasını sağlayacak, potansiyel hedef olabilecek kimseler ise rutin faaliyetlerinde kendilerini hedef olmaktan çıkaracaklardır (Kızmaz, 2005:171).

2.9.1.1.3. Rasyonel Yer Seçim Teorisi

Ronald V. Clarke tarafından ortaya konulan bu teori, suçlunun gözünden suçun işleneceği mekânın seçiminin belirlenmesi, yani suçlunun yer seçim kriteri üzerinde durmuştur. Suçlunun mekanı neden seçtiği, nasıl gördüğü, mekanın hangi özellikleri suçluyu suça itmeye elverişlidir gibi sorular bu teorinin inceleme alanıdır (Cornish ve Clarke, 1987:933-948).

Rasyonel teorisyenlere göre suçun oluşması için iki bileşene ihtiyaç vardır. Bunlardan birincisi kişisel karar verme süreci, ikincisi ise durumsal faktörlerdir. Suçluluk, durumsal faktörler(hedefin korunma düzeyi, suç işlenecek mekanın suça uygunluğu, güvenliği, zengin bir semt olup olması gibi) ve kişisel karar verme sürecinin (ruh hali, ekonomik problemler, geçmişten gelen suçlu kişilik gibi) birlikte olması ile ortaya çıkan bir eylemdir (Siegel'dan akt. Kızmaz, 2005:149-174). Rasyonel teorilerin suça uygulanması, suçları beklenen ödül ve cezanın bir neticesi olarak değerlendirmesi yönüyle olmuştur. Yani kişi, işleyeceği suç neticesinde muhtemelen elde edeceği fayda ve zararı hesaplayarak olumlu ve olumsuz neticeleri değerlendirerek suç işleyip işlemeyeceğine karar vermektedir (Özdemir, Tanhan, Özdemir, 2018: 502).

Rasyonel teoriler, suç olgusuyla mücadele açısından asıl önemli olanın ceza ve caydırıcılık olduğunu savunurlar. Bu kapsamda kurama göre, suçun önlenmesine yönelik kamu politikaları oluşturularak tatbik edilmeli, daha fazla kolluk kuvvetinden faydalanılarak suçun önlenmesine yönelik tedbirler alınmalı ve daha fazla ceza evi yapılmalıdır (Siegel'dan akt. Kızmaz, 2005:149-174).

2.9.1.1.4. Suç Deseni Teorisi

Suç deseni teorisi, rutin aktiviteleri içerisinde zamanda ve mekanda hareket halinde olan bireylerin suça nasıl dahil olduklarını incelemektedir. Suç olgusu genellikle suçluların

ve hedeflerin aktif oldukları mekanlarda meydana gelmektedir. Kent merkezleri, alışveriş merkezleri, pazarlar, hastaneler, ticari merkezler, okul önleri gibi yerler suçun işlendiği ve bir suça maruz kalınma ihtimalinin yüksek olduğu alanlardır. Bu kuram rasyonel yer teorisi, rutin aktiviteler teorisi ve çevresel faktörleri dikkate alarak suç olgusunu irdeleyen melez bir teoridir (Aliağaoğlu, Uğur, 2021:45). Aslında her teorinin altında mantıksal bir analiz yatmaktadır. Rutin aktiviteler teorisi açısından bireyin nereye hangi yollardan gittiği, hangi zaman aralığında nerede bulunduğu önemlidir. Suç şablonu suç olgusunun gerçekleştiği yerin analizi açısından bir konsept oluşturacaktır. Suçun oluşma sürecinde suçluların hedeflerini seçmesine yardımcı olacak birçok ipucu bulunacaktır. Bu ipuçları takip edilerek suçla mücadele açısından önleyici kolluk hizmetleri dizayn edilebilecektir.

Üç çevresel kriminoloji teorisi de çevrenin suça etki süreçlerini irdelemektedir. Tüm rutin aktivitelerimiz ve bunlarla ilgili almış olduğumuz kararlar sosyal, psikolojik ve fiziksel çevreden etkilenmektedir. Söz konusu çevresel ipuçları takip edildiğinde de güvenilir kent modelleri şablonları oluşturulabilecektir. Örneğin bir kimse evinden işine metrobüs hatları kullanarak gidiyor ve suç mağduru olabiliyorsa onun için alternatif yollar inşa edilerek farklı ulaşım araçlarından istifade imkânı sağlanmalıdır.

Suç deseni teorisi üzerine en yoğun çalışan suç ekolojisi kuramı üzerine de çalışmaları bulunan Pat ve Paul Brantingham'dır. Teori genel anlamda belirli bir zaman aralığında, belirli bir mekânda kriminal kimselerin günlük rutin aktiviteler içerisinde suç işledikleri kentsel mekan ve kişilerin seçilme nedenleri üzerinde durmakta, bazı mekanlar ile nesne ve kişilerin nasıl suçlunun dikkatini çektiğini, suçun işlenmesine nasıl fırsat verdiğini irdelemektedir. Teorinin özünde, Cohen ve Felson'un rutin aktiviteler teorisinde olduğu gibi kentlerin günlük faaliyetleri ile suç olgusu üzerinde bir illiyet bağı bulunmaktadır. Rutin aktiviteler teorisine ek olarak bu kuram da vurgulanan başka bir husus ise, suçlu kimsenin de rutin aktiviteler içerisinde olduğudur. Bir kentsel mekanın suç işlemeye uygun olup olmadığı suçlu kişi tarafından değerlendirilerek eylemin icrası yine suçlunun rutin aktiviteleri arasında gerçekleştirilmektedir (Clarke, 2005:39-70). Bu nedenle Brantingham'a göre şayet bir mekanda suçlu kimseyi suça iten nedenler tespit edilirse ve suçun kentin hangi bölgelerinde hangi faaliyetlerde yer aldığı saptanırsa suçla mücadele etmek daha kolay olacaktır.

Suç deseni teorisi suçun, rutin aktivitelerin yoğunlaştığı alanlarda (stadyum, bar, alışveriş merkezi vb.) ya da bunların birbirlerine bağlandığı güzergâhlarda fail ile mağdur arasındaki etkileşimin sonucu olarak ortaya çıkabileceğini belirtmektedir. Başka bir ifadeyle

örneğin maçların oynandığı zamanlarda stadyum çevresindeki yerlerin ekolojisinin değişmesinin normal zamanlarda bir araya gelmeyecek fail/mağdur aktivite alanlarının birleşmesine olanak sağlayacaktır. Bu nedenle suçun sıcak noktalarının (hotspots of crime) maç zamanlarında stadyum çevresinde oluşabileceğini açıklayarak kavramsal bir çerçeve sunmaktadır (Brantingham ve Brantingham, 1999:7-26).

Teorinin dayandığı temel varsayımları ifade etmek gerekirse; toplumda suç işlemeye meyilli bireyler vardır. Bu bireylerin hedef seçme sürecinde ise kentsel çevrede yer alan birtakım işaretler mevcuttur. Çevredeki bu işaretler/imler, suçluyu ya suça teşvik eder ya da suç işlemekten vazgeçirir. Suçlu bu işaretlere bağlı olarak suç şablonunu (yer-zaman-suç türü) hazırlar. İzlenilen şablon aynı suçları işleyen kimseler için genel ölçüde örtüşür. Buna göre suç deseni, suçluların defalarca suç işleme sürecinde oluşturdukları şablon analiz edilerek ortaya konulabilir. Burada seçilen zaman ve mekanın özellikleri büyük önem taşımaktadır. Örneğin kentsel suçların ekseriyeti kriminal kişiliklerin yaşadığı yerlerde gerçekleştirilmektedir. Bu kişilikler suç yeri olarak ise kentlerin en canlı ve yoğun yerleri olan kent merkezleri ile düğüm noktalarını seçmektedir (Beavon, Brantingham, 1994:115-149).

Beavon ve Brantingham'a (1994) göre suçun kentsel mekanda dağılımının analizi, suçun yoğunlaştığı mekanların ve zamanların belirlenmesi, suç türlerinin değerlendirilerek suçla etkin mücadele açısından öneme sahiptir. Suç olgusu kişilerin günlük, haftalık, aylık rutin eylemleri arasında gerçekleşmektedir. Bireylerin gün içerisinde gerçekleştirdiği rutin aktiviteler suçlu, mağdur ve gerçekleşen suç türleri ile kent ya da ülke ölçeğinde suç ekolojisini, yani suç desenini ortaya koymaktadır. Böylelikle teori, mekanda suçu teşvik eden öğeleri saptayarak suçun yoğun olarak yaşandığı alanlarda mekânsal dizayn için suçla mücadele birimlerine katkı sağlamaktadır.

Beavon ve Brantingham teorilerinde bir aktivite alanı belirlemiştir. Bu terim, suçlu kimselerin kendi rutin aktiviteleri arasında suç mağdurlarını veya suç konusu eşyaları nasıl seçtiklerini ifade etmektedir. Teoride yer alan aktivite alanı bir üçgenle tanımlanarak suçluların evden-işe, evden-eğlence mekanlarına nasıl gittiklerini belirtmektedir. Aktivite alanlarını oluşturan bu üç nokta birbirine bağlı olup; suçlular, bu akslar boyunca suçu gerçekleştirebilecekleri alanları kollamaktadır. Suçluların bu aksların dışında suç işleyebilecekleri her ne kadar mümkün olsa da yapılan pek çok araştırma göstermektedir ki, suçlular suç işlerken bildikleri ve vakıf oldukları kentsel mekanları tercih etmektedir (Clarke, Eck, 2005:39-70).

Malvarlığına karşı işlenen hırsızlık, yağma suçlar ile şahıslara karşı işlenen ırkçı saldırılar, yaralama eylemleri gibi suçların kent merkezlerinde gerçekleşme olasılığı fazladır, şöyle ki; Brantingham'a göre kent merkezleri birbirlerini tanımayan insanların bir araya geldiği mekanlardır. Yakın zamanlarda yapılan bir çalışma da, Florida'da gerçekleşen evden hırsızlık olaylarının fakir bölgelere komşu olan zengin mekanlarda yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu gerçekleşen tespit de Brantinghamların çalışmalarını destekler niteliktedir (Clarke, Eck, 2005:39-70).

2.9.1.2. Kentsel Tasarımla Suçu Önleme Teorileri

Çevresel tasarımla suçun önlenebileceği fikri ilk 1960'lı yılların başında Jane Jacobs tarafından ortaya atılmıştır. Jacobs, *Büyük Amerikan Şehirlerinin Ölümü ve Yaşamı* adlı çalışmasıyla savaş sonrası otomobil kullanıma öncelik veren şehir planlama anlayışını ve mahallelerin birbirinden net bir şekilde ayrılmasını öngören, boş sokakların kalabalık olanlardan daha güvenli olduğu kanısını eleştirmiştir. Sonrasında 1971 yılında Ray Jeffery ve 1972 yılında Savunulabilir Mekan ile Oscar Newman CPTED'nin temel ilkelerini oluşturmaya başlamıştır. Bu teorisyenlerin yaptığı çalışmalar CPTED'e (Crime Prevention Trough Environmental Design) katkı sağlayarak sonraki çalışmacıların "suç önleme" ve "fırsat teorileri" yaklaşımları ile birleşip daha kapsamlı hale gelmiştir (Colquhoun, 2004'den Akt. Erkan, Koca:2022:163-164).

Ray Jeffery, Jane Jacobs'un kentlerde güvenli mekanlar oluşturmaya yönelik çalışmalarından etkilenerek 1971 yılında kentsel tasarımla suçun önlenmesine yönelik ilk kez kentsel tasarımla suç önleme teorisini (Crime Privention Trough Environmental Design CPTED) ortaya koymuştur. Bu tarihten sonra da kentsel tasarımla suç önlenmesine yönelik çalışmalar ortaya koyan araştırmacılar CPTED ismi altında çalışmış ve teoriyi geliştirmişlerdir. Ray Jeffery, bir mekanın güvenli hale getirilmesi için disiplinler arası çalışmanın ve özellikle fiziksel görünüşün önem arz ettiğini belirtmiştir. Ona göre suç önlemeye dönük yapılacak çalışmalar mutlaka kente fiziksel müdahaleler barındırıyor olmalıdır (Robinson, 1999, Akt. Ataç, 2008:42). Bu fiziksel çalışmayla birlikte bir diğer önemli husus ise kentsel mekanda suçla mücadele açısından disiplinler arası çalışma mutlaka gerçekleştirilmelidir. Örneğin Jeffrey'in öngördüğü kentsel tasarım modelinde kenti güvenliğini doğrudan etkileyen psikolojik, fizyolojik, biyolojik etmenler saptanarak kent güvenliği fiziksel ve sosyal yapıyla birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır (Cozens, 2002 içinde; Jeffery, 1999, Akt Ataç 2008:42).

Kentsel tasarımla suç önlem kavramı 1971 yılında ise Ray Jeffery tarafından suçun önlenmesi için sosyologların göreceli yoksulluk ve alt kültür etkileri gibi toplumsal nedenleri önemli ölçüde abarttığı, biyolojik ve çevresel faktörlerin ihmal edildiği iddiasıyla ortaya atılmıştır. Bu sayede 1970'li yıllardan itibaren kentsel çevrede suç olgusu üzerine yapılan araştırmalar suç ekolojisi, kent mimarisi, kent planlaması ve sosyoloji gibi alanların dikkatini çekmiştir. CPTED, Armitage'e göre yapılı ve doğal çevrelerde, yönetim ve tasarım yoluyla suçun önlenmesini amaçlayan bir uygulama yaklaşımıdır. CPTED kavramı, ortaya konulduğu ilk zamanlar bu yana kriminoloji ve tasarım bilimlerini kapsayarak gelişen, değişen son yıllarda suç kavramının yönetilmesinde daha etkili bir yaklaşım olarak görülmeye başlanılmıştır (Gibson, 2016'den Akt. Erkan, Koca:2022:165).

Jeffrey'e göre suçun engellenmesi üç aşamayla mümkündür, ilk aşama olasılık mühendisliğinin gerçekleşmesi, ikinci aşama yapılı çevre mühendisliğinin inşası, üçüncü aşama ise sosyal çevre mühendisliğinin gerçekleştirilmesidir. Davranışsal eğilimler ile fiziksel çevre birbirleriyle etkileşim içerisindedir bu nedenle potansiyel suçlu kimselerin farklı çevrelerdeki davranış modelleri analiz edilmelidir. Suçlu kimselerin hangi çevrelerde nasıl davrandığı tespit edilerek bu kimselere yönelik alınacak güvenlik önlemleri tespit edilmelidir. İlk adım olan bu çalışma olasılık mühendisliği olarak adlandırılmaktadır (Zahn, 2005). Davranış modelleri fiziksel çevrenin özelliğine göre farklılık arz edeceğinden suçun ortaya çıkmasını ve gelişimini engellemek amacıyla bu fiziksel çevre dizayn edilerek suç riski en aza indirgenmelidir. Son aşamada ise toplumda yaşayan her bireyin suçtan kendisini nasıl koruyacağı bilmesi, davranış bozukluğu olan bireyler ile fiziksel çevreye gerçekleştirilecek müdahalelerde etkin rol almasının sağlanması yani sosyal çevre mühendisliğinin gerçekleştirilmesidir (Zahn, 2005, Robinson, 1999 içinde; Jeffery, 1990).

Bu çerçevede CPTED kentsel alanların doğru bir tasarımdan sonra etkin bir şekilde kullanılması ile suç olgusunun azalacağını, yaşam kalitesinin yükseleceği tezini savunmaktadır. Ayrıca suçlunun suç işlemesine neden olan olguları tespit ederek, vatandaşların yaşadığı çevrelere sahip çıkmasını sağlamak için gerekli önlemleri ortaya koymaktadır.

2.9.1.2.1. Yaya Yollarının Güvenli Kullanımı Teorisi

Yaya yollarının güvenli kullanımı teorisi, Jane Jacobs'un "*The Death and Life of Great American Cities*" isimli kitabında yayınladığı makalesinde ortaya konulmuştur. Jacobs, gelişen dünya kentlerindeki yeni teknolojik imkanların şehirlerin fiziksel ve sosyal

yapısında değişiklikler meydana getirdiğini bu durumunda kentlerde güvensizlik hissini ön plana çıkardığını belirtmiştir. Ayrıca bir mahallede bulunan sokakların suçtan arındırılmış olarak nasıl daha güvenilir hale gelebileceğini profesyonel bir araştırmacıdan ziyade sıradan bir mahalleli olarak analiz etmiş, fikirler üretmiştir. Bu bağlamda suçla mücadele açısından güvenliğe dair sunmuş olduğu çözüm önerileri genellikle mahalle bazlı, kişisel ilişkiler üzerine kurgulanan çözümler olmuştur.(Jacobs 1961)

Jacobs'un kent güvenliğinin sağlanması hususundaki güvenlik önlemleri şu şekilde sıralanabilir;

- Mekanı sürekli kullanan insanlar ile mekanda yaşayan insanlar arasındaki ilişki ve rutin aktiviteler belirlenerek incelenmesi gerekmektedir. (Sokağın İzlenmesi)
- Mahaller, alışveriş merkezleri gibi yerlere girişlerin kontrollü şekilde sağlanması gerekmektedir. (Kontrollü Giriş)
- Suçluları ve suç işlenilmesini cezbedecek mekanlarda ve yapılarda güvenlik tedbirlerinin alınması gerekmektedir. (Hedef Zorlaştırma)
- Kentsel mekanlar karma kullanıma uygun dizayn edilerek gün boyu aktif hale getirmek gerekmektedir. (Karma Kullanım)
- Kamusal ve özel alanların ayrımı net bir şekilde ortaya konulmalıdır.
- Kent tasarımlarında monotonluğun kırılması için sürpriz tasarımlar ve sürpriz çıkışlar dizayn içine yerleştirilmelidir (Ataç, 2008:55-60).

2.9.1.2.2. İz Teorisi

Bireyler kentlerin bir parçasıdır, kentte yaşarken kendi alışkanlıkları doğrultusunda kente dair bir hafıza oluştururlar. Kentlerde yaşayan bireyler, kentsel mekânın güvenli olup olmadığına, suç mağduru olma ihtimallerine bu hafıza ile karar verirler. Kevin Lynch'in 1960'lı yıllarda ortaya koyduğu iz teorisi, kentsel mekanın algılanmasına yönelik çalışmalara dayanarak, suç olaylarının ortaya çıkmasında kentlilerin sürekli olarak kullandıkları cadde ve sokakları inceleyerek açıklamaya çalışmaktadır (Ataç, 2008:56). Buna göre bir kentlinin kentin bir noktasından başka bir noktasına giderken kullanacağı güzergah analiz edilmelidir. Kentlilerin günlük aktivitelerini gerçekleştirirken sürekli olarak kullandıkları yollar, caddeler veya sokaklar suç olgusunun gelişimi açısından incelenmelidir.

Teorinin temelinde kentlinin kenti nasıl gördüğu sorusuna yanıt aranmaktadır. Kentte yaşayan bireyler kentin bir parçası olduğundan kentlinin istemeden de olsa kente karşı

geliştirdiği görsel bir hafıza ve içgüdüsel bir değerlendirme mevcuttur. Bu kapsamda kentsel mekânın güvenli, güvensiz, korkutucu, heyecan verici olup olmadığı en iyi o mekânın kullanıcıları tarafından bilinebilir (Strohecker, 1999:33-50). Kentler; yerleşkelerden, gruplardan, gruplar arası ilişkilerden ve ötekileri kabul etmekten müteşekkildir. Bu durum kent ile insan arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Kentlerin fiziksel yapısının değişimi bu teşekkülü doğrudan etkilemekte olup örneğin kentlerdeki düğüm noktaları kentlileri bir arada toplamaktadır. Düğüm noktalarına ulaşan yollar olarak tanımlanan “izler” ise o mekânı kullanan kentli faaliyetleri olarak belirlenmektedir (Nornberg ve Schluz, 1985:7-89).

Kevin Lynch’in 1960’lı yıllarda ortaya koyduğu kentlilerin kenti nasıl algıladığına dönük çalışması, Nornberg ve Schluz’un çalışmalarına konu olan düğüm noktaları (nodes) ve izler (paths) kapsamındaki ilk çalışmadır. Lynch bu çalışmasında çeşitli temel noktalarla okunaklı hale gelen bir kentin, kentli davranışlarında olumlu etkiler bıraktığını ortaya koymuştur. Kentlilerin mekandaki algılarını açıklayan bir idrak haritası çıkarmada 5 temel nokta ileri sürmüştür. Bunlar; izler (paths), düğüm noktaları (nodes), sınırlar (edges), röper noktaları (landmarks) ve geniş alanlardır (districts).

Lynch, Nornberg ve Schulz tarafından izler ve düğüm noktalarının kentin suç hareketi ile suç haritasını tanımlamada önemli işaretler olduğu ortaya konulmuştur. Düğüm noktaları olarak tanımlanan şehrin başlıca buluşma noktaları ve bu noktalara çıkan ana akslar, kentin en yoğun ve canlı bölgeleridir. Bu bölgelerin suçun oluşumuna ve gelişimine en uygun zemin oluşu dikkate alınarak kente dair yapılacak üst ölçekli suç analizlerinde ilk bakılması gereken yerler bu aksların ve buluşma noktalarının bulunduğu yerlerdir (Ataç, 2008).

Kentsel tasarımın temel noktaları olarak nitelendirilebilecek düğüm noktaları ve izler suçla mücadele açısından kentsel tasarım ilkeleri olarak öngörülebilir. Lynch’in ortaya koyduğu teori suçun yoğunlaştığı yerleri ve suç haritalarını belirlemektedir. Kent planlayıcıları bu teorinin ortaya koyduğu ölçeklerden faydalanarak etkin manada suçun önlenmesini ve suç olgusuna yönelik çözümleri kentlerin dizaynı esnasında kullanabilir.

2.9.1.2.3. Savunulabilir Mekan Teorisi

Oscar Newman’ın ortaya koyduğu bu teoriye göre savunulabilir mekânın inşaaı için fiziksel ve sosyal bir çevre gereklidir. Bu yaklaşımın esası kişinin toplum tarafından korunmasına dayanmaktadır. Savunulabilir mekan teorisyenlerine göre konut grupları, toplumsal ilişkilerin güçlü olacağı şekilde dizayn edilmelidir. Yerleşim yerlerinde sosyal

birliktelik gelişmiş olursa bu bölgelerde suç oranları kendiliğinden eriyecektir (Newman, 1973:3). Newman'a göre şehrin belirli karakteristik özelliklerini yansıtacak şekilde inşası sosyal dokuya zarar vermesini engelleyecektir. Kentsel tasarımlar ile kişilerin sahiplenme içgüdüğü ve toplumsallık duygusu oluşturulabilirse kentteki suçların azalacağı görülecektir.

2.9.1.2.4. Kırık Pencere Teorisi

Kırık Pencere teorisi, Zimbardo ve öğrencileri tarafından gerçekleştirilen deneyler sonrasında ortaya çıkmış, sonrasında 1982 yılında James Wilson ve George Kelling tarafından düzensizliğin suça zemin oluşturduğunu ortaya koymak açısından kullanılmıştır. Zimbardo deneyini öğrencileri ile birlikte New York ve Kaliforniya'da gerçekleştirmiştir. Deneylerde iki araç kullanılarak bu araçların plakaları sökülmüş motor kapakları açık bırakılmıştır. Araçlardan biri atıl bölge olarak tabir edilen daha yoksul kimselerin yaşadığı bir konuma, diğer araç ise gelir ve eğitim düzeyi daha yüksek olan insanların yaşadığı bir konuma bırakılmıştır. İlerleyen süreçte ilk konuma bırakılan aracın kısa bir süre sonra yağmalandığı, merkezi konumda olan araca ise bir hafta boyunca kimsenin dokunmadığı gözlemlenmiştir. Bir hafta sonrasında araştırmacılar tarafından aracın camlarından biri kırılmış ve üzerinden kısa bir süre geçtiğinde bu aracın da yağmalandığı gözlemlenmiştir (Welsh ve diğerleri, 2015:447-463)

Bu deney araçlardan sonra binalarda da denemiş ve aynı neticelere ulaşılmıştır. Kırık pencerelere sahip binalar kısa sürede yağmalanarak evsizlerin mekânı olmuştur. Pencereleri sağlam başka bir binada yapılan aynı deneyde de araştırmacılar tarafından kırılan pencere sonrası aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu deneyler şunu göstermektedir ki; ilk pencerenin kırılmasına yönelik herhangi bir önlem alınmaması o mekânı suç konusu haline getirerek suç failleri için mesken edecektir. Özetlenen deneylerde kırılan bir cam sonrası elde edilen analizler ve ilerleyen süreçteki olgular “kırık pencereler” yaklaşımı ile ifade edilmektedir. Kırık pencereler teorisinden yola çıkıldığında, haksız fiili engelleyecek güvenlik tedbirleri alındığında, davranış kuralları ve bunların yaptırımları belirliyse o bölgelerde suç unsurlarının ve hataların önlenmesi daha kolay olacaktır (Altuntop, 2015:231-245).

Kırık pencereler teorisi metafordan da anlaşılacağı üzere, yeterli bakım ve denetimi olmayan kontrolsüz mekanların suç üretebileceğini savunmaktadır. Dolayısıyla kentlerde aydınlatma açısından yetersiz sokaklar, mahalleler, bakımsız ve atıl vaziyette bulunan yapılar potansiyel olarak suçu çekebilecektir. (Doğan ve Sevinç, 2011:30-31) Bu teoriye

göre küçük çaplı suçların engellenmesi ile büyük suçların önüne geçmek mümkün hale gelecektir.

2.9.1.2.5. Mekan Dizim Analiz Teorisi

Mekan dizimi 1970'li yıllarda Bill Hillier ve Juilienne Hanson tarafından geliştirilmiş insan hareketini ve algısını analiz edip, kentleşme dinamiklerini dizayn eden bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem günümüzde mimarlar tarafından şehirlerin algılanmasında ve binaların içyapılarının inşasında kullanılmaktadır. "Bu kavramla bağlantılı yapılan çalışmalar, mekânların bileşenlerine ayrılabilmesi ve kişilerin tercihlerinin analiz edilmesi sonucunda mekânların göreceli ilişkilerini ve entegrasyonunu tanımlayabilen harita ve grafikler üretmeye yöneliktir" (Düzgün, 2007:7).

Mekan dizim analiz kuramına göre aktif mekanların oluşturulması ve dağınık olmayan bütüncül yapıların inşası suçu önlemek için son derece önemlidir. Kent güvenliği hususunda yapılan çalışmalar da bölge düzeyinde ve geniş kapsamlı analizler gerçekleştirilmelidir. Kuramın öncelikli hedefi olarak mekânsal organizasyonun insan hareketlerini ve görüş alanlarını ne derece etkilediğini inceleyerek mekanların insanları bir araya getirme potansiyelini ortaya koymaktadır. Teorisyenler, suçla mücadele açısından mekanın sürekli kullanıcıları ile birlikte kısa süreli kullanıcıların da sahiplenme ve kontrol edebilme kapasitesinin artırılması gerektiğini savunmaktadır (Düzgün, 2007:7).

III. BÖLÜM

3.1. Araştırmanın Önemi

Suç ve suçlulukla mücadele kapsamında birçok teori ortaya konulsa da 20. yy itibariyle suçun çok değişkenli ve homojen yapısı suç olgusu ile mücadeleyi zorlaştırmıştır. Çağın getirdiği teknolojik gelişmeler, suç aletlerinin kolaylıkla temini, psikolojik problemlerin artması, sosyal medya/iletişim araçlarının yaygın kullanımı vb. nedenler insanların daha rahat suç işlemesine de imkan sağlamaktadır. Bu çalışma da, bir önceki bölümde özleri itibariyle açıklanan suçla mücadele kuramlardan faydalanılarak suç türlerine göre değerlendirmeler yapıp günümüz gelişmeleri ışığında suçun önlenmesi kapsamında gerçekleştirilebilecek kentleşme politikaları izah edilmeye çalışılmıştır. İzah edilen kuramların genele dönük ve Türk toplum yapısını incelemeden yaptıkları çıkarımlar suçla mücadelede yetersiz kalmaktadır. Günümüz koşulları değerlendirilerek müstakil suç tiplerine yönelik yapılacak çalışmalar suçla mücadeleye daha önemli katkılar sağlayacaktır. Bu bağlamda Tokat ve Erbaa ilçesinde suç eksenli olarak yıllara göre değişen suç işleme oranları değerlendirilerek bölgesel mücadele planları izah edilmeye çalışılmıştır. Bu planların oluşturulmasında ise kentsel mekanda suçun önlenmesini irdeleyen yaklaşımlar dikkate alınarak günümüz koşullarında ne şekilde tatbik edilebileceği suç bazlı değerlendirilmiştir. Örneğin uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanma suçunun arttığı bir bölgede metruk, kullanılmayan binaların yıkımı için gerekli tedbirlerin alınması Kırık Pencereler Teorisyenlerine ait çıkarımlardan biridir. Keza bir bölgede artan aile içi şiddet içerir bir suça yönelik yapılacak analizler, Kentsel Tasarımla Suç Önleme Teorisyenlerinin ortaya koyduğu olasılık mühendisliği kapsamında kendisini göstermektedir. Malvarlığına yönelik gerçekleştirilen suçlarla mücadele kapsamında güvenlik kameralarının kör nokta bırakmayacak şekilde kolluk birimleri ile koordinasyonla iş yerlerine takılmasına yönelik çalışma ise Suç Deseni Teorisyenlerinin ortaya koyduğu çıkarımlardan biridir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada kentleşmenin suç üzerindeki etkilerini irdelemek ve kentleşme dinamiklerinin suça etkisini incelemek için ülkemizin Tokat ili ve Erbaa ilçesinin nüfusu diğerlerine nazaran daha yoğun olan mahalleleri seçilmiştir. Bu iki il ve ilçe merkezinde 2018-2021 yılları arasında meydana gelen 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu İkinci Kısım Birinci Bölümünde yer alan Hayata Karşı Suçlar, İkinci Bölümde yer alan Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar, Altıncı Bölümde yer alan Cinsel Dokunulmazlığa Karşı

Suçlar, Yedinci Bölümde yer alan Hürriyete Karşı Suçlar, Sekizinci Bölümde yer alan Şerefe Karşı Suçlar incelenmiştir. Bu iki mahalde işlenen suçlar açısından bir yerel yönetim birimi olan belediyenin düzenli ve sağlıklı bir kentleşme için atması gereken adımların analizi yapılacaktır. Anılan suç gruplarındaki veriler mahalle bazlı değerlendirilerek bölge bölge sağlıklı kentleşme için yerel yönetimin üzerine düşen sorumluluklar ve yapabileceği çalışmalar izah edilmeye çalışılmıştır.

Tokat merkez ilçesi ve Erbaa ilçesinde 2018-2021 yılları arasında başlatılan soruşturmanın coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak yorumlanmasında izlenen yöntem olarak suç olgusu ve suçluluğu inceleyen teoriler, sonrasında kentleşme konusu ve kentlerde suçu önlemeye yönelik teoriler irdelenmiştir. Kavramsal temel izahından sonra coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak elde elde grafik olmayan veriler tablolaştırılmış, anılan yıllarda başlatılan soruşturmalara göre mahallelerde suç oranlarının düşürülmesi adına atılması gereken kentleşme adımları izah edilmeye çalışılmıştır

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki nüfusun artmasıyla birlikte bölgedeki suç oranları ve sağlıksız kentleşme hareketleri artmaktadır. Söz konusu artışı azaltmak adına merkezi idarenin taşra teşkilatlarının görev ve yetkileri yanında bir yerel yönetim birimi olan belediyelerin de 5393 Sayılı Belediye Kanunu'ndan kaynaklanan sorumlulukları mevcuttur. Belde sakinlerinin mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanması ile birlikte ulaşım ve ışıklılandırma sistemleri, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar, konut, kültür, sanat, sportif faaliyetler, sosyal hizmetler, meslek ve beceri kazandırma kurslarının açılması ile ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi hizmetlerde bulunma sorumluluğu vardır. Suç ve suç olgusu ile mücadele açısından ayrıca sağlıklı ve düzenli kentleşmenin inşası adına bu sorumluluklar önemlidir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde, çalışma kapsamında kullanılan materyal ve izlenen yöntem izah edilmiştir.

3.3.2 Çalışma Alanı ve Sınırlılıkları

Tokat ili Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde 39.51 – 40.55 kuzey enlemleri ile 35.27- 37.39 doğu boylamları arasında yer almaktadır. Yüz ölçümü yaklaşık 10,044 km² olup nüfusu 2023 TÜİK verilerine göre toplamda 597.920'dir. Kuzeyinde Samsun, kuzeydoğuda Ordu, doğu ve güneyinde Sivas, güneybatıda Yozgat ve batıdan Amasya ile komşudur. Çalışmanın birinci alanı olan merkez ilçenin nüfusu 2022 TÜİK verilerine göre

206221'dir. Merkez ilçeden sonra en yüksek nüfusa sahip çalışmanın ikinci alanı olan Erbaa ilçesinin nüfusu ise 2022 TÜİK verilerine göre 100382'dir. Erbaa'nın yüz ölçümü ise 1.037 km² olup kuzeyinde Samsun Çarşamba ilçesi ile Ordu'nun Akkuş ilçesi, batısında Amasya'nın Taşova ilçesi, doğusunda Tokat'ın Niksar ilçesi, güneyden Tokat merkez ilçeleri ile komşudur.

Bu çalışmaya Tokat ili merkez ilçesi ile Erbaa ilçesinin konu edilmesinin en önemli nedeni söz konusu ilçelerin Tokat ilinin diğer ilçelerine nazaran son yıllarda daha hızlı büyümesi ve kentleşmesi ile suç oranlarının daha fazla artmasıdır. İlçelerin merkezinden çevresine yayılan büyüme hareketleri gözlemlendiğinde bu bölgelerin sanayileşmesi ve nüfus yoğunluğunun artmasıyla birlikte oluşabilecek suç potansiyeli önem arz etmektedir. Bu nedenle bu bölgelerde gerçekleştirilecek kentleşme adımlarına daha çok dikkat edilmelidir.

3.3.3 Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında temel materyal olarak, grafik halinde olmayan veriler kullanılmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan materyaller grafik haline getirilerek yorumlanmıştır. Tokat merkez ilçesi ve Erbaa ilçesinde 2018-2021 yılları arasında başlatılan soruşturmanın coğrafi bilgi sistemleri ile yorumlanmasına yönelik çalışmada Microsoft firması tarafından geliştirilen Microsoft Office Excel 2016 yazılımı kullanılmıştır.

Tokat ili merkez ve Erbaa ilçelerinde başlatılan soruşturmalar ilgili emniyet birimlerinden temin edilerek Microsoft Office Excel 2016 yazılımı ile tablolştırılmış, sonrasında suçlulukla mücadele açısından yorumlanmıştır.

3.4. Araştırmanın Bulguları ve Yorumlanması

Bu çalışmada Tokat ili ve Erbaa ilçesinde mahalle bazlı suç türlerinde meydana gelen değişim incelenerek bu suçlarla mücadele açısından belediyelerce ne gibi adımların atılması gerektiği irdelenecektir. Çalışmamızda Tokat ve Erbaa Emniyet Müdürlükleri istatistiklerinden faydalanılmıştır. Bu tablolarda suç olgusu mahalle bazlı değerlendirildiğinden 2018 ve 2021 yılları arasında ilgili mahallede işlenilmeyen suç, tablodan çıkartılmıştır. Bu nedenle suç türlerinde farklılıklar mahalle bazlı kendisini gösterebilir. Grafiklere geçmeden Tokat ili ve Erbaa ilçesinin dört yıllık nüfus değişiminin incelenmesinin fayda olacağı düşünülmüştür.

Tokat nüfusu, 2018 yılında 612.646'iken %0.02 artarak 2019 yılında 612.747 olmuştur. 2020 yılında ise %2.43 azalarak 597.861 olmuştur. 2021 yılında ise %0.79 artarak

602.567 olmuştur. Erbaa nüfusu ise, 2018 yılında 95.361 iken %0.26 artarak 2019 yılında 95.611 olmuştur. 2020 yılında ise %3.17 artarak 98.342 olmuştur. 2021 yılında ise %1.18 artarak 99.815 olmuştur.

Tokat ili merkez ilçesi mahallelerine yönelik yapılan gözlemlerde sırasıyla mahallelerin incelenmesinde,

YEŞİLIRMAK MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	85	98	76	75	334
	TAKSİRLE YARALAMA	73	70	60	58	261
	KASTEN ÖLDÜRME	0	0	0	1	1
	KASTEN ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS	0	0	0	2	2
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	1	1	1	0	3
ŞEREFİ KARŞI SUÇLAR HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	17	9	12	9	47
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	1	2	0	3
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	43	31	35	32	141
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	8	11	13	5	37
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	1	1	2	5
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	MALA ZARAR VERME	29	19	11	12	71
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	9	3	3	6	21
	DOLANDIRICILIK	4	7	7	9	27
	HIRSIZLIK	22	21	14	11	68
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	2	4	0	0	6
	CİNSEL TACİZ	2	1	3	4	10
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	1	4	2	8
DİĞER SUÇLAR	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	10	4	7	18	39
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	28	42	31	33	134
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	9	6	9	3	27
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	17	16	13	2	48
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	5	4	5	4	18
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	3	4	5	2	14
	PARADA SAHTECİLİK	2	3	4	2	11

Tablo 3.5.1

Yeşilirmak Mahallesinde vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete ve malvarlığına karşı işlenen suçlara ilişkin başlatılan soruşturmalarda genel olarak bir azalma görülmektedir. Ancak cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar ve trafik güvenliğini tehlikeye sokma olarak nitelendirilen çoğunlukla alkollü araç kullanma olarak karşımıza çıkan suçlarda yıl bazlı artışlar mevcuttur. Bu suçlarla mücadele açısından belediyenin yapacağı çalışmalar olarak adli makamlarla koordineli olarak suçların geleceğe dönük adli sicil etkisine ilişkin seminerler planlanmalı, il sağlık müdürlüğü ve ilgili idari birimlerle koordineli, alkol ve madde bağımlılığı kapsamında seminerler ve tedavi programları planlanmalı, tedavi sonrasında bireylerin sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeleri

ve iyileştirmeleri için ilgi alanlarına göre meslek edinme kurslarına bireyler yönlendirilmeli sonrasında ise özel teşebbüslere istihdam olanağı için aracı olunmalıdır. Alkol ve madde bağımlılığı tedavi merkezlerinde yapılan araştırmalarda rehabilitasyon ve tedavi sürecinden sonra sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeyen bireylerde yüksek oranda tekrardan bağımlılığın nüksettiği tespit edilmiştir. Bu sebeple bireyler tedavi sürecinden sonra sanatsal, sportif faaliyetler gibi alanlara yönlendirilmeli, ayrıca iş imkanı için aracı olunarak özel teşebbüslerde veya belediye iştiraklerinde çalışmalarını için olanak sağlanmalıdır. Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda suç faillerinin kör nokta olarak tabir edilen kamera görüntü kaydının bulunmadığı alanlarda suç işleme cüretleri artacağından mahalde açılacak işyerlerine belediye meclisi kararıyla kamera/güvenlik sistemi takılması zarurieti getirilmelidir. Bu sistemler emniyet asayiş birimleri ile koordineli olarak takıldığında fonksiyonel faydası artacaktır.

YENİYURT MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	29	20	31	26	106
	TAKSİRLE YARALAMA	60	39	54	40	193
	KASTEN ÖLDÜRME	0	0	1	0	1
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	1	1	3	0	5
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	7	4	1	1	13
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	12	15	11	18	56
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	1	2	2	0	5
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	0	0	2	3
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	9	10	9	9	37
	DOLANDIRICILIK	1	2	6	5	14
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	9	1	2	5	17
	MALA ZARAR VERME	8	8	6	7	29
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	0	0	1	2
	CİNSEL TACİZ	1	0	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	3	7	2	2	14
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	1	0	0	4	5
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	4	1	1	2	8
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	0	4	2	7
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	3	5	4	3	15
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	3	3	0	2	8
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	14	42	39	59	154

Tablo 3.5.2

Yeniuyurt mahallesinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlara ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamakla birlikte trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu olarak kanun koyucu tarafından düzenlenmiş ve çoğunlukla alkollü araç kullanma

şeklinde karşımıza çıkan suç açısından il sağlık müdürlüğü ve ilgili idari birimlerle koordineli alkol ve madde bağımlılığı kapsamında seminerler ve tedavi programları planlanmalı, tedavi sonrasında bireylerin sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeleri ve iyileştirmeleri için ilgi alanlarına göre meslek edinme kurslarına bireyler yönlendirilmeli sonrasında ise özel teşebbüslere istihdam olanağı için aracı olunmalıdır. Alkol ve madde bağımlılığı tedavi merkezlerinde yapılan araştırmalar da rehabilitasyon ve tedavi sürecinden sonra sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeyen bireylerde yüksek oranda tekrardan bağımlılığın nüksettiği tespit edilmiştir. Bu sebeple bireyler tedavi sürecinden sonra sanatsal, sportif faaliyetler gibi alanlara yönlendirilmeli ayrıca iş imkanı için aracı olarak özel teşebbüslerde veya belediye işbirliklerinde çalışmalarını için olanak sağlanmalıdır.

ESENTEPE MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	36	31	32	34	133
	TAKSİRLE YARALAMA	24	29	19	18	90
ŞEREFİ KARŞI SUÇLAR	HAKARET	10	8	5	11	34
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	1	0	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	23	26	24	22	95
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	7	7	3	7	24
	HIRSIZLIĞI	6	8	4	2	20
	DOLANDIRICILIK	2	6	7	11	26
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	3	2	3	3	11
	MALA ZARAR VERME	10	10	12	4	36
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	1	0	1	3
	CİNSEL TACİZ	2	1	3	2	8
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	2	1	2	2	7
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	2	2	0	4
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	19	4	6	8	37
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	18	6	7	6	37
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	1	3	0	0	4
	SAĞLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ	3	0	0	1	4
	ŞANTAJ	0	0	3	1	4
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	9	4	15	7	35

Tablo 3.5.3

Esentepe mahallesinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlara ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibarıyla gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

YENİ MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA	KASTEN YARALAMA	41	46	28	30	145
	TAKSİRLE YARALAMA	26	23	15	27	91

KARŞI SUÇLAR	KASTEN ÖLDÜRME	0	2	0	0	2
	KASTEN ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS	0	0	0	1	1
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	22	19	15	7	63
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	0	0	2	2
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	31	19	33	34	117
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	7	9			16
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	5	5	10
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	11	5	13	5	34
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	0	0	5	0	5
	DOLANDIRICILIK	3	2	2	12	19
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	2	1	1	2	6
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	2	0	2	3	7
	MALA ZARAR VERME	10	3	5	7	25
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	0	3	3	6
	CİNSEL TACİZ	1	1	0	2	4
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	3	1	1	0	5
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	1	0	1	0	2
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	2	1	0	3	6
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	7	3	5	5	20
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	1	2	0	1	4
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	2	0	1	4
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	10	5	5	5	25
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	1	1	0	2	4
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	2	1	2	4	9
	RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	0	5	1	2	8
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	15	14	18	9	56
	BEDESTENLİOĞLUOSB MAHALLESİ					
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	7	11	3	5	26
	TAKSİRLE YARALAMA	6	4	2	2	14
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	1	0	0	0	1
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	0	1	0	0	1
	İFTİRA	1	0	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	5	4	7	2	18
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	0	0	0	0
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	3	3	1	3	10
	DOLANDIRICILIK	0	1	0	1	2
	MALA ZARAR VERME	1	3	0	1	5
DİĞER SUÇLAR	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	0	1	1	5	7

Tablo 3.5.4

Bedestenlioğlu ve Yeni mahallesinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle nitelikli bir artış bulunmamakla birlikte iş kazası şeklinde ortaya çıkan kanun koyucu tarafından taksirle yaralama şeklinde düzenlenmiş suç tipinde gelişen teknolojik imkanlara rağmen herhangi bir azalma meydana gelmeyip artışlar göze çarpmaktadır. Belediyelerce bu bölgede mevcut işletmelerde çalışan işçilere yönelik olarak işletme

sahipleri ile koordineli iş kazalarının önlenmesi adına seminerler planlanmalıdır. Şehrin büyük bir organize sanayi bölgesine sahip olması nedeniyle çalışan binlerce işçinin maruz kalabileceği iş kazaları önem verilmesi gereken bir olgudur. Her ne kadar işletmelerin iş güvenliği açısından denetim mekanizması merkezi idarenin taşra yapılanmasının görev ve yetkileri içerisinde kalsa da işçilere yönelik bilinçlendirme programları akademik personeller ile birlikte belediyelerin desteğiyle icra edilebilir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yapılan araştırmalar da iş kazalarının %50'sinin kolaylıkla önlenabilir kazalardan olduğu, %48'inin ise sistemli bir çalışma neticesinden önlenebileceği ortaya koyulmuştur. Bu analiz göz önüne alındığında iş kazalarının %98'inin önlenmesinin mümkün olduğu göze çarpmaktadır. İş kazalarının önlenmesinde ilk önemli husus iş yerlerinde gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmasını sağlamaktır. Bunun sonrasında ise işçilerin bilinçlendirmesi ve tedbirlere yönelik kurallara uyulması iş kazalarını minimize edebilecektir.

GÜLBAHARHATUN MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	42	41	31	35	149
	TAKSİRLE YARALAMA	28	26	11	42	107
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	9	7	5	5	26
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	1	0	1	0	2
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	20	24	22	21	87
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	7	5	4	4	20
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	1	1	2
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	6	5	7	6	24
	DOLANDIRICILIK	4	7	9	11	31
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	3	1	3	4	11
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	2	1	0	1	4
	MALA ZARAR VERME	16	8	10	7	41
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	2	1	0	4
	CİNSEL TACİZ	2	4	0	2	8
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	0	1	0	2
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	4	1	1	1	7
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	5	5	3	3	16
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	0	1	1	1	3
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	4	3	1	1	9
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	10	5	4	6	25
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	3	2	1	2	8
	RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	0	16	2	5	23
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	21	25	17	17	80

Tablo.3.5.5

Gülbaharhatun mahallesinde ise şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel

dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamakla birlikte vücut dokunulmazlığına karşı suçlar arasında bulunan kasten yaralama suçunun diğer bölgelere nazaran daha yoğun işlendiği göze çarpmaktadır. Bu suç kapsamında belediye tarafından valilik ile koordineli olarak sosyal hizmet uzmanları ve sosyal çalışmacılarla birlikte bireyleri suça iten nedenlerin tespiti için sosyolojik bir araştırma yapılmalıdır. Bu çalışma sonucunda suçun altında yatan neden tespit edilerek ilgili mahalle açısından bir rehabilite ve çözüm programı oluşturulmalıdır. Örneğin müsnet suçun kaynağı gelir düşüklüğü ve yoksulluk ise meslek edinme kurslarında kursiyer olarak bireyler, bir branşta uzmanlaştırılmalı bu süreç zarfında da aynı/nakdi desteklerden faydalandırılmalıdır. Şayet psikolojik bir olgudan kaynaklıysa gerekli tedavi kurumlarına yönlendirilmesi için destek olunmalıdır.

ALİPAŞA MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	38	33	27	27	125
	TAKSİRLE YARALAMA	25	14	14	14	67
	KASTEN ÖLDÜRME	0	0	1	0	1
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	8	7	6	3	24
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	0	1	0	1
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	1	0	1	0	2
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	16	24	20	15	75
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2	5	1	2	10
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	2	2	0	0	4
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	10	4	4	21	39
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	1	1	1	0	3
	DOLANDIRICILIK	17	3	12	10	42
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	3	5	4	3	15
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	2	0	1	1	4
	MALA ZARAR VERME	12	8	9	10	39
	NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK (TCK 158)	2	1	1	0	4
	YAĞMA (GASP)	1	1	0	0	2
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	1	0	0	1
	CİNSEL TACİZ	2	0	1	0	3
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	1	0	1	3
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13).	3	2	1	7	13
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	7	2	1	4	14
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	2	1	1	1	5
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	0	2	0	1	3
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	3	3	4	11
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	5	3	2	7	17
	KARŞILIKSIZ YARARLANMA	2	0	0	0	2
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	1	0	0	1
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	0	1	0	1
	KUMAR OYNANMASI İÇİN YER VE İMKAN SAĞLAMA	1	1	1	1	4
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	1	4	0	0	5
	RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	1	0	1	2	4

		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
	ZİMMET	1	0	0	0	1
	ŞANTAJ	0	0	1	1	2
	KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SATIN ALMAK, KABUL ETMEK	1	0	0	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	19	21	14	18	72
KARŞIYAKA MAHALLESİ						
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	30	30	23	21	104
	TAKSİRLE YARALAMA	21	22	14	31	88
	KASTEN ÖLDÜRME	0	1	0	0	1
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	4	6	4	5	19
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	0	1	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	27	12	15	28	82
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	4	0	0	0	4
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	6	3	4	6	19
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	2	0	0	0	2
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	10	11	6	9	36
	DOLANDIRICILIK	2	3	11	10	26
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	1	1	1	4
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	1	1	0	1	3
	MALA ZARAR VERME	8	4	3	2	17
	YAĞMA (GASP)	1	0	1	1	3
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	1	2	0	4
	CİNSEL TACİZ	2	1	1	0	4
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	2	1	0	2	5
DİĞER SUÇLAR	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	0	0	1	0	1
	5809 SKM ELEKTRONİK HABERLEŞME KANUNU	1	0	2	0	3
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	0	1	0	2
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	15	5	7	9	36
	BEDELSİZ SENEDİ KULLANMA	0	0	0	1	1
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	0	1	1	0	2
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	0	3	0	0	3
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	0	3	1	5
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	7	2	3	8	20
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	2	1	3
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	3	0	1	1	5
	SAĞLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ	1	2	1	0	4
	ŞANTAJ	1	0	0	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	5	8	3	9	25

Tablo 3.5.6

Alipaşa ve Karşıyaka mahallelerinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
TOPÇAM MAHALLESİ						

VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	11	14	15	13	53
	TAKSİRLE YARALAMA	5	7	9	3	24
	KASTEN ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS	1	0	0	0	1
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	1	0	0	1	2
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	3	2	2	6	13
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	0	0	1	1
	İFTİRA	1	1	0	0	2
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	12	11	15	10	48
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	3	1	0	0	4
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	6	2	3	2	13
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	1	0	0	1
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	3	2	2	4	11
	DOLANDIRICILIK	0	1	2	4	7
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	2	0	2	2	6
	MALA ZARAR VERME	2	0	5	1	8
	YAĞMA (GASP)	1	0	0	0	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	1	0	0	0	1
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	1	0	0	2
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	2	1	1	2	6
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	9	6	4	7	26
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	1	1	0	0	2
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	0	0	1	0	1
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	0	0	1	2
	GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	0	1	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	3	4	4	4	15
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	0	3	3
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	3	3	1	6	13

Tablo 3.5.7

Topçam mahallesinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamakla birlikte malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında bulunan dolandırıcılık suçunda ufak bi artış görülmektedir. Dolandırıcılık suçu açısından suç mağdurları kapsamında öncelikle adli makamlarla gerekli müzakereler gerçekleştirilerek mahalle sakinlerinin hangi tür dolandırıcılık eylemleri ile karşı karşıya geldiği belirlenmelidir. Sonrasında bu ve benzer yöntemler hakkında mahalle sakinlerine kolluk kuvvetlerinin, adli makamların ve akademik personellerin katılımı ile seminerler programlanmalıdır. Müsnet suçun hedef grubu genellikle yaşlılar olması nedeniyle seminer katılımcılarının orta yaş ve üstü grubu olması için gerekli adım koordine edilmelidir. Suç failleri açısından ise malvarlığına karşı işlenen suçlarla mücadelede öncelikle belediye tarafından mahalle halkı taranarak fakir/yoksul ailelerin tespiti önem arz etmektedir. Bu ailelere aynı/nakdi yardımlar düzenli aralıklarla yapılarak aile bireylerinden uygun olanlar meslek edindirme kurslarına yönlendirilmeli ve istihdam olanağı sağlanmalıdır. Bu suçların adli sicil yönünden geleceğe dönük etkileri adli makamlarla koordineli olarak seminer

şeklinde mahalleliyle paylaşılmalıdır. Müsnet suçun soruşturulmasında uygulamada karşımıza çıkan bir zorluk olan şüphelilerin tespiti hususu için söz konusu mahallede açılacak olan iş yerlerinde ruhsatların belirli prosedürler akabinde verilmesi için kararlar alınmalıdır. (Belediye meclisinde böyle bir karar almak mümkün mü araştırılım) Örneğin açılacak işyerlerine kolluk birimleri ile koordineli olarak kör noktaların minimize edildiği kamera sistemlerinin takılması şartı getirilebilir. Kolluk birimlerinin diğer işyerlerine ait kameraları da inceleyerek analiz ettiği bölgelerde boş alan kalmayacak tarzda kamera sistemlerinin kurulması şart koşulmalıdır. Suçlulukla mücadele açısından önemli bir olgu da suçlu bireylerin sosyalleşmesini ve rehabilite olmasını sağlamaktır. Bu kapsamda mahalle sakinlerinin anket vs. yoluyla talepleri alınıp analiz edilerek gerekli sosyal donatı alanları inşa edilmeli, bu alanlardan istifade edilmesini teşvik etmek amacıyla spor, kültür, sanat vb. eğitimlere belirli periyotlarla programlar icra ettirilmelidir.

BAHÇELİEVLER MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				TOPLAM
		2018	2019	2020	2021	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	11	20	11	13	55
	TAKSİRLE YARALAMA	8	6	6	4	24
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	5	1	3	3	12
	İFTİRA	0	0	1	1	2
	TEHDİT	10	16	13	13	52
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	3	4	4	2	13
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	0	2	2
	HIRSIZLIK	1	6	2	2	11
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	2	0	0	0	2
	BAŞKASINA AİT KİMLİK VEYA KİMLİK BİLGİLERİNİN KULLANILMASI	1	0	0	0	1
	DOLANDIRICILIK	2	2	6	6	16
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	0	3	0	4
	MALA ZARAR VERME	5	5	2	6	18
	YAĞMA (GASP)	1	0	0	0	1
	CİNSEL SALDIRI	0	0	3	0	3
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	0	0	1	1	2
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	0	1	0	2
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	1	0	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	6	1	3	3	13
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	0	0	0	1
	HAKKI OLMAYAN YERE TECAVÜZ	1	0	1	0	2
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	4	7	5	18
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	1	0	0	1	2
	SAĞLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ	1	1	0	0	2
	SUÇ DELİLLERİNİ YOK ETME, GİZLEME VEYA DEĞİŞTİRME	0	1	1	0	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	1	2	2	3	8
	SOĞUKPINAR MAHALLESİ					

		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	16	18	18	17	69
	TAKSİRLE YARALAMA	7	13	13	13	46
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	KASTEN ÖLDÜRME	0	1	0	0	1
	HAKARET	2	2	2	2	8
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL ETME	0	1	0	1	2
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	11	11	10	9	41
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2	3	3	3	11
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	1	0	1
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	0	1	4	2	7
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	0	0	2	0	2
	DOLANDIRICILIK	2	2	3	5	12
	İŞYERİNDEN VE KURUMDAN HIRSIZLIK	0	1	2	0	3
	MALA ZARAR VERME	7	6	3	6	22
	YAĞMA (GASP)	0	0	1	0	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	0	1	0	1
	CİNSEL TACİZ	0	3	1	1	5
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	1	1	0	0	2
DİĞER SUÇLAR	5809 SKM ELEKTRONİK HABERLEŞME KANUNU	1	0	0	0	1
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	1	1	1	4
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	10	2	2	3	17
	FUHŞA TEŞVİK,ARACILIK VEYA ZORLAMA	1	1	0	0	2
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME)	1	1	1	1	4
	GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA	0	1	1	0	2
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	0	5	4	11
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	1	0	1	1	3
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	1	0	0	1	2
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	1	0	0	0	1
	ŞANTAJ	0	1	0	1	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	6	6	1	4	17
	ALTIYÜZEVLER MAHALLESİ					
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	19	18	8	12	57
	TAKSİRLE YARALAMA	19	14	6	14	53
	KASTEN ÖLDÜRME	0	0	1	0	1
	KASTEN ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS	1	0	0	0	1
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	4	2	0	2	8
	İFTİRA	0	2	0	0	2
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	1	0	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	2	9	11	11	33
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	1	0	2	0	3
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	4	3	2	3	12
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	1	0	1	2
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	9	2	3	4	18
	DOLANDIRICILIK	0	2	2	5	9
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	1	2	0	3
	İŞYERİNDEN VE KURUMDAN HIRSIZLIK	8	0	2	2	12
	MALA ZARAR VERME	3	5	0	2	10
CİNSEL SALDIRI	0	1	1	0	2	

CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	1	1	0	0	2
		ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	1	0	1
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	1	0	0	0	1
	5809 SAYILI KANUNA MUH.	1	0	0	0	1
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	3	0	0	1	4
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	5	3	1	4	13
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME (GÖREVLİ MEMURA MUKAVEMET)	0	1	0	0	1
	İNTİHARA YÖNLEDİRME	5	3	3	1	12
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	1	1	0	0	2
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	0	0	1	1
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	3	0	1	0	4
	RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	0	0	0	1	1
	SAĞLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ	0	2	0	0	2
	ŞANTAJ	0	0	0	1	1
	KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SATIN ALMAK, KABUL ETMEK VEYA BULUNDURMAK	1	0	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	9	6	8	3	26
MEHMETPAŞA MAHALLESİ						
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	19	15	17	17	68
	TAKSİRLE YARALAMA	5	5	5	11	26
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	1	0	1	1	3
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	0	0	0	0
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	10	17	14	6	47
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	2	1	0	3
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	0	6	3	1	10
	DOLANDIRICILIK	2	1	2	1	6
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	1	0	1	2
	MALA ZARAR VERME	5	5	3	4	17
	YAĞMA (GASP)	0	2	0	0	2
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	0	0	0	1
	CİNSEL TACİZ	0	1	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	0	0	2	2
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	3	1	0	0	4
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	9	2	1	6	18
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	1	0	1	0	2
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	0	3	0	0	3
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	0	0	1	1	2
	İNTİHARA YÖNLEDİRME	2	4	0	1	7
	ŞANTAJ	1	0	0	1	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	0	2	2	7	11

Tablo 3.5.8

Bahçelievler, Soğukpınar, Altıyüzevler ve Mehmetpaşa mahallelerinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin

başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

PERAKENDE MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	22	24	14	18	78
	TAKSİRLE YARALAMA	10	9	7	9	35
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	0	0	1	1
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	2	1	3	6	12
	İFTİRA	0	0	0	1	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	9	11	12	7	39
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	1	0	0	0	1
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2	4	3	0	9
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	1	0	1
	HIRSIZLIK	2	1	2	2	7
	BAŞKASINA AİT KİMLİK VEYA KİMLİK BİLGİLERİNİN KULLANILMASI	0	0	2	0	2
	DOLANDIRICILIK	1	0	1	3	5
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	0	2	2
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	MALA ZARAR VERME	2	6	0	4	12
	CİNSEL TACİZ	1	0	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	0	0	1	2
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	0	0	2	3
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	6	2	5	2	15
	BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME	0	1	0	1	2
	FUŞA TEŞVİK,ARACILIK VEYA ZORLAMA	1	0	0	0	1
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	0	0	2	0	2
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	4	1	0	6
	RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	1	0	0	0	1
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	2	4	0	2	8	
BÜYÜK BEYBAĞI MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	5	8	12	10	35
	TAKSİRLE YARALAMA	12	5	4	7	28
	KASTEN ÖLDÜRME	0	0	1	0	1
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	1	0	0	1
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	0	2	2	3	7
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	5	6	2	3	16
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	3	1	1	5
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	1	6	2	0	9
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	0	0	0	1	1
	DOLANDIRICILIK	0	0	1	4	5
	MALA ZARAR VERME	2	2	0	0	4
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	2	0	1	0	3
	CİNSEL TACİZ	0	1	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	1	0	0	2
	5809 SKM ELEKTRONİK HABERLEŞME KANUNU	2	0	0	0	2
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	1	0	0	2
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	6	2	1	4	13
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	0	0	1	2
İNTİHARA YÖNLENDİRME	3	3	3	2	11	

KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	1	0	1
KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	1	0	0	1
RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	1	0	0	0	1
RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	0	1	0	0	1
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	2	1	6	2	11

Tablo 3.5.11

Perakende ve Büyük Beybağı mahallelerinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamakla birlikte mahalle bazlı yapılan değerlendirmede aile hukukundan kaynaklanan yükümlüğün ihlali suçu açısından ufak bir artış gözlemlenmiştir. Bu suç açısından belediye tarafından anılan mahalle sakinlerine akademik kadrolarla ve valilik sosyal hizmet uzmanlarıyla koordineli olarak problemlerin tespitine yönelik tarama testleri uygulanmalıdır. Tarama testlerinden elde edilecek verilere göre seminer programları planlanmalı, aileler bilinçlendirilmelidir. Hususen müsnet suçun belli bölgeler/sokaklarda yoğunlaştığı tespit edilirse bu bölgelere/sokaklara ailelerin kaliteli vakit geçirmeleri adına sosyal donatı alanları inşa edilmelidir.

YARAHMET MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				TOPLAM
		2018	2019	2020	2021	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	17	6	10	6	39
	TAKSİRLE YARALAMA	11	0	5	8	24
ŞEREF KARSU SUÇLAR	HAKARET	2	1	3	2	8
	İFTİRA	0	1	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	5	9	4	2	20
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2	0	1	0	3
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	6	3	2	2	13
	DOLANDIRICILIK	8	4	3	7	22
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	3	1	1	3	8
	MALA ZARAR VERME	6	3	4	1	14
	SUÇ EŞYASININ SATIN ALINMASI VEYA KABUL EDİLMESİ	1	0	0	0	1
	YAĞMA (GASP)	0	1	1	0	2
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	1	0	0	1
	CİNSEL TACİZ	0	1	0	0	1
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTISMARI	1	0	0	1	2
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	0	1	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	5809 SKM ELEKTRONİK HABERLEŞME KANUNU	2	0	0	0	2
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	1	0	1	3
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	1	1	0	3	5
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	0	0	2	0	2
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME)	2	0	2	1	5
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	3	0	3	3	9
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	0	1	1

	PARADA SAHTECİLİK TCK-197	2	1	2	0	5
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	1	1	0	0	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	1	2	4	6	13

Tablo 3.5.12

ÇAY MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	12	7	10	10	39
	TAKSİRLE YARALAMA	11	5	5	9	30
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	1	0	4	2	7
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	9	7	5	4	25
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	3	0	3	0	6
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	AÇIKTAN HIRSIZLIK	1	0	0	1	2
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	0	0	1	0	1
	DOLANDIRICILIK	2	0	1	1	4
	EV DEN HIRSIZLIK	1	1	1	1	4
	İŞYERİNDEN VE KURUMDAN HIRSIZLIK	0	0	0	1	1
	MALA ZARAR VERME	2	2	2	3	9
	MOTOSİKLET HIRSIZLIĞI	0	1	1	0	2
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	0	0	0	1	1
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	0	0	1	2
DİĞER SUÇLAR	5809 SKM ELEKTRONİK HABERLEŞME KANUNU	1	0	0	0	1
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	2	0	1	0	3
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	9	2	3	7	21
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	2	0	0	0	2
	HAYVANI TEHLİKE YARATACAK ŞEKİLDE SERBEST BIRAKMA	0	0	0	1	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	3	3	1	9
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	1	0	1
	SAĞLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ	0	0	1	0	1
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	3	3	1	3	10	

Tablo 3.5.13

Yarahmet ve Çay mahallelerinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

DEVEGÖRMEZ MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	16	19	14	18	67
	TAKSİRLE YARALAMA	5	2	6	2	15
	KASTEN ÖLDÜRME	0	1	0	0	1
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	0	1	0	1
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	1	1	1	2	5
	İFTİRA	0	0	2	1	3
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	6	5	11	8	30
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	1	0	0	0	1
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	0	3		3
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	4	7	1	3	15
	BAŞKASINA AİT KİMLİK VEYA KİMLİK BİLGİLERİNİN KULLANILMASI	0	0	0	1	1
	DOLANDIRICILIK	1	0	1	4	6
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	1	1	1	4
	MALA ZARAR VERME	4	0	3	4	11

	SUÇ EŞYASININ SATIN ALINMASI VEYA KABUL EDİLMESİ	0	1	0	0	1
	YAĞMA (GASP)	0	0	0	1	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	0	0	0	0	0
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	1	1	0	2
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	0	0	0	1	1
	298 SAYILI SEÇİM KANUNUNA MUHALEFET	1	0	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	0	0	2	3
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	0	6	4	2	12
	FUŞA TEŞVİK, ARACILIK VEYA ZORLAMA	0	0	2	0	2
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	0	1	0	0	1
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	1	1	2	0	4
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	2	0	0	1	3
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	4	5	3	1	13
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	1	0	0	0	1
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	1	0	0	0	1
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	1	0	0	1	2
	ŞANTAJ	0	0	0	1	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA (Alkollü Araç Kullanmak, Hasarlı Trafik Kazası, Tehlikeli Araç Kullanmak)	1	2	5	6	14

Tablo 3.5.14

Devegörmez mahallesinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamakla birlikte 2022 yılı verilerinde belirtildiği üzere çocuğun cinsel istismarı suçunda anormal bir artış yaşanmıştır. Bu suç açısından belediyece öncelikle olarak Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordinasyon kurularak yaş düzeylerine uygun bir surette mahallede bulunan okullarda cinsel saik içerir eylemler hakkında eğitim panelleri programlanmalıdır. Bir yandan çocuklara yönelik eğitim yürütülürken bir yandan adli mercilerle koordinasyon kurularak mahalle sakinlerine münsnet suçun adli sicil yönünden geleceğe dönük etkileri hakkında seminerler programlanmalıdır. Bu suçun işlenmesine elverişli metruk/kullanılmaz binalar ivedi olarak tespit edilerek yıkımı için valilikle işbirliği içerisinde gerekli adımlar atılmalıdır.

KALEARDI MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				TOPLAM
		2018	2019	2020	2021	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	16	17	14	17	64
	TAKSİRLE YARALAMA	11	5	4	9	29
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	0	1	0	1
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	8	12	9	11	40
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	0	1		1
	İFTİRA	1				1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	16	14	17	9	56
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	1				1
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2	2	1	0	5
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	0	0	1	2
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HİRSIZLIK	1	3	3	3	10
	DOLANDIRICILIK	0	1	3	7	11
	EVĐEN HİRSIZLIK	0	2	0	1	3
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	1		1

	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	0	1			1
	MALA ZARAR VERME	6	7	5	4	22
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1				1
	CİNSEL TACİZ	0	0	0	1	1
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	1	0	2	3
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	2	0	1	2	5
	MÜHÜR BOZMA	0	0	0	1	1
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	1	0	3	0	4
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	0	0	0	1	1
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME (GÖREVLİ MEMURA MUKAVEMET)	4	2	2		8
	GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	3	1	4
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	4	6	4	5	19
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	1			1
	PARADA SAHTEÇİLİK	0	0	1		1
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	1	0	1	2
	RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	1	0			1
	ŞANTAJ	0	1			1
	KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARICI					
MADDE SATIN ALMAK, BULUNDURMAK	1	1			2	
TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	4	2	1	6	13	

Tablo 3.5.15

ERENLER MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				TOPLAM
		2018	2019	2020	2021	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	11	10	4	6	31
	TAKSİRLE YARALAMA	13	6	5	5	29
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	2	1	2	0	5
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	1	0	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	2	12	5	6	25
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	1	1	1	1	4
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	0	0	0	1
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HİRSİZLİK	2	0	3	1	6
	DOLANDIRICILIK	1	0	2	2	5
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	1	0	0	2
	MALA ZARAR VERME	3	0	6	2	11
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	0	2	0	2
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	2	1	1	1	5
DİĞER SUÇLAR	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	8	1	4	0	13
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	1	1	0	0	2
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	1	0	1	1	3
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	3	1	1	7
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	1	0	0	1
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	1	0	0	0	1
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	0	0	1	1
	SAĞLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ	1	1	0	0	2
	ŞANTAJ	0	1	1	0	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	6	6	46	62	120

Tablo 3.5.16

Kaleardı ve Erenler ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle

gözle görülür bir artış bulunmamakla birlikte Erenler mahallesinde 2020 ve 2021 yıllarında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu olarak kanun koyucu tarafından düzenlenmiş ve çoğunlukla alkollü araç kullanma şeklinde karşımıza çıkan suçta ciddi bir artış göze çarpmaktadır. Bu suç kapsamında il sağlık müdürlüğü ve ilgili idari birimlerle koordineli alkol ve madde bağımlılığı kapsamında seminerler ve tedavi programları planlanmalı, tedavi sonrasında bireylerin sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeleri ve iyileştirmeleri için ilgi alanlarına göre meslek edinme kurslarına bireyler yönlendirilmeli sonrasında ise özel teşebbüslere istihdam olanağı için aracı olunmalıdır. Alkol ve madde bağımlılığı tedavi merkezlerinde yapılan araştırmalar da rehabilitasyon ve tedavi sürecinden sonra sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeyen bireylerde yüksek oranda tekrardan bağımlılığın nüksettiği tespit edilmiştir. Bu sebeple bireyler tedavi sürecinden sonra sanatsal, sportif faaliyetler gibi alanlara yönlendirilmeli ayrıca iş imkanı için aracı olarak özel teşebbüslerde veya belediye işbirliklerinde çalışmaları için olanak sağlanmalıdır.

MAHMUTPAŞA MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				TOPLAM
		2018	2019	2020	2021	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	10	22	10	21	63
	TAKSİRLE YARALAMA	6	7	8	5	26
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	0	0	1	1
ŞEREF KARŞI SUÇLAR	HAKARET	6	1	4	4	15
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	1	0	0	0	1
	İFTİRA	1	0	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	13	10	11	6	40
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	1	0	0	0	1
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	3	1	1	1	6
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HİRSİZLİK	2	3	1	1	7
	DOLANDIRICILIK	1	0	2	2	5
	EVĐEN HİRSİZLİK	1	1	0	0	2
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	0	1	2	4
	İŞYERİNDEN VE KURUMDAN HİRSİZLİK	1	0	0	1	2
	MALA ZARAR VERME	5	2	6	2	15
	SUÇ EŞYASININ SATIN ALINMASI VEYA KABUL EDİLMESİ	0	1	0	0	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	0	2		2
	CİNSEL TACİZ	0	1	0	1	2
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	2	0	1	3
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	6	6	4	8	24
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	1	1	0	1	3
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	0	0	1		1
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1				1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	4	1	0	1	6
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	1	3			4

		PARADA SAHTECİLİK	1	1			2
		ŞANTAJ	1	0	0	0	1
		TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	1	2	3	5	11
GÜNEŞLİ MAHALLESİ							
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI					
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	9	4	9	6	28	
	TAKSİRLE YARALAMA	1	4	4	8	17	
	KASTEN ÖLDÜRME	1	0	0	0	1	
ŞEREF KARSU SUÇLAR	HAKARET	4	0	0	2	6	
	TEHDİT	3	3	5	2	13	
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2				2	
	HIRSIZLIK	2	1	1	1	5	
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	1				1	
	DOLANDIRICILIK	0	0	0	7	7	
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	1	3	4	
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	0	0	1		1	
	MALA ZARAR VERME	1	1	0	1	3	
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	0	0	1	1	
	6114 ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ HİZ HK KANUN	0	1	0	0	1	
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	0	0	1	1	
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	1	0	2	3	6	
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	0	0	0	1	1	
	HAKKI OLMAYAN YERE TECAVÜZ	1	1	0	0	2	
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	0	2	3	7	
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	0	1	1	
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	1	0	0	0	1	
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	0	7	1	6	14	

DOĞANCIBAĞLARI MAHALLESİ							
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI					
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	7	6	3	1	17	
	TAKSİRLE YARALAMA	18	14	10	10	52	
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	0	0	1	1	
ŞEREF KARSU SUÇLAR	HAKARET	2	0	0	0	2	
	İFTİRA	0	1			1	
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	3	1	1	1	6	
	HIRSIZLIK	3	0	1	3	7	
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	DOLANDIRICILIK	1	1			2	
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1				1	
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	0	0	0	1	1	
	MALA ZARAR VERME	0	1	1	8	10	
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	2	1	2	1	6	
DİĞER SUÇLAR	6222 S.K.M YÜKÜMLÜKLERİN YERİNE GETİRİLMEMESİ	0	0	0	1	1	
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	0	0	1		1	
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	2	0	0	1	3	

	GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA	1				1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	1	6	1	10
	KARŞILIKSIZ YARARLANMA	1				1
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	0	1	1
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	1	0	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	52	36	8	26	122

KÜMBET MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	8	16	6	5	35
	TAKSİRLE YARALAMA	5	15	6	10	36
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	0	0	1	1
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	1	0	2	1	4
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	5	7	10	3	25
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	4	2	3	1	10
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HİRSİZLİK	3	0	1	3	7
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	0	0	1	0	1
	DOLANDIRICILIK	0	1	1	3	5
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	1	0	0	2
	MALA ZARAR VERME	0	4	2	2	8
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	0	0	0	1
	CİNSEL TACİZ	1	0	0	1	2
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	1	0	0	1
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	3	1	3	3	10
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	2	0	2	0	4
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	4	1	1	7
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	1	0	0	1
	PARADA SAHTEÇİLİK	1	0	0	0	1
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	0	1	0	1
	KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SATIN ALMAK, BULUNDURMAK	0	0	1	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	6	5	4	5	20

Tablo 3.5.17

Mahmutpaşa, Güneşli, Doğançabağları ve Kümbet mahallelerinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

ÖRTMENLİÖNÜ MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	12	12	2	4	30
	TAKSİRLE YARALAMA	0	1	3	2	06
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	0	2	2	1	5
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	7	4	1	3	15
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	1	1	0	0	2

	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	1	1	0	2
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	0	0	4	1	5
	DOLANDIRICILIK	0	0	0	1	1
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	2	0	0	0	2
	MALA ZARAR VERME	1	0	0	2	3
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	0	1	2	0	3
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	1	0	1	2
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	0	0	0	1	1
DİĞER SUÇLAR	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	4	0	2	1	7
	GENEL GÜVENLİĞİN TAKSİRLE TEHLİKEYE SOKULMASI	0	0	1	0	1
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	0	0	1	0	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	1	1	1	4
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	0	1	0	1
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	1	0	0	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	0	1	0	1	2
DOĞUKENT MAHALLESİ						
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	5	4	6	6	21
	TAKSİRLE YARALAMA	4	2	2	6	14
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	1	1	0	2
ŞEREF KARSU SUÇLAR	HAKARET	2	0	1	0	3
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	0	1	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	5	5	9	7	26
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	1	2	3	1	7
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	DOLANDIRICILIK	0	0	1	4	5
	HIRSIZLIK	0	0	2	2	4
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	1	0	1	3
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	0	1	0	0	1
	MALA ZARAR VERME	0	0	0	1	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	0	0	1	1
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	0	1	0	1
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD 13.)	0	1	0	1	2
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	6	2	0	2	10
	ÇEVREYİ KASTEN KİRLETME	0	0	1	0	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	3	3	1	1	8
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	0	1	1	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	1	1	1	6	9
SEMERKANT MAHALLESİ						
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	19	7	3	18	47
	TAKSİRLE YARALAMA	9	8	4	10	31
ŞEREF KARSU SUÇLAR	HAKARET	4	2	2	4	12
	İFTİRA	0	0	0	0	0
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	7	8	6	7	28
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	1	0	0	0	1

	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	1	6	3	1	11
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	5	1	0	2	8
	DOLANDIRICILIK	2	0	1	4	7
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	1	1	2
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	1	0	0	1	2
	MALA ZARAR VERME	2	5	1	2	10
	YAĞMA (GASP)	0	1	0	1	2
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	1	1	2	4
	CİNSEL TACİZ	0	1	2	0	3
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	0	0	2	3
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	0	1	1	3
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	2	1	0	0	3
	GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA	0	1	0	0	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	6	1	5	13
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	1	0	1
	SAGLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ	0	2	0	0	2
	UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SATIN ALMAK, BULUNDURMAK	1	0	0	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	4	3	3	4	14
KÜÇÜKBEY BAĞI MAHALLESİ						
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	6	10	9	3	28
	TAKSİRLE YARALAMA	4	3	4	6	17
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	1	1	2	1	5
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	8	5	9	5	27
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	2	0	0	0	2
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	1	0	1	2
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	HIRSIZLIK	1	0	0	1	2
	BAŞKASINA AİT KİMLİK VEYA KİMLİK BİLGİLERİNİN KULLANILMASI	0	0	0	1	1
	DOLANDIRICILIK	3	1	0	1	5
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	1	0	1
	MALA ZARAR VERME	0	0	0	1	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	0	0	0	1	1
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	0	1	0	0	1
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	1	1		2
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	5	0	1	2	8
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	0	0	1		1
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	1	0	0	1	2
	HAYVANI TEHLİKE YARATACAK ŞEKİLDE SERBEST BIRAKMA	0	0	0	1	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	1	0	2	4
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	1	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	1	1	4	1	7

Tablo 3.5.18

Örtmenliönü, Doğukent ve Semerkant ve Küçükbeybağı mahallelerinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin

başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

Tokat ili Erbaa ilçesi mahallelerine yönelik yapılan gözlemlerde ise,

CUMHURİYET MAHALLESİ							
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI					
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	54	34	38	37	163	
	TAKSİRLE YARALAMA	38	47	46	37	168	
	KASTEN ÖLDÜRME	1	0	1	0	2	
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	0	1	0	1	
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	13	6	7	8	34	
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	2	0	0	2	
	İFTİRA	0	1	3	1	5	
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	0	1	0	2	3	
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	15	18	23	21	77	
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	0	0	0	1	1	
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	5	5	7	6	23	
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	1	1	1	4	
MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR	MALA ZARAR VERME	3	1	5	6	15	
	HİRSİZLİK	21	7	6	3	37	
DOLANDIRICILIK	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	3	0	2	2	7	
	DOLANDIRICILIK	15	11	17	23	66	
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	5	0	2	2	9	
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF SUÇ EŞYASININ SATIN ALINMASI VEYA KABUL EDİLMESİ	0	1	2	1	4	
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	YAĞMA (GASP)	2	1	0	1	4	
	CİNSEL SALDIRI	1	1	2	1	5	
	CİNSEL TACİZ	7	1	3	4	15	
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	3	0	1	0	4	
DİĞER SUÇLAR	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	0	1	0	1	2	
	1072 RULET, TİLT, LANGIRT ve BENZERİ OYUN ALET MAKİNALARI HAKKINDA KANUN	0	2	0	1	3	
	5464 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 37)	0	0	2	0	2	
	5607 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 3)	1	0	0	0	1	
	5809 SAYILI KANUNA MUH. (MD 63)	1	0	0	0	1	
	5846 SAYILI KANUNA MUH. MD (71)	0	0	1	0	1	
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	5	0	1	6	
DİĞER SUÇLAR	6769 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 30)	7	17	0	0	24	
	GENEL GÜVENLİĞİN KASTEN TEHLİKEYE SOKULMASI	3	0	1	0	4	
	GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA	0	1	0	0	1	
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	3	2	3	3	11	
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	2	0	0	3	
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	1	0	1	2	
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	1	2	1	1	5	
	KUMAR OYNANMASI İÇİN YER VE İMKAN SAĞLAMA	3	0	0	0	3	
	ÖZEL BELGEDE SAHTECİLİK	0	0	1	1	2	
	PARADA SAHTECİLİK	3	0	1	0	4	
	RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK	4	0	2	2	8	
	RESMİ BELGEYİ BOZMAK, YOK ETMEK VEYA GİZLEMEK	0	0	0	1	1	
	DİĞER SUÇLAR	ŞANTAJ	0	1	0	0	1
		UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE İMAL VE TİCARETİ	1	0	0	0	1
KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SATIN ALMAK, BULUNDURMAK		0	1	2	1	4	

	TEFECİLİK	0	0	1	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	4	9	10	10	33

Tablo 3.5.19

Cumhuriyet Mahalesinde vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete ve malvarlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle azalma görülmektedir. Ancak malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında zikredilen dolandırıcılık ve trafik güvenliğini tehlikeye sokma olarak nitelendirilen çoğunlukla alkollü araç kullanma olarak karşımıza çıkan suçlarda yıl bazlı artışlar mevcuttur. Trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu açısından belediyenin yapacağı çalışmalar olarak adli makamlarla koordineli olarak suçların geleceğe dönük adli sicil etkisine ilişkin seminerler planlanmalı, il sağlık müdürlüğü ve ilgili idari birimlerle koordineli, alkol ve madde bağımlılığı kapsamında seminerler ve tedavi programları planlanmalı, tedavi sonrasında bireylerin sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeleri ve iyileştirmeleri için ilgi alanlarına göre meslek edinme kurslarına bireyler yönlendirilmeli sonrasında ise özel teşebbüslere istihdam olanağı için aracı olunmalıdır. Alkol ve madde bağımlılığı tedavi merkezlerinde yapılan araştırmalar da rehabilitasyon ve tedavi sürecinden sonra sosyal ortamlarını, yaşam tarzlarını değiştirmeyen bireylerde yüksek oranda tekrardan bağımlılığın nüksettiği tespit edilmiştir. Bu sebeple bireyler tedavi sürecinden sonra sanatsal, sportif faaliyetler gibi alanlara yönlendirilmeli ayrıca iş imkanı için aracı olunarak özel teşebbüslerde veya belediye iştiraklerinde çalışmaları için olanak sağlanmalıdır. Dolandırıcılık suçu kapsamında yapılacak çalışmalar ise suç mağdurları kapsamında öncelikle adli makamlarla gerekli müzakereler gerçekleştirilerek mahalle sakinlerinin hangi tür dolandırıcılık eylemleri ile karşı karşıya geldiği belirlenmelidir. Sonrasında bu ve benzer yöntemler hakkında mahalle sakinlerine kolluk kuvvetlerinin, adli makamların ve akademik personellerin katılımı ile seminerler programlanmalıdır. Müsnet suçun hedef grubu genellikle yaşlılar olması nedeniyle seminer katılımcılarının orta yaş ve üstü grubu olması için gerekli adım koordine edilmelidir. Suç failleri açısından ise malvarlığına karşı gerçekleştirilen suçlarda ihtiyaç sahibi/fakir ailelerin tespiti önem arz etmektedir. Bu ailelere ayni/nakdi yardımlar düzenli aralıklarla yapılarak aile bireylerinden uygun olanlar meslek edindirme kurslarına yönlendirilmeli ve istihdam olanağı sağlanmalıdır. Bu suçların adli sicil yönünden geleceğe dönük etkileri adli makamlarla koordineli olarak seminer şeklinde mahalleliyle paylaşılmalıdır. Müsnet suçun soruşturulmasında uygulamada karşımıza çıkan bir zorluk olan şüphelilerin tespiti hususu için söz konusu mahallede açılacak olan iş yerlerinde ruhsatların belirli prosedürler akabinde verilmesi için kararlar alınmalıdır. Örneğin belediye meclislerince alınan karar neticesinde,

açılacak işyerlerine kolluk birimleri ile koordineli olarak kör noktaların minimize edildiği kamera sistemlerinin takılması şartı getirilebilir. Kolluk birimlerinin diğer işyerlerine ait kameraları da inceleyerek analiz ettiği bölgelerde boş alan kalmayacak tarzda kamera sistemlerinin kurulması şart koşulabilir. Suçlulukla mücadele açısından önemli bir olgu da suçlu bireylerin sosyalleşmesini ve rehabilite olmasını sağlamaktır. Bu kapsamda mahalle sakinlerinin anket vs. yoluyla talepleri alınıp analiz edilerek gerekli sosyal donatı alanları inşa edilmeli, bu alanlardan istifade edilmesini teşvik etmek amacıyla spor, kültür, sanat vb. eğitmenlere belirli periyotlarla programlar icra ettirilmelidir.

İSMEPŞA MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	17	13	15	14	59
	TAKSİRLE YARALAMA	17	20	20	14	71
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	2	1	1	3	7
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	0	0	0	1	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	8	1	8	11	28
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	0	0	0	1	1
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	1	0	0	3	4
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	1	0	0	2
MALVARLIĞINA KARŞI KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	HİRSİZLİK	2	0	11	10	23
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	0	0	1	0	1
	DOLANDIRICILIK	0	2	1	2	5
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	1	0	0	0	1
	MALA ZARAR VERME	0	2	2	1	5
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	0	0	1	1
	CİNSEL TACİZ	1	3	0	1	5
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	1	0	0	1	2
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD.13)	0	1	0	0	1
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	2	3	0	2	7
	BİLİŞİM SİSTEMİNE GİRME	0	0	0	1	1
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	2	0	0	0	2
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	5	6	0	1	12
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	3	3	6	1	13
YUNUSEMRE MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	28	27	30	25	110
	TAKSİRLE YARALAMA	10	12	16	20	58
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	KASTEN ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS	1	0	0	0	1
	HAKARET	1	2	4	3	10
	İFTİRA	1	1	0	0	2
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	0	1	0	0	1
	TEHDİT	11	7	10	10	38
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2	0	1	1	4
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	1	0	1
	HİRSİZLİK	4	1	5	6	16

MALVARLIĞINA KARŞI KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	0	0	0	1	1
	DOLANDIRICILIK	2	2	4	3	11
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	3	1	1	0	5
	MALA ZARAR VERME	2	2	2	4	10
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	YAĞMA (GASP)	2	0	0	0	2
	CİNSEL SALDIRI	2	0	0	1	3
	CİNSEL TACİZ	2	1	1	1	5
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	1	0	1	2
	RESİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	1	0	0	1	2
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	1	0	0	1
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	2	2	1	1	6
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	2	2	0	0	4
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	0	1	1	4
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	4	0	0	1	5
	KUMAR OYNANMASI İÇİN YER VE İMKAN SAĞLAMA	0	0	1	1	2
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	0	1	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	1	0	6	3	10

Tablo 3.5.20

İsmetpaşa ve Yunusemre Mahallelerinde vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

FATİHSULTANMEHMET MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
		2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	14	16	26	16	72
	TAKSİRLE YARALAMA	18	25	24	27	94
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	0	1	0	0	1
ŞEREFİ KARŞI SUÇLAR	HAKARET	3	4	1	6	14
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	0	0	1	1	2
	İFTİRA	0	1	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	3	4	9	17	33
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	3	1	2	3	9
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	0	0	0	1
MALVARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	HIRSIZLIK	10	2	4	3	19
	DOLANDIRICILIK	0	0	5	1	6
	MALA ZARAR VERME	2	3	1	0	6
	SUÇ EŞYASININ SATIN ALINMASI VEYA KABUL EDİLMESİ	0	1	0	2	3
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	2	0	1	0	3
	CİNSEL TACİZ	4	3	1	1	9
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	1	1	0	1	3
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	3	0	0	2	5
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	1	3	0	0	4
	SATIR SİLİNECEK!!	1	0	0	0	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	2	1	3	7
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	0	0	1	1	2
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	0	1	1	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	2	3	5	2	12

	TÜRK MİLLETİNİ, CUMHURİYETİ, DEVLETİN KURUM VE ORGANLARINI AŞAĞILAMA	1	0	0	0	1
	ZİMMET	0	1	0	0	1
EREK MAHALLESİ						
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	22	6	23	23	74
	TAKSİRLE YARALAMA	26	34	27	0	87
	TAKSİRLE ÖLDÜRME	1	0	0	0	1
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	3	2	0	3	8
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	1	0	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	1	3	13	0	17
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	1	4	1	0	6
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	1	0	0	0	1
MALVARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	HIRSIZLIK	3	1	4	3	11
	BAŞKASINA AİT KİMLİK VEYA KİMLİK BİLGİLERİNİN KULLANILMASI	0	1	0	0	1
	DOLANDIRICILIK	2	1	2	1	6
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	3	0	3
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	1	1	1	1	4
	MALA ZARAR VERME	3	3	0	0	6
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL TACİZ	1	1	0	0	2
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	1	0	2	3
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	0	1	0	0	1
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	0	0	4	1	5
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	2	1	2	0	5
	HAKKI OLMAYAN YERE TECAVÜZ	0	0	1	0	1
	HALKİ KİN VE DÜŞMANLIĞA TAHRİK VEYA AŞAĞILAMA	0	0	1	0	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	0	1	3	5
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	1	0	0	0	1
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	1	0	0	1
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	1	2	0	0	3
	ÖZEL BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	0	1	0	1
	RESMİ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYAN	0	1	0	0	1
	ŞANTAJ	0	0	1	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	3	7	10	0	20
	GAZİOSMANPAŞA MAHALLESİ					
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	14	30	18	22	84
	TAKSİRLE YARALAMA	45	35	29	15	124
ŞEREFE KARŞI SUÇLAR	HAKARET	8	4	8	2	22
	ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL	1	0	0	0	1
	İFTİRA	2	0	0	0	2
	CUMHURBAŞKANINA HAKARET	0	1	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	13	8	8	15	44
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	0	1	0	1	2
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	2	3	1	4	10

	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	1	0	1
	HIRSIZLIK	7	5	11	6	29
MALVARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	1	0	0	0	1
	DOLANDIRICILIK	4	3	7	3	17
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	2	1	2	6
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	0	1	0	0	1
	MALA ZARAR VERME	0	3	2	2	7
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	1	0	1	2
	CİNSEL TACİZ	0	2	3	0	5
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	2	0	1	3
DİĞER SUÇLAR	1072 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 2)	1	0	0	0	1
	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	1	2	2	0	5
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	4	3	1	1	9
	GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME	0	4	5	1	10
	HALKI KİN VE DÜŞMANLIĞA TAHRİK VEYA AŞAĞILAMA	0	0	1	0	1
	SATIRI SLELİM	0	1	0	0	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	1	5	4	4	14
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	2	0	2	1	5
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	1	0	0	1
	PARADA SAHTEÇİLİK	0	0	1	0	1
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	1	0	1	0	2
	ÖZEL BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	0	0	1	1
	ŞANTAJ	0	0	1	0	1
	UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE İMAL VE TİCARETİ	0	0	1	0	1
	KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SATIN ALMAK, KABUL ETMEK VEYA BULUNDURMAK	5	0	0	0	5
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	10	5	10	5	30
	TEFECİLİK	1	0	0	0	1
GÜNDOĞDU MAHALLESİ						
		YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	2018	2019	2020	2021	TOPLAM
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	1	7	3	5	16
	TAKSİRLE YARALAMA	0	3	2	6	11
ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	1	1	2	1	5
	İFTİRA	0	1	0	0	1
HÜRRİYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	1	3	4	7	15
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	0	1	1	2
MALVARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	HIRSIZLIK	1	0	1	0	2
	DOLANDIRICILIK	0	0	1	2	3
	MALA ZARAR VERME	2	5	1	3	11
	YAĞMA (GASP)	1	0	0	0	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	0	0	0	1
	CİNSEL TACİZ	0	1	1	2	4
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	0	0	2	2
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	0	0	1	0	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	0	1	0	1	2
	KONUT DOKUNULMAZLIĞININ İHLALİ	0	0	0	1	1

DİĞER SUÇLAR	KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARI MADDE ALMAK, BULUNDURMAK	1	0	0	0	1
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	1	4	2	0	7

Tablo 3.5.21

Fatih Sultan Mehmet, Erek, Gaziosmanpaşa ve Gündoğdu Mahallelerinde de vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibarıyla gözle görülür bir artış bulunmamaktadır.

YAVUZSULTANSELİM MAHALLESİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				TOPLAM
		2018	2019	2020	2021	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	27	33	25	20	105
	TAKSİRLE YARALAMA	35	0	55	71	161
	KASTEN ÖLDÜRME	1	0	0	0	1
	KASTEN ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS	1	0	0	0	1
ŞEREF KARSU SUÇLAR	HAKARET	4	11	12	9	36
	İFTİRA	0	1	0	0	1
HÜRRIYETE KARŞI SUÇLAR	TEHDİT	11	0	11	19	41
	ÇOCUĞUN KAÇIRILMASI VE ALIKONULMASI	0	0	0	1	1
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	4	3	4	2	13
MALVARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR	HIRSIZLIK	12	1	10	9	32
	BANKA VEYA KREDİ KARTLARININ KÖTÜYE KULLANILMASI	1	0	0	0	1
	DOLANDIRICILIK	1	4	6	5	16
	GÜVENİ KÖTÜYE KULLANMA	1	1	1	2	5
	KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF	0	0	1	0	1
	MALA ZARAR VERME	3	1	4	2	10
	SUÇ EŞYASININ SATIN ALINMASI VEYA KABUL EDİLMESİ	2	1	0	2	5
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARŞI SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	1	0	2	0	3
	CİNSEL TACİZ	4	0	1	1	6
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	3	1	0	0	4
	REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ	1	1	1	0	3
DİĞER SUÇLAR	6136 SAYILI KANUNA MUH. (MD. 13)	7	2	0	0	9
	AİLE HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ	0	3	1	2	6
	GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA	0	0	1	0	1
	GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI	0	0	0	1	1
	İNTİHARA YÖNLENDİRME	2	0	1	3	6
	KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRMEK	2	0	0	0	2
	RESMİ BELGEDE SAHTEÇİLİK	0	3	8	2	13
	UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE İMAL VE TİCARETİ	2	0	0	0	2
	KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VE UYARICI	2	0	0	0	2
	MADDE SATIN ALMAK, BULUNDURMAK	2	0	0	0	2
	TRAFİK GÜVENLİĞİNİ TEHLİKEYE SOKMA	4	0	7	5	16
KELKİT ORGANİZE SANAYİ						
KORUNAN HUKUKİ DEĞERE GÖRE SUÇ TÜRLERİ	SUÇLAR	YIL BAZINDA SUÇ SAYISI VE ORANLARI				TOPLAM
		2018	2019	2020	2021	
VÜCUT DOKUNULMAZLIĞINA KARŞI SUÇLAR	KASTEN YARALAMA	0	0	6	2	8
	TAKSİRLE YARALAMA	0	22	30	66	118

ŞEREF KARSİ SUÇLAR	HAKARET	2	0	1	1	4
HÜRRİYETE KARSİ SUÇLAR	TEHDİT	1	1	2	5	9
	KİŞİLERİN HUZUR VE SÜKUNUNU BOZMA	0	0	0	1	1
	KİŞİYİ HÜRRİYETİNDEN YOKSUN KILMA	0	0	1	1	2
MALVARLIĞINA KARSİ SUÇLAR	HIRSIZLIK	2	2	2	6	12
	DOLANDIRICILIK	0	1	1	3	5
	İŞYERİNDEN VE KURUMDAN HIRSIZLIK	0	1	0	1	2
	MALA ZARAR VERME	0	0	1	0	1
CİNSEL DOKUNULMAZLIĞA KARSİ SUÇLAR	CİNSEL SALDIRI	0	2	0	0	2
	CİNSEL TACİZ	0	1	0	0	1
	ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARI	0	0	0	1	1
DİĞER SUÇLAR	İŞ VE ÇALIŞMA HÜRRİYETİNİN İHLALİ	2	1	0	0	3

Tablo 3.5.22

Yavuzsultanselim ve Kelkit Organize Sanayi mahallelerinde ise vücut dokunulmazlığına, şerefe, hürriyete, malvarlığına, cinsel dokunulmazlığı suçlarına ilişkin başlatılan soruşturmalarda anılan yıllar itibariyle gözle görülür bir artış bulunmamakla birlikte iş kazası şeklinde ortaya çıkan kanun koyucu tarafından taksirle yaralama şeklide düzenlenmiş suç tipinde gelişen teknolojik imkanlara rağmen herhangi bir azalma meydana gelmeyip artışlar göze çarpmaktadır. Bu bölge ilçenin küçük sanayi bölgesinin bulunduğu mahalledir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yapılan araştırmalar da iş kazalarının %50'sinin kolaylıkla önlenbilir kazalardan olduğu, %48'inin ise sistemli bir çalışma neticesinden önlenileceği ortaya koyulmuştur. Bu analiz göz önüne alındığında iş kazalarının %98'inin önlenmesinin mümkün olduğu göze çarpmaktadır. İş kazalarının önlenmesinde ilk önemli husus iş yerlerinde gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmasını sağlamaktır. Bunun sonrasında ise işçilerin bilinçlendirmesi ve tedbirlere yönelik kurallara uyulması iş kazalarını minimize edebilecektir. Belediyece bu bölgede mevcut işletmelerde çalışan işçilere yönelik olarak işletme sahipleri ile koordineli iş kazalarının önlenmesi adına seminerler planlanmalıdır. Her ne kadar işletmelerin iş güvenliği açısından denetim mekanizması merkezi idarenin taşra yapılanmasının görev ve yetkileri içerisinde kalsa da işçilere yönelik bilinçlendirme programları akademik personeller ile birlikte belediyelerin desteğiyle icra edilebilir. İş güvenliğinin devamlı şekilde maksimum düzeyde sağlanabilmesi için iş güvenliği ile ilgili teknik çalışmaları plamak ve uygulamaya geçirmek adına bir birim kurulabilir. Bu birimle belediye kendi iş sahasında da iş güvenliğini denetlemek ve devamlılığını sağlamakla diğer girişimcilere de yardımcı bir rol üstlenebilir.

3.6. SONUÇ

Günümüzde kentlerde hızla yükselen suç oranları, bilim insanlarını, akademisyenleri, suçla mücadele birimlerini suçla mücadele kapsamında uygulanacak tedbirleri düşünmeye sevk etmektedir. Suçla mücadeleye teorik olarak yaklaşan bilim insanları, suçludan ziyade suça neden olan faktörler üzerinde yoğunlaşarak suçluyu suça iten fiziksel, çevresel ve mekânsal unsurları irdelemiş, bu kapsamda alınabilecek önlemleri analiz etmişlerdir. Yerel yönetimler doğrudan suçla mücadele birimi olarak toplumsal hayatta bulunmasalar da temas ettikleri sosyal ve çevresel noktalar suçluluğu etkileyecek niteliktedir. Şöyle ki kent planlamalarıyla varoş bölgelerin ihyası, dar gelirli ailelere yapılan yardımlarla mal varlığına karşı işlenen suçların azalması, yapılacak sempozyum, panel vb. etkinliklerle halkın bilinçlendirilmesi gibi bir çok hususla suçla mücadeleye katkısı pek âlâ mümkündür.

Suç ve suçluluğu önleme politikalarının hayata geçirilmesinde öncelikli adım suçu ortaya çıkartan nedenlerin ayrıntılı analiz edilerek hangi kurum ve kuruluşların ne gibi bir katkı sağlayacağı ortaya konularak ilgili tarafların ortak bir çalışma etrafında toplanılmasıdır. Yerel yönetimlerin ve merkezi idarenin bu anlamda yürüteceği çalışma ihtiyaç duyulan kanuni düzenlemeleri ve sosyal hayatta hangi alanlara hangi şekilde dokunulacağını ortaya çıkaracaktır. Gerekli finansman desteğiyle bir yandan, yerel yönetimlerce çevresel ve sosyal iyileştirmeler gerçekleştirilirken bir yandan bu iyileştirmeler kanunlaştırılarak ülke genelinde benzer problemler yaşayan bölgelerin ihyası için örnek olacaktır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki suçla mücadele, bölgesel bazlı düşünüldüğünde suçun yoğunlaştığı bölgeler sağlıklı planlamalarla arındırıldığında suçlu kimselerin başka bölgelere kaydığı görülmektedir. Bu nedenle suçlulukla mücadele, bölgesel olmaktan ziyade ülkesel anlamda gerçekleştirilmesi hedeflenen bir çalışma alanı olarak değerlendirilmelidir.

Suç ve suçlulukla mücadele esasen, merkezi idareye bağlı olan jandarma ve emniyet birimlerinin görevidir. Günümüzde nüfus artışına bağlı olarak yükselen suç oranları ise suçlulukla mücadele açısından toplumsal hayatın devamlılığı için başka otoritelere de sorumluluklar yüklemektedir. Suçun doğası gereği yalnızca faillerin yakalanıp adli makamlarca cezalandırılması suçlulukla mücadele açısından yetersiz kalmaktadır. Yerel yönetim birimleri ve sivil toplum kuruluşları gibi merkezi otoritenin dışında bulunan kurumlar da suçlulukla mücadele açısından kamusal huzurun devamı için üzerlerine düşeni yapmak zorundadır. Bu anlayış son zamanlarda “güvenlik yönetişimi” olarak akademik

çevrelerde kendisini göstermektedir. Güvenlik yönetişimi, kent güvenliğinin sağlanması için merkezi yönetimin birimleri olan İçişleri Bakanlığı ve bağlı birimlerine dūřen görevlerle birlikte yerel yönetim birimlerine sorumluluk öngörmektedir. Suçun değişken, çok boyutlu ve sosyal yapısı suçla mücadele açısından ortak bir eylem planını mecbur hale getirmektedir. Bu eylem planı çerçevesinde kolluk birimleri ile yerel yönetim ve halk suçla mücadelede ortak çalışmalar yürütmelidir.

Suç ve suçlulukla mücadelede yerel yönetimlerin izlemesi gereken üç aşama bulunmaktadır. Öncelikle bireyi suça iten nedenlerin tespit edilerek bunlara yönelik analiz çalışması, sonrasında tespit edilen olgular ve muhatap kitleye dönük bilgilendirme ve seminer çalışmaları, son olarak işlenilen suç türüne göre rehabilitasyon ve davranış modeli kazandırma çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Yerel yönetimlere ait sosyal birimler, rahat bir hareket alanına sahip olduğundan halkla kolluk birimlerine nazaran daha i içedir. Bu birimler yapacakları anket çalışmaları ile suçun yoğunlaştığı bölgelerde suçluluğa etken olan unsurları tespit edebilir. Bu unsurlar tespit edilip analiz edildikten sonra ise müsnet suçlara dönük yapılacak bilgilendirme ve seminer çalışmaları için adli birimler ve akademik araştırmacılarla toplantılar icra edilmelidir. Bu toplantılarda ilgili suçun bireyin geleceğine dönük sonuçları ve neden olduğu toplumsal zarar irdelenerek tespit edilmelidir. Gerçekleştirilen tespitten sonra kültür merkezlerinde organize edilecek seminerler, paneller, sosyal projelerle bu bulgular bölge sakinleri ile paylaşılmalıdır. Son olarak ise gerçekleştiren analiz çalışmaları, elde edilen bulgular bir bütün halinde değerlendirilerek ilgili suçun tekrar işlenmemesi için ilgililere dönük rehabilitasyon programları icra edilmeli, suç türüne göre sosyal, psikolojik, bireysel vb. destekler sağlanmalıdır.

Kentleşmenin, sağlıklı gerçekleştirilmesi için ana kolonlardan biri olarak telakki edilebilecek “güvenli kent” kavramı günümüzde kendisinden daha sık söz ettirmektedir. Gün geçtikçe çoğalan nüfus ve buna bağlı olarak artan suç oranları güvenli kentlerin inşasında yeni tedbirler alınmasını zorunlu kılmıştır. Suçla mücadele merkezi idareye bağlı kolluk birimlerinin görev ve yetkileri arasında kalsa da suçun çok boyutlu yapısı yerel yönetimlere de suçla mücadelenin etkin yürütülmesinde sorumluluklar yüklemektedir. Düzensiz kentleşmenin, sosyal dağınıklılığın, kaçak ve yoğun yapılaşmaların kişiler üzerinde oluşturduğu manevi baskı, stres ve zorlaşan yaşam koşullarının bireyleri suça ittiği gözlemlenmektedir. Yerel yönetimlerin uygulayacakları sosyal politikalar suçla mücadeleye büyük katkılar sağlayacaktır. Bu bağlamda değişen dünya düzeni ve yeni ortaya çıkan suç tiplerinde güvenli kent modellerinin sağlanması için belediyelerce diğer kamu kurumları ile

yürütülecek çalışmalarla yeni stratejiler geliştirilmelidir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu md. 14 kapsamında tanımlanan belediyelerin görev ve yetkileri belediyelere mahalde yaşayan kimselere yönelik olmak şartıyla bazı sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumluluklar belde halkına yönelik sosyal hizmetlerin ve yardımların sağlanması, meslek ve beceri kazandırılması, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi sosyal ve bireysel gelişime dönüktür. Bu tanımlanan görev ve yetkilerin suçla mücadele açısından ne kapsamda değerlendirileceği belediyece kurulacak “güvenli kent birimi” gibi bir birimle analiz edilip, diğer kamu kurumları ile birlikte yürütülecek projelerle suçla mücadeleye büyük katkı sağlanacaktır.

Türkiye’de mevcut kanuni düzenlemelerde belediyelere suçla mücadele kapsamında somut bir yükümlülük öngörülmemekte olup gelişen toplumsal şartlar bu düzenlemenin yapılmasını zorunlu hale getirmektedir. Bireylerin sosyal kaynaşmasını, rehabilitesini, dayanışmasını, ortak kültürel değerlerin yaygınlaştırılmasını mahalde kül halinde canlandırabilecek en işlevsel kurum belediyelerdir. Bu manevi olgular suçlulukla mücadele açısından oldukça önemlidir. Bireylerin günümüzde birbirleri ile iletişime kapalı oluşu, dış dünyadan özellikle sanal platformlardan edinmiş oldukları kültür değerleri, bireyselleşmenin ve anti sosyal kişisel gelişimin gün geçtikçe artması toplumsal hayatta çatışmaları çoğaltmaktadır. Bu bağlamda belediyeler icra edecekleri toplumu birleştirici organizasyonlarla çatışmayı minimize edebilecektir.

Bu çalışmada incelenen Tokat ili ve Erbaa ilçesinde yalnızca 2020 yılında Tokat ilinde %2.43’lük bir azalma görülse de nüfus anlamında sürekli bir artış gözlemlenmektedir. Bölge, Samsun gibi ihracat limanına sahip bir şehre yakınlığından ötürü büyük sanayi işletmelerini içerisinde barındırmaktadır. Mevcut istihdam alanı, ülkemizin diğer bölgelere yakınlığı, büyük tarım alanlarına sahip oluşu nazara alındığında nüfus artışının devam edeceği görünür bir gerçektir. Türkiye’de büyükşehirlerde yaşamın zorlukları ve günden güne artan hayat pahalılığı, ulaşım problemleri gibi nedenlerle insanlar artık kendi memleketlerine dönüş yapmaktadır. Önümüzdeki yıllarda bu dönüş daha büyük bir ivme kazanacaktır. Nüfus artışına bağlı olarak ortaya çıkacak problemlerden biri olan suç olgusu, güvenli ve huzurlu kentlerin muhafazası adına önem arz etmektedir. Bu olguyu minimum standartlarda tutmak için yerel yönetimler, diğer kamu kuruluşları ile koordineli bir şekilde sağlıklı kentleşme planları yapmalıdır.

Her suç türünün kendine özgü yapısı ve dinamikleri kendisine has mücadele yöntemlerini zaruri kılmaktadır. Suç türlerine göre incelenen Tokat ili ve Erbaa ilçesi son dört yıllık suç haritalarında artan suç tiplerine göre suç ve suçluluğu analiz, mağdur/fail kitleye dönük bilgilendirme/eğitim çalışması ve suça tekerrürün engellenmesine yönelik üç adım şeklinde sınıflandırılabilir çalışmamız, ayrıntıları araştırmanın bulguları ve yorumlanması bölümünde izah edilen adımlar, alanında uzmanlaşmış akademik kadrolar ve uygulayıcıların yapacağı müzakerelerle yeni vizyonlar katılarak normatif düzenlemelere konu edilebilir ve çıkartılacak kanun, yönetmelik ve kararnamelerle yerel yönetimlere yeni bir çalışma alanı katabilir.



KAYNAKÇA

- Ağaoğulları M. A. (1994). Kent Devletinden İmparatorluğa. Ankara: İmge Yayınevi
- Akalın M. (2016). Kentsel Dönüşüm Projelerinin Suç Oranlarına Etkilerinin Değerlendirilmesi: Ankara/Altındağ Örneği, Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 5 Sayı:7
- Aksoy Retornaz E.E. (2014). Beccaria'nın Hapis Cezasına Bakışı Üzerine Bir Değerlendirme, TBB Dergisi
- Aliağoğlu A., Uğur A. (2021). Kentlerde Suç ve Suça İten Sebepler, Suçla İlgili Teorik Çalışmalar, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:45
- Anayurt Ö. (2001). Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, Ankara: Seçkin Yayınları
- Anthony G. (2010). Sosyoloji, Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş, Çev. Ülgen Yıldız Battal, Ankara: Siyasal Kitabevi
- Artuk M. E., Gökçen A., Yenidünya A. C. (2014). Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara: Adalet Yayınevi
- Assadi S. (2004). Urban Violence in Development Countries, Eastern Mediterranean Department of Political Science and Public Administration.
- Ataç E. (2008). Kent, Güvenlik ve Güvenli Kent Planlaması; Bursa örneği. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ataç E., Gürbüz D. (2009), Kentsel Mekanda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinler Arası Güvenlik Politikaları, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 11, S. 1
- Aydın A. H. (1996). Polis Meslek Hukuku, Ankara: Doğu Matbaası.
- Bal H. (2003). Hukuk-Hukuk Sosyolojisi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları No:32
- Bal H. (2015). Kent Sosyolojisi, Ankara: Sentez Yayınları
- Başaran İ. (2008). Kent ve Yerel Yönetim, Okutan Yayınları.
- Başbüyük O., Karakuş Ö. (2010). Sosyal Düzensizlik ve Toplum Destekli Güvenlik, Sosyolojik Araştırmalar Dergisi, Cilt:13, Sayı:2
- Beirne P., Messerschmidt J. (1991). Criminology. Philadelphia: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers

- Beşer E. (2004) "İstanbul'un Yeniden Tahayyülü Danışma Toplantısı", İstanbul
- Bohm R. M. (1997). A Primer on Crime And Delinquency, USA: Wadsworth Pub
- Bottoms A., Wiles P. (1995). "Crime and Insecurity in The City", Changes in 4-4-Society,
Crime and Criminal Justice in Europe (Ed.: Cyrille Fijnaut vd.), Cambridge:
Kluwer
Law International
- Brantingham P. L., Brantingham, P. J. (1999), 'A Theoretical Model of Crime Hot Spot
Generation', Studies on Crime and Crime Prevention
- Buendia H. Gomez Ed. (1989). Urban Crime: Global Trends and Policies, United National
University, New York.
- Clarke R. V. (2005). Seven Misconceptions of Situational Crime Prevention, Nick Tilley
(ed.) From Handbook of Crime Prevention and Community Safety içinde, (s. 39-70)
UK: Willan Press
- Cohen A. K. (1955). Delinquent Boys, New York: Free press
- Cohen L. E., Felson M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity
approach. American Sociological Review, Cilt: 44
- Colquhoun I. (2004). Design Out Crime: Creating Safe and Sustainable Communities,
Oxford: Architectural Press
- Conklin J. E. (1989). Criminology. New York: Macmillan Pub.
- Conklin J. E. (2006). Criminology Pearson, Boston Ninth Edition
- Cornish D. B., Clarke, R. V. (1987). Understanding Crime Displacement: An Application
of Rational Choice Theory. Criminology, Cilt:25, No:4
- Demirbaş T. (2005). Kriminoloji, Ankara: Seçkin Yayınları
- Doğan H. İ., Sevinç B. (2011). Suç Teorileri ve Şehir Güvenliği: Bitlis İliyle İlgili Genel Bir
Değerlendirme, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt:13, Sayı:4
- Dolu, O. (2010). Suç Teorileri (Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji), Ankara:
Seçkin Yayıncılık
- Dolu O. (2011). Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji, Ankara: Seçkin
Yayıncılık
- Dolu O., Sözer M.A., Başbüyük O., Karakuş Ö., Geleri, A., Uludağ, Ş. (2012). Kriminoloji,
Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını
- Dönmezer S. (1994). Kriminoloji, İstanbul: Beta Yayınları

- Dönmezer, S. (1974). Hızlı Şehirleşme ile Suç ve Adalet Sistemi İlişkileri, Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sorunları Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Enstitüsü Yayını, İstanbul, s. 53-76.
- Durkheim E. (1994). Sosyolojik Metodun Kuralları, çev. Enver Aytekin, İstanbul: Sosyal Yayınları
- Düzgün Ş. (2007). Suç olgusuna Teorik Yaklaşımlar ve Disiplinler , Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yayınları, Sayı:55
- Emre K. (2000). 21.Yüzyılda Türkiye, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Engels, F. (1997). İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumu, Ankara: Sol Yayınları.
- EGM. (2000). Asayiş Dairesi Bşk. Asayiş Şube Md., Mala Karşı İşlenen Suçlarla Mücadele Semineri, İstanbul
- EGM (2019). Kaçak Piyasa Değerlendirmesi, (KOM Daire Başkanlığı-Kaçakçılık Suçlarıyla Mücadele Şube Müdürlüğü).
- Eitzen, S. (1985). Criminology: Crime and Criminal Justice. New York: Macmillon Publishing Company
- Ela A., Davut G. (2009). "Kentsel Mekânda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinlerarası Güvenlik Politikaları", Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 11
- Fırat A.S. (2008). "Yoksulluk, Kentlerde Suç Artışı ve Kent Merkezlerinde Özel Güvenlik Hizmetleri Verilmesi", Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (3), s. 202
- Gürelli N. (1973). "Şehirleşme ve Suç", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, İstanbul, Cilt: 32, Sayı:2-4
- Göksu, T., Karakaya, M. (2009). Polisin Sapma Davranışlarının Etiketleme Kuramı Açısından Değerlendirilmesi, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 11 Sayı: 4
- Gökulu G. (2010). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 1
- Hancı İ. (1999). Çocuk Suçluluğuna Yol Açan Sosyal Bir Yara; "İç Göçler ve Çarpık Kentleşme", İzmir, Hekim ve Yaşam İzmir Tabip Odası Bülteni
- Işık Ş. (2005). Ege Coğrafya Dergisi, Sayı:14, s. 57-71
- İçli T. G. (1998). Kriminoloji, Ankara: Bizim Büro Basımevi
- İçli T. G. (2004). Kriminoloji, Ankara: Martı Yayınları
- İçli T.G. (2007). Kriminoloji, Ankara: Seçkin Yayıncılık

- İçli T., Arslan Z., Başpınar T., Bahtiyar M., Dinler V., Altay A. (2007). Türkiye'nin Suçlu Profili: Cezaevlerinde Bulunan Hükümlülerin Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Özellikleri, Ankara: Proje No:105KO14
- İspir, E. G. (1982). Kentleşme, Metropolitan Alan ve Yönetimi, Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları
- İspir, E. G. (1986). Şehirleşme Meseleleri, Ankara: Ankara Ocak Yayınları
- Işık, Ş. (2005). Türkiye'de Kentleşme Modelleri, Ege Coğrafya Dergisi, s. 57-71
- Kaner, S. (1992). Suçluluğu Açıklayan Yaklaşımlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt:25, Sayı:2
- Karaküçük, S., Gürbüz, B. (2007). Rekreasyon ve Kent(li)leşme, Ankara: Gazi Kitap Evi
- Karasu M. A. (2008) Türkiye'de Kentleşme Dinamiklerinin Suça Etkisi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.57, S.4
- Karpat K. (2003). Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm, Çev. Abdülkerim Sönmez, Ankara: İmge Kitabevi
- Kaya H. (2017). Kentsel Suçun Kamu Düzenine Etkileri Bağlamında Bir Araştırma: Kırıkkale Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
- Keleş R. (2002), Kentleşme Politikası, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları
- Kızmaz Z. (2005). "Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme", Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 29, No: 2
- Kongar E. (1995). Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Kula, S ve Çakar, B. (2015). "Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Bağlamında Toplumda Bireylerin Güvenlik Algısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki", Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 6 Sayı: 12, ss.191-210
- Kürzinger J. (1996). Kriminologie, 2. Auflage, Stuttgart
- Kosiak M, S., (2003) "Funding for Defense, Homeland Security and Combating Terrorism Since 9/11: Where has all the money gone?" Security After 9/11 Strategy Choices and Budget Tradeoffs, Center for Defense Information, 1779 Massachusetts Avenue, N.W
- Marx, K. (1986). Kapital, İstanbul: Sol Yayınları, Birinci Cilt, Üçüncü Baskı

- McLaughlin E. (2001). Sage Dictionary of Criminology, London: Sage Publication
- Mergen A. (1995). Die Kriminologie, 3. Auflage, München
- Niray N. (2002). Tarihsel Süreç İçinde Kentleşme Olgusu ve Muğla Örneği. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 9
- Norberg Shulz, C. (1985). The concept of dwelling: On the way to figurative architecture
Rizzoli, New York: Rizzoli International Publications
- Özdemir P. G., Tanhan F., Özdemir O., (2018). Psikiyatride Rasyonel Seçim Teorisi,
Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Cilt:10, Sayı:4
- Özal H. (1991). Tam ve Kısmi Akıl Hastalıklarının Ceza Sorumluluğuna Etkisi, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- Özden Ö. (2004). Yaş, Adolesan Suçları Ve Sosyal Bağ Teorisi, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1
- Özden S. Y. (2015). Adli Psikiyatri, Ankara: Nobel Yayınları
- Özden P. P., Ün K. H., İnce Y. (2007). “Kentsel Suç, Mekan ve Dönüşüm: Üsküdar ve Fatih İlçeleri Üzerinden Sorgulama”, IV. KAY-FOR Buluşması, Kocaeli
- Özer İ. (2004). Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme, Ankara: Ekin Kitabevi
- Özoğuz K. (1986). ”Türkiye’de Kent Nüfusunun Sayısal Gelişimi”, İstanbul: Hızlı Kentleşmenin Yarattığı Ekonomik Ve Sosyal Sorunlar. Siyasal Ve Sosyal Araştırmalar Vakfı,
- Robinson B. (1999). “The Theoretical Development of 'CPTED' 25 Years of Responses to C.Ray Jeffery” Advances in Criminological Theory, New Brunswick: Transaction Books, USA,
- Sağlam, S. (2016). 1923-1950 Yılları Arasında Türkiye’de Kent ve Kentleşme Olgusu, Sosyoloji Konferansları, No:53
- Schmallegger, F. (2003). Criminal Justice Today,(7th ed). Pearson Custom Publishing
- Seelig E. (1956). Trait  de criminologie, Paris
- Shaw, C. R., McKay, H.D. (1972). Juvenile Delinquency and Urban Areas, Third Edition,
Chicago: University of Chicago Press
- Siegel, L. J. (1989). Criminology, San Francisco: West Publishing Company
- Snell C. (2001). Neighborhood Structure, Crime, And Fear Of Crime: Testing Bursik And Grasmick’s Neighborhood Control Theory. New York: LFB Scholarly Publishing
- Sokullu Akıncı F. (1999). Kriminoloji, İstanbul:Beta Yayınları
- Soyaslan D. (2003). Kriminoloji, Ankara: Yetkin Yayınları

- Şenyapılı T. (1981). Gecekondu:Çevre İşçilerin Mekanı, Ankara: ODTÜ Yayınevi
- Şenyapılı T. (1996). 1980 Sonrasında Ruhsatsız Konut Yapımı, Ankara: TOKİ Yayınevi
- Şenyapılı T. (2016). “Baraka”dan Gecekonduya: Ankara’da Kentsel Mekanın Dönüşümü (1923-1960), İstanbul: İletişim Yayınları
- Songar A. (1977). Psikiyatri, Modern Psikobiyoloji ve Ruh Hastalıkları, İstanbul: Geçit Kitabevi
- Taylor, I., Walton, P., Young, J. (1981). The New Criminology, London: Routledge Pub.
- Tekeli İ., Erder L. (1978). Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İ. Göçler, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Toprak Z. (2001a). Yerel Yönetimler, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınevi
- Toprak Z. (2001b). Kent Yönetimi ve Politikası. İzmir: Anadolu Yayıncılık.
- Vito, G., R. Holmes, Jeffrey R. (1994). Criminology: Theory, Research Policy. California: Wadsworth Publishing
- Vold, G., Bernard, T., Snipes J. (2002). Thoeretical Criminology, New York: Oxford Publishing Company
- Yalçın C. (2004). Göç Sosyolojisi, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yavuzer H. (1996). Çocuk ve Suç, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yener S. (1974). The Population Of Turkey, Ankara: Hacettepe Üniv. Nüfus Etütleri Enstitüsü
- Yeldan A. E. (2001). Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi, İstanbul: İletişim Yayınevi
- Zahn D. (2005). Safe by Design: Leaving CPTED Behind, FCN Annual Meeting, Florida
- Watts A., Watts T. (1981) Minorities and Urban Crime: Are They the Cause or The Victims, Urban Affairs Quarterly, Cilt: 16, Sayı: 4
- Welsh B. C., Braga A. A., Bruinsma G. J. N. (2015). Reimagining Broken Windows: from Theory to Policy. Journal of Research in Crime and Delinquency, Cilt: 52, Sayı:4
- Williams III. F., McShane M. D. (1999). Criminological Theory, Perentice Hall, USA

Yargıtay İlamları

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2012/1-1570 Esas ve 2013/339 K. Sayılı İlam

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2017/82 E. 2021/459 K. Sayılı İlam

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2018/2773 E. 2021/523 K. Sayılı İlamı

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2019/12-242 E. 2021/377 K. Sayılı İlam

Açık Kaynaklar:http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do? istab_id=220

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : MUSTAFA DEĞERLİ

Eğitim Durumu

Lisans : Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Yüksek Lisans: Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Mesleki Deneyim

Hâkimler ve Savcılar Kurulu 2015-2023

Cumhuriyet Savcısı 2016-2022

Cumhuriyet Başsavcısı 2022-Halen

Yayınlar :

“Adam Öldürme Suçunda Olası Kast-Bilinçli Taksir Ayrımı Bağlamında Bir Yargıtay Kararı İncelemesi” 21. Uluslararası Kamu Yönetimi Formu, 24-26 Mart 2022